

SLUGA BOŽJI

ALOJZIJE STEPINAC

ISSN 1331-2529

STOTA OBLJETNICA
ROĐENJA SLUGE BOŽJEGA
1898.–1998.

»Ne bi smjelo biti dana u našem životu da se ne preporučimo Bogu Duhu Svetomu.«

Alojzije kard. Stepinac, nadbiskup zagrebački

God. 5 (1998.) 10. veljače | GLASNIK POSTULATURE | Broj 1–2 | Cijena 5 kn

Mučenici su osobiti dionici Kristova pashalnog misterija

U nedjelju 9. studenoga 1997. u tijeku euharistijskog slavlja na Trgu sv. Petra u Vatikanu proglašeni su blaženima Sluge Božji: Vilmos Apor, Giovanni Battista Scalabrini i Marìa Vicenta de Santa Dorotea Chàvez Orozco.

Sveti otac Ivan Pavao II. je u propovijedi prigodom beatifikacije trojice novih blaženika, 9. studenoga 1997. govoreći o biskupu Aporu, mučeniku potaknuo sve vjernike na odvažno, požrtvovno i dosljedno nasljedovanje Isusa Krista u osobnom i javnom životu. Taj poticaj, utemeljen na liturgijskim čitanjima odabranima za svetkovinu posvete Lateranske bazilike koja govore o Isusu Kristu, novom i savršenom hramu u kojem će se ljudi klanjati Bogu, Sveti Otac je izgovorio sljedećim riječima:

»Potpuno sudjelovanje na Kristovom misteriju, novom i savršenom Hramu u kojem se ostvaruje puno zajedništvo između Boga i čovjeka (usp. Iv 2, 21), odsijeva u pastirskoj službi blaženoga Vilmosa Apora čiji je život okrunjen mučeništvom. On je bio »župnik siromaha« i tu je službu nastavio kao biskup za vrijeme mračnih godina Drugoga svjetskog rata, djelujući kao velikodušni dobročinitelj potrebnih i branitelj svih koji su bili progonjeni. Nije se bojao podići glas u ime evanđeoskih načela, protiv žigosanja, protiv nepravdi i nasilja nad manjinama, osobito nad Židovima.

Prema slici Dobroga pastira koji polaže život za svoje ovce (usp. Iv 10, 11) novi blaženik je u svojoj vlastitoj osobi živio sjedinjenje s pashalnim Otajstvom sve do žrtvovanja vlastitog života. Njegovo se ubojstvo dogodilo upravo na dan Velikoga petka: bijaše smrtno ranjen upravo u času kad je štitio svoje stado. Tako je i on iskusio, po mučeništvu, zbilju osobne Pashe, prolazeći iz junačkog svjedočanstva ljubavi prema Kristu i solidarnosti s braćom do vijenca slave obećanog vjernim slugama. Junačko svjedočanstvo biskupa Vilmosa Apora na diku je povijesti plemenitog mađarskog naroda i danas je stavljeno na divljenje cijeloj Crkvi. Neka to svjedočanstvo bude poticaj i ohrabrenje vjernicima za odlučno nasljedovanje Isusa Krista u vlastitom životu. To je svetost na koju je pozvan svaki krštenik.«

Papa Ivan Pavao II. u pratnji kardinala Franje Kuharića pohodio je grob Sluge Božjega Alojzija Stepinca i na njemu molio 10. rujna 1994.

Slika u emajlu na pokaznici, koja prikazuje Majku Božju s tekstom: SLAVA CRKVE ZAGREBAČKE (vidi str. 8)

Na naslovnoj stranici: *Mons. Alojzije Stepinac kao novoposvećeni nadbiskup koadjutor zagrebački; jedna od prvih slika Sluge Božjega u boji.*

Blaženi Vilmos Apor, biskup i mučenik

VILMOS APOR je rođen kao šesto dijete u plemićkoj mađarskoj obitelji u Segesvàru 29. veljače 1892. Zaređen je za svećenika biskupije Nagyvàrad 24. kolovoza 1915. Kroz više godina bio je kapelan, vojni dušobrižnik, sjemenišni odgojitelj i župnik. Pio XII. imenovao ga je 21. siječnja 1941. biskupom Györa. Za načelo svoga biskupskog služenja odabrao je riječi: »Križ jača slabe i mekša jake.« U teškom ratnom vremenu gorljivo je vršio svoju pastirsku službu, osobito braneći, i uz pogibelj vlasitog života, žrtve nasilja, rata i rasnog progona.

Na Veliki petak, 30. ožujka 1945. u Biskupski dvor upali su pijani ruski vojnici s namjerom da odvedu u svoje vojarne mlađe žene i djevojke koje su se bile sklonile u Biskupski dvor. Mons. Apor je odlučno odbio njihov zahtjev, nakon čega je nastala ne malena rasprava. Kad mu je jedan od ruskih časnika zaprijetio oružjem, biskup ga je zamolio da napusti palaču. Časnik je zapucao i pogodio metkom mons. Apora u čelo, u ruku i u trbuh.

Prevezen je u bolnicu i podvrgnut operaciji. Kad se osvijestio nakon operacije, zahvaljivao je Bogu čuvši da niti jedna žena nije bila oskvrnjena. Hvalio je Boga što je primio i žrtvu njegova života. Umro je na Uskrsni ponedjeljak, 2. travnja 1945. Odmah nakon smrti njegov je ispovjednik (karmelićanin) proslijedio nadležnoj crkvenoj vlasti molbu za pokretanje postupka beatifikacije mons. Apora, sveca i mučenika. Komunistički režim je zabranio da se njegovo tijelo prenese i svečano pokopa u pripremljenom grobu u katedrali u Györu, što je učinjeno tek 23. svibnja 1986.

Mons. GIOVANNI BATTISTA SCALABRINI rođen je na sjeveru Italije, u mjestu Fino Mornasco (Como) 1839. Za svećenika je zaređen 30. svibnja 1863. Bio je profesor, odgojitelj u sjemeništu i od 1870. župnik. U 36. godini života, 30. siječnja 1876. posvećen je za biskupa u Piacenzi.

Bijaše neumoran u radu, vjeran i postojan, odlučan u nastupima, zauzimao se za socijalno ugrožene, bio je brižljivi apostol iseljenika i migranata. On je začetnik katehetskog pokreta u Italiji. Pokrenuo je prvi katehetski časopis i organizirao prvi nacionalni katehetski kongres.

Nadahnut Isusovim riječima: »Bio sam stranac i primiste me!« utemeljio je dvije Kongregacije za dušobrižništvo iseljenika u domovini i u svijetu: Kongregaciju misionara (1887.) koji danas djeluju u 25 zemalja na svih pet kontinenata i Kongregaciju misionarki sv. Karla (1895.) koje djeluju u preko 20 zemalja.

MARIA VICENTA DE SANTA DOROTEA CHAVEZ OROZCO rođena je u mjestu Cotija u Meksiku 6. veljače 1867. kao najmlađa od četvero djece. Odrasla je i odgojena u jednostavnoj i siromašnoj kršćanskoj obitelji. Od djetinjstva je zavoljela pobožnost prema djetetu Isusu. Ozdravivši nakon teške plućne bolesti u 25. godini života, odlučila se posvetiti Bogu u redovničkom životu.

Tako je, osobno okusivši patnju, posvetila ostatak svoga života služeći Bogu, »Gospodinu i Spasitelju našemu, u osobi siromašnih bolesnika«. Nakon što je neko vrijeme pomagala gospođe Udruge sv. Vinka Paulskog, godine 1905. utemeljila je redovničku zajednicu kojoj je svrha rad u bolnicama. Tako je prema Pavlovim riječima »Kristova nas ljubav oživljuje« nastala kongregacija *Služavki Presvetoga Trojstva i siromaha*. Tu je zajednicu vodila preko 30 godina, svjesna da »siromašne treba dvoriti duhom vjere, slatkoćom ljubavi, osjećajem poniznosti i radosti srca, podnoseći ih strpljivo, tješeći ih i hvaleći Boga«.

U teškim danima progona Crkve u Meksiku, osobito 1926. njezine su sestre njegovale velikom ljubavi upravo vojnike, progonitelje, uopće ne misleći na činjenicu da su neprijatelji Crkve. Iz proživljenog slavljenja Euharistije, koju je učinila središtem svoga duhovnog života, i pobožnosti prema presvetoj Djevici Mariji, Majci utjelovljene Riječi hrabrila je sebe i svoje sestre: »Nastavite gorljivo koracati putem Križa; sve ga prihvatite kao osobiti znak Božje volje«.

Umrla je 30. srpnja 1950. u trenutku podizanja svete Hostije, u tijeku mise koju je slavio mons. José Garibi Rivera, nadbiskup Guadalajare.

Sluga Božji u molitvi pred svetohraništem u župnoj crkvi u Krašiću, sjedinjen s Bogom i svojim stadom

Alojzije Stepinac – ponos Katoličke Crkve

Brojne su novine u Hrvatskoj 26. studenoga 1997. prenijele vijest talijanske agencije »Ad-n-Kronos« da je Zbor konzultora Kongregacije za kauze svetaca na svojem zasjedanju donio jednoglasnu odluku o mučeništvu Sluge Božjega Alojzija Stepinca. Budući da Crkva još nije donijela svoj konačni pravorijek o mučeništvu kardinala Stepinca, ne pridajemo toj vijesti nikakovo značenje.

U ovom značajnom povijesnom trenutku želimo upozoriti na zbilju osvjedočenja Božjeg naroda, koji je još za Kardinalova života i onda osobito nakon njegove smrti javno, unatoč prijetnjama i zastrašivanjima koja je provodio komunistički režim, ispovijedao i svjedočio o svetom i mučeničkom životu i smrti zagrebačkog nadbiskupa Alojzija kard. Stepinca. Njegov život i njegova smrt promatrani u svjetlu Evanđelja imaju neprolaznu vrijednost i snagu trajnog nadahnuća za vjerno nasljedovanje Isusa Krista i vjernost Katoličkoj Crkvi. A upravo su to oznake prepoznatljive za kršćanina koji je svoj hod uskladio sa stopama Kristovim i čije su vrline zasjale u natprosječnom stupnju. Zbog sjaja tih evanđeoskih vrlina u njegovoj osobi i u njegovom djelu, Crkva ih želi još bolje upoznati i predložiti ih za nasljedovanje svim svojim vjernicima. A činjenica da je on, oplemenjen tim krepostima, do smrti neustrašivo naviještao i svjedočio Boga, te u naletu bezbožnih ideologija i neprijateljski djelujućih prema pravome Bogu postao nevina žrtva, obvezuje svakog Kristova vjernika na proživljeniji vjernički život i ponos što pripada zajednici Kristovih učenika, koji su svojim životom omogućili da jače zasja Kristovo svjetlo u danima političkog i ideološki satkanoga mraka.

Kristova Crkva danas živi povlašteni trenutak dovršetka 2. tisućljeća otkako ju je Isus Krist postavio da u svijetu bude »stup i utvrda« njegove istine (usp. 1 Tim 3, 15). Dapače, upravo u zakoračaju prema 3. tisućljeću ona u svom dijelu zasađenom u hrvatskom narodu, proslavlja 100. obljetnicu rođenja kardinala Stepinca, ne kao čisto usputnu obljetnicu. On je naime, premda pastir Zagrebačke nadbiskupije i hrvatski metropolita, svojim životom i primjerom stekao zasluge za cijelu Crkvu, a kao promicatelj i zaštitnik ljudskih prava i sloboda postao baština cijelog čovječanstva, koje se u 20. stoljeću suočilo s tako bezočnim gaženjem ljudskih prava i sloboda. I upravo u toj borbi on je postao nevina žrtva.

Biskupski grb Sluge Božjega Alojzija Stepinca

Mi smo danas svjedoci, na vremenskom razmaku od samo 45 godina, kako je bila tendenciozna i neistinita tvrdnja Frane Barbierija, novinara »Vjesnika«, koju je on zapisao promatrajući premještaj bolesnog nadbiskupa Stepinca iz Lepoglave u Krašić, iz jednog zatvora u drugi: »Automobil koji je odvezao Alojzija Stepinca iz kaznenog zavoda Lepoglava u župni dvor u Krašiću, ostavio je za sobom prašinu, koja je pala po jednom lažnom i propagandnom aureolu mučeništva i zastrla ga.« (*Vjesnik*, 7.XII.1951.)

Svetačku i mučeničku aureolu kardinala Stepinca nije potamnila ni obeskrijepila prašina lažnih objeda, jer je satkana od vjere, nade i ljubavi, koje snagom Kristove pobjede u svakom njegovom učeniku dobivaju neprolazni sjaj i trajnu vrijednost.

Upravo poradi te neprolazne vrijednosti njegovih vrlina, Crkva je pokrenula kanonski postupak za njegovo proglašenje blaženim i svetim. A proglašenjem jednoga Sluge Božjega blaženim Crkva ne dobiva samo novog, službeno proglašenog, nebeskog zaštitnika, već i jedan osebujan uzorak kršćanskog života, zasvjedočena u određenim povijesnim okolnostima i zbiljama života. Važno je to naglasiti upravo u svjetlu činjenice što ove, 1998. godine, slavimo 100. obljetnicu rođenja kard. Stepinca.

U Božjem je narodu još za Kardinalova života, a osobito nakon njegove smrti, zajamčen glas svetosti i mučeništva. Dapače, taj glas biva sve veći, sve snažniji i prodorniji. Papa Ivan XXIII. je glas Kardinalove svetosti sažeo u propovijedi prigodom svečanih zadušnica u bazilici sv. Petra u Vatikanu, 18. veljače 1960., ovim riječima: »Ostavio nas je naš pastir, izvor žive vode, za čijeg je umiranja sunce pomrčalo ... Bio je doista vjerna i pobudna slika Dobrog Pastira. Ponajprije u neumornu i gorljivu apostolskom radu.« (Usp. BENIGAR A., *Alojzije Stepinac...*, Zagreb 1993, str. 792s.)

Kardinal G. B. Montini, nadbiskup Milana (godine 1963. izabran za Papu te si uzeo ime Pavao VI.), progovorio je prigodom smrti kardinala Stepinca, veličajući njegovu hrabrost i postojanost u zastupanju ljudskih prava i Božje časti, te junaštvo nasuprot ponižavajućoj i nepravednoj osudi politički pristranoga suda, naglasivši: »Da je Stepinac htio od slobodna i ponosna čovjeka postati slijepo poslušnim slugom marksizma, mogao je postati 'velik' predstavnik svoga naroda. On to nije htio, i zato je morao pasti. To je tražio sistem (...). Vjera, koja traži žrtve, izgleda, da nije suvremena. A ipak naša je vjera takva. Ona traži nasljednike, spremne, da izgube, a ne ljude, koji hlepe za dobitkom, ona traži junake, a ne kukavice (...); Stepinac neka nas uči!« (BENIGAR A., *Alojzije Stepinac...*, nav. dj., str. 796s.).

Veličina kardinala Stepinca nije zbroj povijesnih datosti i uvjetovanosti. Ona je izrasla, razvila se i predočila u vjeri u Bogočovjeka Isusa Krista. Vjerom ga spoznavši i prihvativši ga kao Spasitelja svijeta, za »svoga Boga i Gospodina«, on je

Sluga Božji nosi križ ulicama grada Jeruzalema prigodom hrvatskog nacionalnog hodočašća u Svetu Zemlju 1937.

nepokolebivo u njega vjerovao i hrabro za nj svjedočio. U najpresudnijem trenutku svog života, nakon završenih ispitivanja suca istražitelja i na njegov izričiti zahtjev, Nadbiskup je vlastoručno zapisao: »Ako mi nećete dati pravo vi u ovome što navodim, dat će mi povijest, i kao što su svi nebrojeni Hitlerovi procesi protiv katoličke Crkve poslužili na njezino dobro, tako će sasvim sigurno u zadnjoj liniji biti i s ovim. Iza katoličke Crkve stoji konačno Krist, njezin ugaoni kamen o kojem je pisano: 'Tko padne na ovaj kamen, razbit će se, i na koga on padne, smrvit će ga.'« (Usp. Mt 21, 44; ALOJZIJE KARDINAL STEPINAC NADBISKUP ZAGREBAČKI, *Propovijedi, govori i poruke 1941–1946*, Zagreb 1996).

Zasužnjen u Krašiću i suočen s izazovima, poniženjima i zastrašivanjima, on sam »stojeći čvrsto u Gospodinu« (usp. ...), napisao je 29. travnja 1958. ove riječ utjehe jednom svećeniku: »Medjutim sve će to proći, dragi prečasni! Mogu ja ostaviti i kosti u Krašiću (nemam baš ništa protiv toga, ako je volja Božja), ali, ako misle ovakovim mjerama slomiti Katoličku Crkvu, onda su velike naivčine, jer Crkva se Katolička ne upire niti na kardinala Stepinca niti bilo kojeg čovjeka, nego na Isusa Krista, kojega zamjenjuje na zemlji Petar, Sveti Otac.

A Petar ne umire, kako piše na jednoj svjetiljci u rimskim katakombama, dok su pomrli i Neroni i Henriki i Hitleri i Staljini, a tako će i drugi. Podržavajte dakle vedar duh optimizma kod tamošnjeg klera! Neka se ni najmanje ne boji, neka i dalje čuva svoje svećeničko dostojanstvo i čast, ali i moli za progonitelje, da nadju put k Bogu, dok imaju vremena.«

Slično je napisao i u pismu što ga je 25. srpnja 1958. uputio svećeniku, čije ime je do danas ostalo nepoznato: »Kao što znadete, bio sam na rubu groba, te po izjavi prof. Riesnera g. župniku Vranekoviću, medicina ne može protumačiti kako sam ostao na životu. Ali, gdje čovjek svrši, tamo Bog istom počinje. Ja nisam imao nikakve posebne želje za životom.

Međutim, eto mogu opet služiti sv. Misu u župnoj crkvi, i ako se stanje bude dalje popravljalo kao do sada, moći ću opet da vršim, što mi je u ovim okolnostima moguće.

Nadam se, da nitko nije klonuo duhom radi moje bolesti. To ne bi bilo dobro. Crkva se Božja ne upire na kardinala Stepinca, jer bi već davno propala, nego na Isusa Krista, koji nikada ne umire.«

Vjernička osobnost kardinala Stepinca nedjeljiva je od sakramenata euharistije i pomirenja. U svakom obliku biskupske brige, doimao se kao biskup i Božji čovjek, nikada kao neki »vođa« naroda. Upravo radi Alojzijeve skrovitosti i dosljednosti, možemo ga ubrojiti među najtipičnije predstavnike onih ljudi koji su duboko proživljavali svoju savjest koja je »najskrovitija jezgra i svetište čovjeka gdje je on sam s Bogom, čiji glas odzvanja u njegovoj nutrini« (GS 16). Možemo reći da je kardinal Stepinac bio eminentan čovjek savjesti, Toma Morus XX. stoljeća. I dok sv. Tomu Morusa možemo prozvati, prema istoimenom filmu: »Čovjek za sva vremena«, dotle za Slugu Božjega Alojzija Stepinca možemo slobodno reći da je »čovjek za ovo vrijeme«, kad svojim glasom može pomoći u nadvladavanju svakovrsnih kriza i nedoumica u zbilji vjerskog života, osobito kršćanskog morala, uslijed teških ekonomskih, društvenih i političkih kriza.

Sazdan na biblijskom temelju, Alojzije je postao čovjek odlučnog karaktera, s izrazitim osjećajem za istinu i pravdu prema ljudima, bez obzira na vjersku, nacionalnu ili neku drugu razliku. Bijaše vjernik, svećenik i biskup Katoličke Crkve, koji je sve proživljavao i prosuđivao kroz Istinu sv. Pisma i Učiteljstva Crkve. Trudio se da bude objektivni i nepokoljebljivi prosuditelj dobrih i zlih događaja u krugu svojega djelovanja i svoga vremena. Gajio je samozatajni duh u službi istine, pravde i ljubavi, sve do posvemašnje spremnosti da za svete ideale žrtvuje i vlastiti život. Postao je Božji čovjek sretne ravnoteže, povezivanja i nužne odvojenosti izmedju vjere i nacije, izmedju Crkve i politike, držeći se Kristova načela: Bogu Božje, a caru carevo.

A jer pravednik, kako kaže Sveto pismo, smeta bezbožnicima, ukloniše ga. I on je prihvatio to smaknuće radostan da Crkva živi i da Božje djelo napreduje, kako je to više puta ponovio: »Neka ide i moj život! Dao bih i stotinu života samo da živi sv. Crkva, da stvar Božja napreduje.«

Neka zrno njegove vjere i mučeništva, o 100. obljetnici njegova rođenja i u pripremi za proslavu zakoračaja u treće tisućljeće navještanja Kristova evanđelja, donese obilne plodove Crkvi i cijelom svijetu, boljem svijetu.

Povodom proslave 100. obljetnice rođenja Sluge Božjega Alojzija Stepinca sastali su se 3. siječnja 1998. godine u Župnom uredu u Krašiću zagrebački nadbiskup mons. Josip Bozanić, kardinal Franjo Kuharić, postulator kauze mons. Juraj Batelja, župnik sv. Petra u Zagrebu mons. Matija Stepinac te domaći župnik vlč. Josip Balog. Na skupu je odlučeno da se proslavi 100. obljetnice rođenja Sluge Božjega, što će je pripremiti Zagrebačka nadbiskupija, dadne odgovarajući duhovni sadržaj. Bit će ustanovljen Odbor koji će koordinirati sve djelatnosti vezane uz obilježavanje te značajne obljetnice.

Alojzije Stepinac – branitelj Crkve i ljudske osobe

Iz bogate književne i svećeničke ostavštine mons. Rozaria Šutrina donosimo čitateljima homiliju koju je on kao župnik prigradske župe Ploče u Zadru i župe Dračevac izgovorio o 35. obljetnici smrti kardinala Stepinca (1995. godine).

Upravo spominjemo 35. obljetnicu smirenog odlaska u blaženu vječnost vjernoga sluge Božjega, zagrebačkog nadbiskupa i hrvatskog metropolite, kardinala Alojzija Stepinca. Preminuo je 10. veljače 1960. u rodnom Krašiću u 62. godini života, u 30. godini svećeništa i 26. godini biskupstva. Zadnje su mu riječi bile: »Budi volja Tvoja!«

1. Svetačka smrt

»Držeći čvrsto goruću svijeću koja mu je ujedno bila simbol uskrsloga Spasitelja, točno u 2 sata i 15 minuta poslije podne preminuo je blaženom smrti pravednika. Tako je tiho i sveto završio život nepokolebljivog branitelja vjere, neustrašivog čuvara pravovjerja i jedinstva Crkve, neumornog zaštitnika čovjeka, osobito siromašnih i progonjenih. U Božje ime branio je slobodu Crkve, ... s iskrenim rodoljubljem tumačio pravo hrvatskog naroda i svakog naroda pod suncem na dostojan život u miru, slobodi i pravednosti. U Božje ime zauzimao se za prava i dostojanstvo svake ljudske osobe bez obzira na nacionalnost, vjeru i opredjeljenje. Sva ta prava izvodio je iz Božje riječi, iz Božje volje. Neprolazni etički principi bili su stijena na kojoj je stajao kao svjetionik, koji u sveopćem potopu mržnje pokazuje put spasenja.« (Franjo kardinal KUHARIĆ, *Poruke sa Stepinčeva groba*, str. 120).

Biskup Đuro Kokša izjavio je jednom za blagopokojnog kardinala Alojzija Stepinca da je bio »prvi čovjek Crkve u Hrvata u ovom stoljeću, ali i jedna od najvećih osobnosti koje je hrvatski narod u svojoj povijesti iznjedrio«. Doista je ime nadbiskupa Stepinca jedno od najvećih imena naše mučeničke Hrvatske. Poput neugaslih zvijezda stalno blista na nebu naše nacionalne povijesti. »On je za nas učitelj nade i dobrote« – izjavio je u povodu Kardinalove smrti, kao milanski nadbiskup, kard. G. B. Montini, kasniji papa Pavao VI. I svoje biskupsko služenje proživio je pod geslom: »*In Te, Domine, speravi!* – U Tebe se, Gospodine, pouzdajem!« (Ps 31, 1)

2. Ljubio je Crkvu

Među brojne odlike nadbiskupa Stepinca možemo istaknuti da je bio čovjek vjere, neustrašivi branitelj Božje Crkve i Božje časti, zaštitnik čovjeka i dostojanstva njegove osobe, posebno siromašnih i progonjenih.

Kao pravi Pastir dobri nadasve je ljubio Crkvu, ljubio svoja sjemeništa, ljubio svećenike. Bogoslovno i Dječačko sjemenište smatrao je najvažnijim crkvenim ustanovama Nadbiskupije. Rado ih je posjećivao i često držao pobudne govore sjemeništarcima i bogoslovima. Nama bogoslovima na Kaptolu često je, ratnih godina, držao nagovore prigodom mjesečnih rekolekcija.

Još kao mladi nadbiskup koadjutor promicao je »Djelo za svećenička zvanja« i okružnicom od 3. prosinca 1939. odredio 3. adventsku nedjelju kao dan promicanja svećeničkih zvanja.

Nastojao je da svećenici budu međusobno povezani bratskom ljubavi, da se zajednički susreću, mole i izgrađuju okupljeni na duhovnim obnovama i dekanatskim sastancima kao suradnici na istom djelu; da jačaju u vjeri, pobožnosti i odanosti Majci Crkvi i njezinu vrhovnom poglavaru Rimskomu Papi. »Dolazimo rado na svećeničke sastanke – pisao je – jer će nas oni poticati na rad i red u svemu, ... na neokaljan

Sluga Božji nosi moći sv. Križa ulicama grada Zagreba

svećenički život, na vjerno održavanje crkvenih propisa i zakona, na djelotvornu ljubav i strpljivost, revnost za dom Božji i Katoličku akciju...« /Aleksije BENIGAR, *Alojzije Stepinac, hrvatski kardinal*, str. 225).

Ozbiljno shvaćajući svoju uzvišenu natpastirsku službu, sve je svoje sile i sposobnosti posvećivao kanonskim vizitacijama i pučkim misijama, radu Caritasa i katoličkih društava po načelima crkvenog učiteljstva, katehizaciji i vjerskom odgoju obitelji i mladih. Još je marno promicao katolički tisak, naknadne pobožnosti za grijehe psovke i čedomorstva, posebno pobožnost prema Euharistiji i sinovsku odanost presvetoj Bogorodici.

Prigodom čestitanja Nove godine 1938. naglasio je da je »Crkva Božja milenijska i božanska ustanova ... Ona znade da će sve neprilike oko nas proći, ali Riječ Božja ostaje do vijeka. Zato Vas molim, gospodo i braćo svećenici, da ne klonete pod teretom svoje službe. Znam napose sve teškoće pastoralnog klera. Njegove poteškoće bit će i moje poteškoće. Zajedno ćemo trpjeti i zajedno se radovati. Neka vas nijedna poteškoća ne slomi. Naprotiv, neka vas sve više jača, imajući na umu obećanje Krista Gospodina: »*Blago vama kad vas budu grdili i progonili zbog mene!...*«

Boriti se za istinu o Bogu i za istinu o čovjeku smatrao je bitnim poslanjem Crkve. Crkvu je ljubio Kristovim srcem – jer je ona »Crkva Boga živoga, stup i uporište istine« (1 Tim 3, 15). »Kad bih mogao dao bih i stotinu života da živi Sveta Crkva, da stvar Božja napreduje« – Kardinalove su riječi.

Kad je 5. prosinca 1951. iz lepoglavskog zatvora premješten u župnu kuću u Krašiću, upitaše ga strani novinari: »Kako se osjeća?« On im je odgovorio: »Meni je svejedno gdje sam, da li u Lepoglavi, Krašiću ili Zagrebu – jer gdje god bio da bio, ondje vršim svoju dužnost.«

»A koja je vaša dužnost?« – upitao ga je na to američki novinar.

»Trpjeti i raditi za Crkvu!«, odgovorio je sluga Božji. (usp. BENIGAR, nav. dj., str. 675).

Povijesna je istina da je nadbiskup Alojzije Stepinac bio žrtva bezbožne hajke na svetu Crkvu Božju i na njezine vječne istine, posebno na nauk o ćudoređu. Proživljavajući Crkvu kao Otajstveno Tijelo Kristovo i nepokolebljivo vjerujući u njezinu spasenjsku misiju, svom se odlučnošću borio za njezinu slobodu i dostojanstvo. I kada zbog vjernosti svojoj savjesti nije dopustio da Crkva u Hrvata postane ropkinjom bezbožnoga komunističkog režima i da se otcjepljenjem od Rima stvori nekakva »Hrvatska nacionalna crkva«, montiran mu je politički proces na kojem ga je komunistički sud 11. listopada 1946. osudio na šesnaest godina robije u Lepoglavi.

Kardinalove su odlučne riječi bile: »Na Crkvu katoličku udaraju valovi sa svih strana, valovi krivovjerja i bezboštva. Svi ti udarci smjeraju k jednom cilju – da poruše Rimokatoličku Crkvu. Hoće da nas otcijepe od prave Kristove Crkve i njezine glave – Sv. Oca Pape. Što ćemo mi na sve to? Učinit ćemo ono što radi bršljan. Kad ga vjetar udara, on se još jače pričvrsti uz tvrdi hrast. Tako i mi uz Crkvu Katoličku i njezinu vrhovnu glavu – Svetog Oca...«.

Potičući hrvatske svećenike da uza sve pritiske i nevolje ostanu vjerni Crkvi i Papi, pisao im je iz zatočeništva u Krašiću ovako: »Ako misle ovakvim mjerama slomiti Katoličku Crkvu, onda su velike naivčine, jer se Crkva ne upire ni na kardinala Stepinca, niti bilo kojeg čovjeka, nego na Isusa Krista kojeg na zemlji zamjenjuje Petar, Sveti Otac. A Petar ne umire ... Ostanite, dakle, vjerni svojoj misiji i držite oči uvijek usmjerene prema pećini Petrovoj, jer »Gdje je Petar – tamo je i Crkva!...«.

Rimski su pape visoko cijenili takvu odlučnost i odanost zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca, pa ga je papa Pio XII. imenovao 1953. kardinalom, a papa Ivan XXIII., Dobri, poslao mu u Krašić brzojav s posebnim Apostolskim blagoslovom. On je u povodu Kardinalove smrti izjavio: »Bio je doista vjerna i pobudna slika dobrog Pastira.«

U svojoj oporuci, nekoliko mjeseci prije svetačke smrti, kardinal Stepinac je iskreno i ponizno priznao: »Svetom Ocu, namjesniku Kristovu, nastojao sam biti vjeran do smrti... /Svomu/ Hrvatskom narodu stavljam ponovno na srce da ostane uvijek čvrst u svetoj vjeri katoličkoj i vjeran Svetoj apostolskoj Stolici Petrovoj.«

3. Branitelj čovjekoljublja i domoljublja

Nadbiskup zagrebački Alojzije Stepinac bio je iskreni branitelj dostojanstva ljudske osobe. Gotovo u svim svojim nagovorima i propovijedima, on je, kao veliki prijatelj čovjekov, u svjetlu Božje objave, dozivao u svijest svojih slušatelja dostojanstvo ljudske osobe. Bijaše vrlo osjetljiva srca za patnju i probleme bližnjega, zauzimao se za osnovna prava svakog čovjeka bez obzira na njegov svjetonazor, na njegovu klasu i nacionalnu pripadnost.

Odvažno se hrvao s moćnima da zaštiti nemoćne. Zbog toga će ga povijest Crkve i svijeta upisati u niz najhrabrijih biskupa Europe tadašnjega tragičnog vremena. Hrabro je osuđivao svaku zabludu i mržnju: rasnu, klasnu, vjersku, političku i nacionalnu.

Osuđujući suvremene ideologije rasizma, nacional-socijalizma, fašizma i komunizma koji izazivahu strašne ratne eksplozije, a Crkvi zamjerahu što neće da padne na koljena pred njihovim kumirima sile, jednoumlja i diktature, Nadbiskup je na Papin dan teške ratne 1943. godine naglasio da »svaki čovjek, bez obzira kojoj rasi ili naciji pripadao, (...) jednako nosi u sebi pečat Boga Stvoritelja i ima sva neotuđiva prava, kojih mu ne može oteti ili samovoljno ograničiti nijedna ljudska vlast«. »Naime, moramo znati« – naglasio je Nadbiskup – da »svi narodi i rase pot-

Sluga Božji na odru u krašićkoj župnoj crkvi, okružen ljubavlju nevinih

ječu od Boga. Stvarno, postoji samo jedna rasa, a to je Božja rasa (...). Svaki narod i svaka rasa (...) imade pravo na život dostojan čovjeka (...). Zato je Katolička Crkva uvijek osuđivala, a i danas osuđuje, nepravdu i nasilje koje se počinja u ime svih klasnih, rasnih i narodnosnih teorija (...). A u Evanđelju uz Boga prvo mjesto zauzima, i zapravo jedino mjesto – ljudska osoba. I ta ljudska osoba, koju je ovo naše moderno doba degradiralo na nivo roba, (...) nosi u sebi pečat Boga živoga, neumrlu dušu.« (*Poruke sa Stepinčeva groba*, nav. dj., str. 123–4).

U tamu nasilja i ponor mržnje totalitarnih društvenih sustava onoga vremena trebalo je unijeti poruku svjetla i utjehe, poruku pravde i mira. Trebalo je jasno naglasiti da je čovjek najveća vrednota, a njegovo dostojanstvo neopozivo, jer je čovjek slika i prilika Božja, Božjeg roda i plemena. Svoj rodni list, domovnicu, primio je od samoga Boga Stvoritelja. Sav zauzet za Božju stvar, nadbiskup Stepinac bijaše zauzet i za obranu najdražega stvorenja Božjega, čovjeka i njegova dostojanstva.

Načela koja je propovijedao i sam je živio trpeći s onima koji trpe. Gledajući oko sebe i po svijetu tolike zablude, nepravde i nasilja nad ljudima, dokazivao je da su upravo te zablude dovele čovječanstvo na rub katastrofe i ratova. Suvremenim zabludama podjele ljudi na više i niže rase, razaranju obiteljskih svetišta, ubijanju još nerođenih i sistematskom kvarenju mladeži nadbiskup Stepinac je suprostavio istinu o Bogu i čovjeku. Mržnji i nasilju suprotstavljao je ljubav i opraštanje, pomirenje svih sa svima.

U onim teškim vremenima diktature i brutalne sile, pogubnima za pojedince i čitave narode, bio je iskreni branitelj i otac, zaštitnik i tješitelj. Pomagao je svima kojima je mogao pomoći. Ratne 1943. godine piše jednom svećeniku: »Čudim se da su moji živci još na mjestu s obzirom na to što sve svaki dan moram proživjeti. Napokon, najljepše je i najljudskije trpjeti i raditi za dobro onih koji trpe i rade.«

K tome uočimo i ove njegove riječi: »U ljubavi prema hrvatskom narodu ne dam se od nikoga natkriliti.« Što nam svjedoči živo cvijeće, ukrasne svijeće i tople molitve brojnih vjernika na grobu ovog velikana vjere i domovine, hrvatskog kardinala Alojzija Stepinca? Svjedoče nam da je njegova uspomena u srcima milijuna hrvatskih katolika i danas zanosna i trajna, jer ga je njegov apostolski rad i trpljenje nosilo u ljubavi prema Bogu, zalažući se za dobro svakoga čovjeka. Na blagdan Svih Svetih rekao je u zagrebačkoj katedrali: »Moja je politika bila i bit će uvijek – spašavati duše.«

Već teško bolestan kardinal Stepinac pristao je na fotografiranje, na želju brojnih štovatelja u svijetu

Briga prema siromašnima i svim ugroženima potakla ga je još prije 2. svjetskog rata da se aktivira kao predsjednik Caritasa Zagrebačke nadbiskupije. Osobito je to činio za vrijeme rata kad su u Zagreb stizali brojni prognanici i izbjeglice iz različitih dijelova Hrvatske, okupiranih od Talijana ili Titovih partizana. U svoju nadbiskupiju primio je tri stotine slovenskih svećenika koje je okrutni Gestapo protjerao iz Mariborske biskupije. Istodobno razborito je svjetovao svoje svećenike glede vjerskih prijelaza osoba židovske i pravoslavne vjeroispovijesti u Katoličku Crkvu, samo da im spasi ugrožene živote – jer je »uloga i zadaća kršćana u prvom redu – spasavati ljude«. To su riječi nadbiskupa Alojzija Stepinca koji je ljubio svakoga čovjeka u Isusu Kristu.

Proteklo je 35 godina od blažene smrti sluge Božjega, hrvatskog kardinala Alojzija Stepinca, ali njegovo djelo, poruka i misao ne blijede, ne stare. I danas su svježe i za naš hrvatski narod koji jobovski odolijeva udarcima okrutnih okupatora, jer želi biti samo svoj i Božji. »Suvremen je /naš Kardinal/ svojom ljubavlju prema Crkvi. Suvremen svojom vjernošću prema Papi. Suvremen svojom zauzetošću za čovjeka koji trpi. U /ovom našem/ vremenu punom nesigurnosti i sumnje suvremen je čvrstoćom i cjelovitošću svoje vjere. Stoga nam on ostaje /uzorom/ i nadahnućem i danas!« (Franjo, kardinal, Kuharić).

Već 35 godina na Kardinalovu grobu svijeće se ne gase i cvijeće ne vene. Svakodnevno ih donosi naš vjerni narod Božji. Što nam svjedoče te žive svijeće, nikad uvelo cvijeće i tople molitve vjernih na grobu velikana vjere i domovine, hrvatskog naroda, dra Alojzija Stepinca? Svjedoče nam da je njegova uspomena u srcima milijuna hrvatskih katolika i danas časna i trajna, jer ga je u njegovom apostolskom radu i trpljenju nosila ljubav prema Bogu i zalaganje za dobro svakoga čovjeka.

Naš hrvatski narod, koji je u ovomu brutalnom ratu prolio more krvi i suza, mora se i danas nadahnjivati na primjeru vjere i nade vjernoga sluge Božjega, svoga uzoritog kardinala Alojzija Stepinca. U svojoj teškoj borbi za časno mjesto pod suncem treba izdržati do konačne pobjede u pravednom miru i slobodi, prema kardinalovu geslu *»In Te, Domine, speravi!* – U Tebe se, Gospodine, uzdam!« Neka časna osoba čovjeka Božjega Alojzija bude svima nama poticaj na dobro, na opraštanje i ljubav prema Bogu, Crkvi i ljudskoj braći! Amen.

Rozario ŠUTRIN

Slava Crkve zagrebačke

Majka Božja, na nebo uznesena, zaštitnica je Zagrebačke katedrale

Fotografija kipa Majke Božje s Isusom i anđelima na timpanonu Katedrale, prema kojoj je obnovljen cijeli timpanon 1996. godine. Nacrt za reljef izradio je Josef Beyer 1889. godine.

»Devetsto godina povijesti Zagrebačke biskupije zaista je knjiga u koju su svoja imena upisivali toliki poznati ljudi, ali i toliki nepoznati. Život jedne zajednice jest gradnja, gradilište na kojem rade svi koji su uključeni u zajednicu: svaki na svojem mjestu, u svojoj odgovornosti, na svom položaju, sa svojom savješću, sa svojim srcem. Tako ostvaruje povijest jedna zajednica. Zagrebačka je biskupija zajednica, zajednica vjere, mjesna Crkva u velikom zajedništvu jedne svete Katoličke apostolske Crkve, i ona je ispisana imenima tolikih graditelja te naše povijesti.

Simpozij koji se sada održava baš prigodom 900. obljetnice naše Nadbiskupije otkrivat će i otkriva razne dimenzije tih odnosa unutar same zagrebačke Crkve kao i odnosa prema ostalima. Analizira se prisutnost Crkve u povijesti hrvatskoga naroda, u povijesti grada Zagreba.«[1] Dok ovdje analiziramo ovu zajednicu vjere u smislu gradnje i njezinih graditelja, zaustavit ćemo se na analizi tih odnosa i prema glavnim zaštitnicima katedrale.

Pokaznica na kojoj se nalazi slika Majke Božje »zaštitnice Zagrebačke katedrale«; u vrijeme biskupa Jurja Branjuga dao ju je izraditi kustos Stjepan Putz, u Beču 1747.

Budući da nam u tom dugom povijesnom hodu nedostaje bitni dokaz utemeljenja te zajednice, Zagrebačke nadbiskupije, tj. njezin materijalni dokument, a što temeljimo na kasnijem pisanom iskazu nastalom nakon četrdeset godina utemeljenja, ovdje bismo naveli tek najvažnija vidljiva vrela koja su nam ostavili sami graditelji.

Prema tim kasnijim dokazima doznajemo da je Zagrebačku biskupiju utemeljio kralj Ladislav. Sam potječe iz obitelji svetaca, rođen 1045. godine od roditelja Bele I. i poljske kneginje Richese u Poljskoj, u progonstvu koje će ga pratiti i u mladenačkoj dobi.

U kasnijem razdoblju dobiva vojvodstvo Bihar, a 1068. godine postaje slavan pobjedom nad Hunima. Godine 1074. je vojvoda u Njitri, a 1077. godine postaje mađarskim kraljem. Osim što je vršio svoju državničku službu, kralj Ladislav je osnivao samostane i biskupije. Spomenimo ovdje benediktinski samostan u Somogyvaru, osnovan 1091. godine koji je djelovao kao filijala samostana iz Saint Gillesa u južnoj Francuskoj.

Za razliku od sv. Stjepana Kralja koji je utemeljivao biskupije u svom kraljevstvu i tadašnji crkveni prostor podijelio u deset nad/biskupija, Ladislav je osnivao nova i premještao već postojeća sjedišta biskupija. Tako je biskupiju iz Bihara preselio u Varad gdje je prvo dao sagraditi samostan, a zatim katedralu na obali Körösa. Kasnije kronike govore o veličanstvenoj bazilici s četiri tornja čiju gradnju je sam često nadgledao.

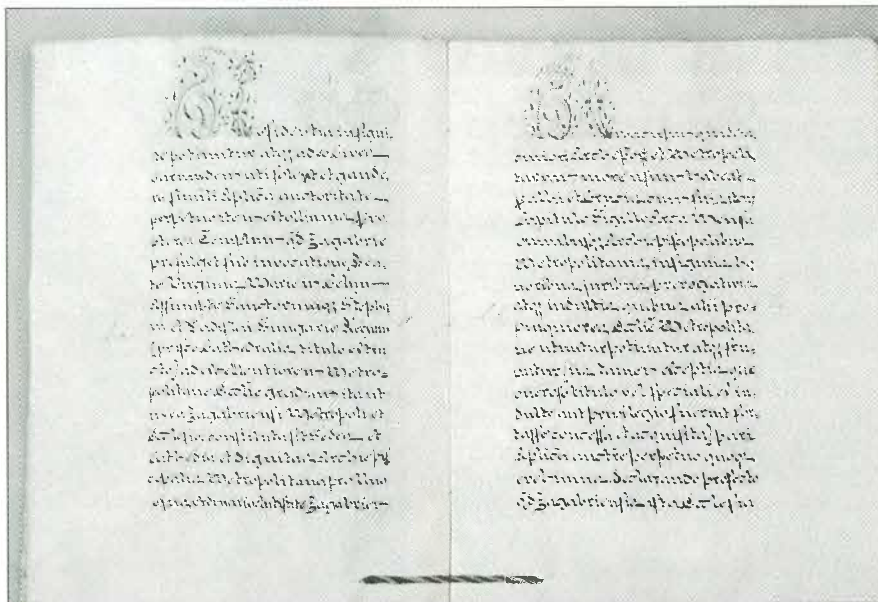
Srijemsku biskupiju je dao preseliti u Bač i osnažio ju pravima.[2] U Baču je utemeljio i školu za buduće svećenike koja je osim odgojne ustanove bila i administrativno središte tako da je na neki način prethodnica kasnijih upravnih središta.

Za Zagrebačku biskupiju bismo isto tako mogli reći da ju je preselio iz Siska u Zagreb, jer biskupija u Sisku nikada nije bila dokinuta, a u desetom stoljeću imala je već i svog biskupskog kandidata, Grgura Ninskog koji je međutim izabrao Skradin za sjedište svoje biskupije. Tada je na tom prostoru Sisačko-zagre-

bačke biskupije bilo puno svećenika i vjernika.

Naslućuje se da je i prvi zagrebački biskup Duh, benediktinac poznavao i neki slavenski jezik, i tako ugrađivao već u vjerničku praksu zajedništvo vjere unutar mjesne Crkve, pa i izvan nje jer je Zagrebačka biskupija pripala u novim okolnostima nadbiskupiji u Ostrogonu (Esztergom) do 1180. godine,[3] a otada do 1852. Kaloči (Kalocza).

God. 1092. održao je kralj Ladislav crkvenu Sinodu u Szabolcsu s ciljem obnavljanja vjerskog života koji je bio oslabljen poganskim običajima. U tu svrhu uredio je i crkveni kalendar. Religiozni napredak je nastojao postići po uzoru na samostane i kaptole.

Početna stranice Bule pape Pia IX. kojom je Zagrebačka biskupija uzdignuta na Nadbiskupiju, u kojoj se spominje Uznesenje Blažene Djevice Marije kao titular Zagrebačke katedrale.

God. 1083. dao je napisati životopise sv. Stjepana i biskupa Gellerta, i otvorio njihove grobnice u Szekesfehervaru i započeo njihovu kanonizaciju. Tako su Stjepan, Emerik, biskup Gellert te pustinjaci Zobora, Zoerard i Benedek, uzdignuti među svece mađarske Crkve. (Sv. Ladislav je umro 1095. godine, a kanoniziran 1192. godine.) Posve je razumljivo da je kralj Ladislav širio kult novih svetaca, posebice sv. Stjepana Kralja i da je njemu u čast i osnovao Zagrebačku biskupiju pod zaštitom Majke Božje koju je sv. Stjepan toliko štovao i cijelu kraljevinu preporučio Majci Božjoj, zaštitnici svega naroda, pod naslovom: »*S. Maria Patrona Regni Hungariae*«. Na njezin blagdan Uznesenja BDM, 15. kolovoza 1000. godine, svečano je bio okrunjen za kralja u Ostrogonu, a na isti blagdan 1038. godine preselio se u vječnost. Tako su se i blagdan Uznesenja Marijina kao i spomendan svetog Stjepana neko vrijeme slavili istog dana, tj. 15. kolovoza. U kasnijim kalendarima nalazimo spomendan sv. Stjepana 16. kolovoza, zatim 20. kolovoza, a u svečanom misalu zagrebačke katedrale iz 1872. godine, koji nema zagrebačkog proprija (K 14), spomendan sv. Stjepana se slavio 2. rujna.

Ako pogledamo i sam naziv Uznesenja BDM, koji nam pod nazivom Velika Gospa, *Magna Domina*, potječe iz mađarske crkvene zajednice, može nam i to biti jedan od dokaza. U svim kalendarima svih jezika nalazimo naziv: Uznesenje BDM. Tako latinski: *Assumptionis Beatae Mariae Virginis*; tal. *La Beata Vergine Maria Assunta in cielo*; eng. *The Virgin Mary Assumpted*; njem. *Maria Himmelfahrt*, itd. U hrvatskom narodu je naziv »Velika Gospa« došao upravo iz mađarskog vjerničkog poimanja povezanog s narodnim nazivljem, kojim su Majku Božju nazivali Velika Gospodarica prema svom povijesnom vladarskom nazivlju, od čega dolazi i kod nas već tako uvriježen naziv Velika Gospa za Uznesenje Marijino.

Vjernička je pobožnost od 9. st. naovamo bila usredotočena na slavljenje Presvetog Trojstva što je poprimalo vidljive simbole u pobožnosti prema Kristu na Kraljevskom prijestolju, a zatim pobožnost prema Raspetom Kristu, što se odražavalo i u umjetnosti u krasnim romaničkim raspelima, kojima se zatim pridružuju i likovi sv. Ivana Apostola i Majke Božje pod križem. Uz te pobožnosti naglašava se štovanje relikvija mučenika.

U početku novog, drugog tisućljeća, vjerski život traži unutarnju toplinu te štovanje BDM sve više zauzima svoje mjesto među mučenicima i nad njima. Velik broj novih crkava i kapelica posvećen je njoj u čast, a u samostanima je barem po jedna kapelica posvećena BDM.

U 11. st. je dnevni *officium parvum Beatae Mariae Virginis* već veoma raširen. Sve veći je utjecaj himana koji utječu na marijansko pjesništvo u svim oblicima. Evo jednog tropa, umetka u liturgijskom tekstu, INVIOLATA, INTEGRA iz 10. st., koji je kasnije poznat kao sekvenca, posljednica BDM:

»Neporočna si Marijo, bez ljage i sva čista;
Nebeskih dvora ti si dver, puna blista;
O Majko nježna, Isusa Gospoda,
Poslušaj molitve svojega naroda!
Srcem, ustima sad smjerno tebe zovemo,
Čisti da vijekom dušom i tijelom budemo.
Blago za nas dostoj se moliti,
Daj nam postići život vjekoviti.
O ti blaga! O ti slavna! O sva sveta!
Što od grijeha jedina si izuzeta!«[4]

Misni tekstovi Uznesenja BDM, i pod tim nazivom u zagrebačkim misalima, kako u Misalu Jurja iz Topuskog iz 1495. godine tako i u Zagrebačkom misalu iz 1511. godine, vrlo su lijepo, svečano oslikani.

U Zagrebačkom misalu iz 1511. godine, uz grbove tadašnjeg kralja i biskupa, nalazi se vrlo lijepa slika Majke Božje na prijestolju, u središtu, dok su sveci suzaštitnici sv. Stjepan, sv. Ladislav i sv. Emerik u drugom planu, a nad slikom je i zaziv: Kraljice neba, raduj se!

U najstarijem sačuvanom Inventaru zagrebačke nadbiskupije iz 1394. godine, među najstarijim i najodličnijim relikvijama nalaze se uz čestice sv. Križa, zatim razne svetinje BDM kojima se častila, a bogatstvo i raznolikost bogoslužja zapisani su u više liturgijskih knjiga. Relikvije-moći sv. Ladislava pribavljene su u vrijeme biskupa bl. Augustina Kažotića, a relikvija sv. Stjepana još kasnije, za vrijeme kralja Ludovika 1342.–1382.

Značajna je pokaznica iz 1747. godine, koju je u vrijeme biskupa J. Branjuga nabavio kustos S. Pucz gdje Blažena Djevica Marija ima naziv »Slava Crkve Zagrebačke – *BV MARIA – GLORIA ECCLAE ZAGR.*«

Najstariji pečatnjaci zagrebačkog Kaptola iz 1297. i 1371. godine ukrašeni su likom Majke Božje s Isusom, a sv. Stjepan klečeći predaje njoj Zagrebačku katedralu.

Glavni oltari Zagrebačke katedrale, do danas ih je bilo sveukupno osam, bili su posvećeni Majci Božjoj.[5] Biskup Timotej, koji je na ruševinama iza Tatara obnavljao katedralu, dao je izraditi 1284. godine u apsidi južne lađe oltar u čast BDM i na zidu ispod apsidnog prozora je stavio natpis: »Altare Sanctae Mariae«. Na sjeverni apsidni zid dao je uklesati natpis: »*Honori tuo, consecrata Maria, dicatum sit altare cum clero cum grege gratum*« (»Tvojoj časti, posvećena Marijo, neka je žrtvenik prikazan iz zahvalnosti – sa svećenstvom i stadom«).[6]

God 1496. namjesto starog Timotejevog oltara podignut je novi oltar Majke Božje. Oltar je imao kameni stol poput sarkofaga.[7]

God. 1503. nabavio je biskup Luka Baratin oltar Uznesenja Marijina te ga je smjestio uz južni zid glavnog svetišta. Taj je oltar 1624. godine izgorio, te je 1632. podignut novi oltar s likom Majke Božje i Isusom u naručju i natpisom: »Sveta je Bogorodica uznesena nad anđeoske zborove u nebesko kraljevstvo«.

Srebrni antependij iz 1720. godine u središtu ima Svetu Obitelj, dok su likovi sv. Stjepana i sv. Ladislava na postranim pločama, a svi su našli svoje mjesto na novom »Koncilskom oltaru«. Isto se tako kao preslika »vratila« u katedralu slika Uznesenja BDM, koju je bio nabavio biskup A. Alagović 1832. No, svima su vidljivi slikani prozori sa središnjim prozorom Uznesenja BDM, a sv. Stjepan i sv. Ladislav su također u drugom planu.[8]

Prozori su nabavljeni g. 1847–1851.

Kroz to vrijeme niču i prošteništa i Marijina svetišta po čitavoj Zagrebačkoj biskupiji ali i čitavoj domovini. Javljaju se i pjesmarice s pučkim pjesmama i na hrvatskom jeziku kao što je Pavlinska pjesmarica (1644.) i Cithara Octochorda 1701. koje će poslije od pučke pobožnosti doći na prave izvore – na Sv. Pismo i liturgijske tekstove.

Nije umanjeno ni slavljenje svetaca, kod nas sv. Stjepana i sv. Ladislava, čiji se spomendani manifestiraju i izvanjskim slavljem, kao što je to bila procesija s nošenjem relikvijara – moćnika sv. Stjepana, ali uz to su povezani i profani sadržaji – održavanje sajmova na sam svečev spomendan.

To je vrijeme teških povijesnih događaja kad su se pastiri Zagrebačke Crkve morali boriti i za slobodu i za opstanak na tim prostorima, a onemogućeni su i pravi štovatelji Marijini kao što su to bili redovnici – isusovci te posebice pavlini koji su i veliki štovatelji Majke Božje na mađarski način, a sakralni predmeti i simboli su također većim dijelom uništavani. Ali vjernički duh ostao je neuništiv, jer su crkve ostajale, vjernici ustrajali, a zagrebački biskupi su pak na posjedima dokinutih samostana osnivali nove župe i otvarali škole u bivšim smostanskim zgradama. Tako je u vrijeme biskupa M. Vrhovca osnovano oko stotinu novih župa, a tijekom 19. i 20. stoljeća niklo je mnogo novih redovničkih zajednica, koje su u svom nazivu uzele Mariju za zaštitnicu. Tu se odrazila duhovnost Marije i Krista u središtu u postizanju kršćanskog savršenstva. To je bila nova duhovska sila s naglaskom na

Fresko slika Marijina Navještenja, otkrivena prigodom obnove unutrašnjosti Katedrale 1983. godine; potječe iz druge polovice 13. st. Slikar je nepoznat, a slikana je istovremeno kad i freske u sakristiji Katedrale.

Kipovi na sjevernom zidu svetišta Zagrebačke katedrale: Majka Božja s Isusom u naručju i anđelima sviračima. Kipovi su dijelovi glavnoga oltara iz 1632. godine koji je podigao biskup Franjo Ergeljski; kipar je bio Hans Ludwig Ackermann.

službu čovjeku, koji u tom razdoblju prolazi kroz najteže kušnje, osobito radnici.

Ali ne samo ti teški događaji, već i razne bolesti, kuge, ratovi i dr., poticali su još jače pastire Zagrebačke Crkve i same vjernike na prave pobožnosti, te je tako zabilježena velika procesija iz Katedrale u Remete koju je vodio biskup E. Esterhazy kao molitvu za zaštitu protiv kuge. To se nastavilo u svim teškim vremenima, osobito za vrijeme Drugoga svjetskog rata kada se vruće zauzimao za mir i prava svakog čovjeka sadašnji Sluga Božji kardinal Alojzije Stepinac, te u novije vrijeme, kad smo hodočastili tražeći zagovor radi nadolazećeg Domovinskog rata, također u Remete u svibnju 1991. godine. Ali zato smo upravo u Katedrali i u našemu nacionalnom prošteništu Mariji Bistrici doživjeli i održavanje Mariološkog i Marijanskog kongresa 1971. godine, kao i »promociju« međunarodnog priznanja naše domovine 15. siječnja 1992. godine.

Katedrala je devetstoljetno proštenište Majci Božjoj, odakle se pravi izrazi pobožnosti i narodnog bića razlijevaju po svim crkvama u Nadbiskupiji i Domovini. Ona je tako odlikovana i u samoj Buli Zagrebačke nadbiskupije, UBI PRIMUM PLACUIT, pape Pija IX., od 11. prosinca 1852. godine, riječima:

»Et quoniam oporteat metropolitanam istius provinciae civitatem et ecclesiam congruenter desingnare ideo Zagabriensem urbem quae perhibetur esse praeminens Croatiae et Slavoniae metropolis ac potioribus prerogativis reperta et celebrata ad archiepiscopalis nomen et honorem cum omnibus et singulis iuribus indultis et privilegiis quibus aliae vicionores metropolitanae civitates archiepiscopales residentia insignare potitur atque adeo cives earundem uti solent et gaudere simili apostolica auctoritate perpetuo item extollimus.

Propterea templum quod Zagabriae praefulget sub invocatione BEATAE VIRGINIS MARIAE IN COELUM ASSUMPTAE sanctorumque Stephani et Ladislavi Hungariae regum (prisco cathedralis titulo extincto) ad excellentiorem metropolitanae ecclesiae gradum ita ut in ea Zagabriensi metropoli et ecclesia constituta sit sedes et cathedra et dignitate archiepiscopale metropolitana pro uno eius ordinario antistite Zagabriensi nuncupante qui de vicinorum archiepiscoporum et metropolitanorum more usum habeat palii et crucis.«[9]

Taj tekst papine odluke u hrvatskom prijevodu glasi ovako:

»I jer treba primjereno označiti metropolitanski grad i crkvu te pokrajine, stoga grad Zagreb, koji se smatara najodličnijom metropolom Hrvatske i Slavonije te poznat i slavljen većim odlikama, na naslov i nadbiskupsku čast sa svim i pojedinim pravima, indultima i povlasticama koje uživaju drugi okolni metropolitanski gradovi, odličnijim nadbiskupskim sjedištem a tako i njihovi građani običavaju služiti se i uživati, sličnim apostolskim auktoritetom zauvijek jednako uzdižemo.

Stoga hram koji /je/ u Zagrebu pod nazivljem BLAŽENE DJEVICE MARIJE NA NEBO UZNESENE i svetih ugarskih kraljeva Stjepana i Ladislava (dokinuvši stari naslov katedrale) na uzvišeniji stupanj metropolitanske crkve /uzdižemo/ tako da u toj zagrebačkoj metropoli i crkvi bude postavljen tron i katedra i nadbiskupsko metropolitansko dostojanstvo za jednog njegova ordinarija prvosvećenika zvanog Zagrebački koji po običaju obližnjih nadbiskupa i metropolita neka upotrebljava palij i svoj križ.«

Papa Pijo IX. je tako samo svečano potvrdio tada osamstoljetno iskustvo štovanja Majke Božje na nebo uznesene, i Božjih ugodnika u službi graditelja na ovom gradilištu devetstoljetne povijesti te vjernika i pastira zagrebačke Crkve, isto kao što je i nakon proglašenja dogme o Uznesenju Marijinu 1. studenog 1950. godine, gotovo stotinu godina kasnije, katedrala trajno odlikovana njezinom zaštitom.[10]

Znakovito je da se i enciklika pape Pija IX., potpisana u Gaeti blizu Rima 2. veljače 1849. godine, naziva UBI PRIMUM. Njome se tražilo mišljenje svjetskog episkopata s namjerom da se čuje autentično mišljenje sveopće Crkve o mogućnosti definiranja dogme o Bezgrešnom Začeću BDM. U tu je svrhu papa Pijo IX. izabrao neke vrijedne i teološki izobražene crkvene ljude zajedno s nekim kardinalima, da prema svojoj razboritosti i znanju brižljivo i svestrano prouče taj ozbiljni predmet te da svoja mišljenja dostave Vrhovnom svećeniku.

U samom tijeku toga mariološkog procesa potpisana je i papina povelja UBI PRIMUM PLACUIT kojom Zagrebačku biskupiju uzdiže na Nadbiskupiju, a u kojoj se spominje i Blažena Djevica Marija na nebo uznesena kao zaštitnica Zagrebačke katedrale. Dogma o Bezgrešnom Začeću je proglašena 8. prosinca 1854. godine, a sama Majka Božja »potvrdila« ju je u Lourdesu 1858.

Uznesenje BDM slavi se još od apostolskog vremena pod nazivom *Dormitio* ili *Paussatio Mariae*. Prva crkva njoj u čast posvećena je u Efezu, a sagrađena je na

temeljima starodrevne manje crkvice, u kojoj su slavili Boga sv. Ivan Apostol i prvi efeški biskup sv. Timotej. Na tim temeljima sagrađena je veličanstvena crkva-katedrala Majke Božje u Efezu, u kojoj je održan i Efeški sabor od 22. lipnja do 31. srpnja 431. godine.

Papa Leon IV. (847. – 855.) odredio je da se blagdan Uznesenja Marijina u bazilici San Lorenzo slavi s osminom i bdijenjem. Osmina Uznesenja Marijina slavila se i u Zagrebačkoj katedrali, jer ima svoju sekvencu.[11]

Slavljenjem toga blagdana po čitavom svijetu tijekom jednog tisućljeća, u vrijeme koje je obilježeno biblijskom, patrističkom i liturgijskom obnovom, a Marija je bila u središtu kršćanskog života. U samo predvečerje Drugoga vatikanskog sabora proglašena je i vjerska istina o Uznesenju BDM, 1. studenoga 1950. godine.

Marija je nazvana u našem dobu »biserom svemira«. Proglašenjem Marijine godine 1988. godine raspalo se komunističko bezboštvo.

S takvom ulogom dočekala je Zagrebačka katedrala i proglašenje dogme Uznesenja BDM 1. studenoga 1950. godine. Tako je predstavio zagrebačku prvostolnicu zagrebački nadbiskup Franjo kardinal Kuharić pred Kristovim namjesnikom sv. Ocem, Ivanom Pavlom II. 10. rujna 1994. godine, prigodom 900. obljetnice Zagrebačke nadbiskupije i katedrale.

Tako nas je Sveti Otac povjerio u samoj katedrali »Majci Božjoj koju hrvatski narod voli zazivati kao svoju Kraljicu. Pravi odnos čovjeka s Isusom Kristom mora biti praćen iskrenom pobožnošću prema Mariji, Njegovoj i našoj najdražoj Majci. Neka vas Marija prati uvijek i neka vodi vaše korake u službi Crkve i naroda«.[12]

Zagreb. 1. svibnja 1997.

I na novom grobu kardinala Stepinca postavljen je lik Majke Božje Bistričke da se počasti titular katedrale i marijanska duhovnost Sluge Božjega

BILJEŠKE

1. Usp. Propovijed kardinala Franje Kuharića na Misi u katedrali 4. studenoga 1994, u: Zagrebačka biskupija i Zagreb 1094–1994., str. 69.

2. Šematizam iz 1939. godine navodi, da su u Baču stolovali nadbiskupi od 1092. godine, koja se god. 1135. ujedinjuje s Kaločkom nadbiskupijom. U Felicijanovoj povelji iz 1134. godine spominje se već u vrijeme osnivanja Zagrebačke biskupije bački nadbiskup Fabijan.

3. Ovo je bila tema i zadaća spomenutog Simpozija 1994. godine, ali i Sv. Otac Ivan Pavao II. posvuda naglašava proučavanje i istraživanje povijesti. Tema je doista preširoka, a ovdje želimo navesti osnivanje Zagrebačke biskupije s obzirom na njezina glavnog zaštitnika, od početka do danas.

4. Crkveni himni, preveo M. Pavelić, DI, Zagreb 1945, str. 344.

5. »U prvoj katedrali bio je po svoj prilici podignut žrtvenik u čast BDM.«, navodi dr. J. KOCIJANIĆ u: Zagrebačka katedrala, Zagreb (1946) str. 187.

6. J. KOCIJANIĆ, nav. dj. str. 188.

7. U starodrevnoj bazilici Majke Božje u Efezu, u prvoj crkvi na svijetu posvećenoj Majci Božjoj, u kojoj je bio održan i Efeški sabor 431. godine, u prezbiteriju su vidljivi ostaci mramornog bloka u obliku groba »tumbae« s masivnim križem u sredini, a koji je služio za menzu oltara ove katedrale (VLAŠIĆ O.P., U gradovima apokalipse, Sl. Požega 1938, str. 46.), i sliku Majke Božje slikanu na drvu.

8. Nedavno je u Budimu u kraljevskoj palači održana prigodna izložba, koja je bila i tematska, te su bile prezentirane crkve kojima je titular sv. Stjepan Kralj. Kako među njima nije bila i Zagrebačka katedrala, zagrebački posjetitelji su se zanimali kod djelatnika muzeja kako to da nema i zagrebačke katedrale, na što im je odgovoreno da sv. Stjepan nije patron zagrebačke katedrale. Ovo je rizničarki, s. Lini, osobno posvjedočila prof. Maja Šercer, tada djelatnica u Hrvatskom povijesnom muzeju, ali postoji i Katalog izložbe koji to može potvrditi.

9. Povelja-Bula pape Pija IX. UBI PRIMUM PLACUIT od 11. prosinca 1852, kojom je Zagrebačka biskupija proglašena nadbiskupijom. Original sadrži 50 folija pergamene veličine 34 x 24 cm. Pisana je scriptura curiali 19. st. i ima olovni pečat. Transkripcija od dr. Antuna Ivandije. U prilogu 1 faksimil gornjeg teksta.

10. Odluka Kongregacija obreda koja je izdana pod br. Z/2.g.19-51. Calendarium je pohranjen u Presidijalu Nadbiskupskog Duhovnog Stola pod brojem 96/1951.

11. M. DEMOVIĆ, Zagrebački sekvencijar, Zagreb 1994, br. 64, Salve Mater Salvatoris. Inače se osmina Uznesenja BDM slavila kao spomendan BDM Kraljica i Prečisto Srce Marijino.

12. Iz govora Svetog Oca Ivana Pavla II. u Zagrebačkoj katedrali, 10. rujna 1994.

S. Lina Slavica Plukavec

Blaženi Augustin Kažotić (o. 1260/65 - 1323)

Katolička Crkva u Hrvata već niz godina posvećuje osobitu pozornost onim svojim kćerima i sinovima koji su prošli zemljom »čineći dobro« i preselili se Gospodinu na glasu svetosti ili mučeništva. Iz bogate duhovne baštine Crkve u Hrvata pokušat ćemo u svakom broju Glasnika prikazati barem jednoga od kandidata za čast oltara, Sluge i Službenice Božje, kao i hrvatske blaženike čijoj bismo se kanonizaciji istinski obradovali, kao pobudu na radostan kršćanski život, zauzeto apostolsko djelovanje, svjedočenje kršćanskih istina i primjenu vjerničkih načela u svagdanjem životu. Sigurno će mnogi od nas, po zagovoru tih plemenitih i Bogu dragih duša, osjetiti zbilju njihova nasljedovanja Krista Gospodina i moć njihova zagovora. U ovom broju upoznajmo blaženoga Augustina KAŽOTIĆA, dominikanca, biskupa zagrebačkoga.

Bio je zrcalo čistoće i škola kreposti!

Sluga Božji Alojzije Stepinac bio je uzor svome stadu u brojnim kršćanskim vrlinama među kojima svakako treba spomenuti i njegovo duboko štovanje svetaca i blaženika, osobito onih našega roda i krvi. Dovoljno je prisjetiti se Stepinčeva štovanja blaženog Augustina Kažotića, izraženog u više navrata, od kojih spominjemo tek neke:

Nadbiskup Alojzije Stepinac, ušavši u III. franjevački red, uzeo je i novo ime, ime bl. Augustina Kažotića svog davnog prethodnika na zagrebačkoj biskupskoj stolici.

Nakon svečane audijencije kod pape Pia XII. 16. studenoga 1939. uz zamolbu da Sveti Otac proglasi Nikolu Tavelića svetim, nadbiskup Stepinac zajedno sa splitskim biskupom Kvirinom Bonifačićem poveo je (17. XI. 1939.) prvo službeno hodočašće novijega datuma na grob bl. Augustina Kažotića u Luceri.

Uz samostan karmelićanki u Brezovici kod Zagreba podignuta je crkvica veličine 17 x 7 metara, ukrašena s 8 umjetnički oslikanih prozora koji prikazuju hrvatske blaženike i neke karmelićanske svece. Na istočnoj strani crkve, drugi po redu je veliki prozor sa slikom blaženog Augustina Kažotića. Djelo je 1942. izveo akad. slikar Pavao Sušilović, a samostanu ga je darovao sam nadbiskup Alojzije Stepinac. Ispod slike je natpis: »Bl. Augustine, moli za zagrebačku nadbiskupiju«.

Potaknuti željom da štovatelji Sluge Božjega Alojzija Stepinca i u tome nasljeduju svetog nadbiskupa za njih i za sve čitaoce Stepinčeva glasnika donosimo kratki životopis našeg prvog i najstarijeg blaženika.

Slika bl. Augustina Kažotića u kapelici hrvatskih blaženika i mučenika u prizemlju sjevernog tornja Zagrebačke katedrale. Slikao ju je Ivan Šimetić, povodom 660. obljetnice imenovanja bl. Augustina Kažotića zagrebačkim biskupom. Kapelica je uređena 1964. godine, a posvetio ju je 3. kolovoza te godine, zagrebački pomoćni biskup, sadašnji kardinal Franjo Kuharić.

Augustin Kažotić se rodio oko 1260/65. u Trogiru od oca Nikole i majke Radoslave rođene Saladini. Kao mladić ulazi u dominikanski red te u samostanskoj školi u Splitu stiče prva znanja. Prvi put se spominje u oporuci Stane Saladini koja 28. listopada 1286. »ostavlja svom unuku Augustinu iz Reda braće propovjednika 50 zlatnika za knjige«. Ljeti 1287, nakon uzbudljiva putovanja, stiže u Pariz. Više studije završava na fakultetima »*artium*« i teologije tada najslavnijeg europskog sveučilišta u »Gradu svjetlosti«.

Kao mladi doktor »*artium*« i doktor teologije Augustin se 1301. uključuje u papinsko poslanstvo koje bivši dominikanski general kard. Nikola Boccasini vodi u Hrvatsku i Ugarsku s ciljem da se smire sukobi oko crkvene desetine i pripremi dolazak Anžuvinca Karla Roberta na hrvatsko-ugarsko prijestolje. Kada je kard. Boccasini 22. listopada 1303. izabran za papu (Benedikt XI.) sjetio se svog suradnika i redovničkog subrata Augustina Kažotića te ga 9. prosinca iste (1303.) godine postavlja na čelo zagrebačke biskupije.

Kao zagrebački biskup Kažotić neumorno radi na obnovi vjerskog i kulturnog života u svojoj prostranoj dijecezi. Provodi obnovu bogoslužja u prvostolnici, uvodi obvezu zajedničkog časoslova za članove stolnog kaptola i unapređuje crkveno pjevanje, reorganizira Kaptol i ustrojava katedralnu školu, energično brani prava crkve siromašnih, financira gradnju i uzdržavanje ustanova kršćanske ljubavi (hospicij).

Svjestan da je znanje izvor svakog napretka i da studij vodi k upoznavanju istine, Kažotić se po dolasku u Zagreb svestrano zalaže za temeljit moralni odgoj i intelektualnu izobrazbu klera. U tu svrhu a u duhu 27. kanona Trećeg lateranskog sabora (1179.), Augustin ustrojava katedralnu školu u Zagrebu. Učeni biskup strogo zabranjuje voditelju škole, kanoniku lektoru, da išta uzima od »siromašnih učenika koji prose ili bi prosili za svoje uzdržavanje da im drugi iz milosrđa ne pomažu«. Katedralna škola u gradu podno Medvednice prva je viša škola u srednjovjekovnoj Hrvatskoj, namijenjena podjednako kandidatima za klerički stalež

i studentima slobodnih laičkih profesija, čiji »ratio studiorum« obuhvaća literarni i znanstveni smjer. Prema svjedočanstvu Ivana arhiđakona Goričkog u literarnom smjeru zagrebačke katedralne škole (tzv. triviumu) učila se gramatika, retorika i dijalektika, dok je znanstveni smjer ili »quadrivium« pretpostavljao studij aritmetike, geometrije, astronomije i glazbe. Za potrebe studija biskup Kažotić je nabavio i dragocjena djela klasičnih, arapskih (Avicenna) i kršćanskih autora, kodekse koji predstavljaju temeljni fundus današnje Metropolitanske knjižnice.

Augustin Kažotić je autor dviju kraćih teoloških rasprava napisanih za boravka na papinskom dvoru u Avignonu (1318. – 1322.), koje ga smještaju u sam početak razvoja teološke misli u Hrvata: O pitanjima krštavanja slika i drugim praznovjerjima i O materijalnim dobrima Krista i njegovih apostola.

U raspravi O pitanjima krštavanja slika i drugim praznovjerjima, koja je nastala prije 22. kolovoza 1320., zagrebački biskup analizira pojam »krivovjerja«, tumači značenje riječi »gatanje«, »zazivanje duhova« i opširno govori o pojmu »svetogrđa« i svetogrdnim činima. Kao pastir povjerenih mu vjernika Augustin se mogao uvjeriti koliko je vjera običnog kršćanskog puka isprepletena praznovjerjem koje on u spomenutoj raspravi opravdava ponajviše neukošću i neznanjem.

Druga rasprava, nastala potkraj 1321. ili na početku 1322., sadrži Augustinovo mišljenje O materijalnim dobrima Krista i njegovih učenika. Uz pomoć brojnih svetopisamskih tekstova i navoda crkvenih otaca dokazuje da su Krist i apostoli stvarno posjedovali materijalna dobra kao njihovi punopravni vlasnici unutar zajednice. U duhu naučavanja sv. Tome Akvinskoga Kažotić naglašava da siromaštvo nije savršenstvo po sebi, nego samo sredstvo za postizavanje savršenstva.

Biskup Kažotić pokazuje mnogo ljubavi i razumijevanja prema odbačenima, siromasima i nezbrinutima koji se nisu imali kome uteći za pomoć i zaštitu. Da ublaži bijedu naroda, Augustin nedaleko katedrale gradi hospicij, neku vrstu prihvatilišta za prijam i njegu putnika i siromašnih.

Augustin Kažotić pripada krugu učenjaka koji na razmeđu 13. i 14. stoljeća proučavaju prirodne znanosti i medicinu sa željom da stečenim iskustvima budu od koristi svojim suvremenicima.

Lik bl. Augustina Kažotića iz kapitula dominikanskoga samostana sv. Nikole u Trevisu (Italija); djelo slikara Tome iz Modene (1348-1350); ispod slike piše: »Blaženi brat Augustin iz Trogira, iz Ugarske provincije, Reda braće propovijednika, lucerski biskup, bio je ogledalo čistoće, škola kreposti, gorljiv i najrevniji propovijednik, proslavio se brojnim čudesima.«

Valja se podsjetiti da Augustinova redovnička subraća Jordan iz Saske i Albert Veliki sa suradnicima u Parizu udaraju temelje razvoju prirodnih znanosti i medicine na kršćanskom Zapadu, pa nije nikakvo čudo da se mladi dominikanski student iz Hrvatske na sveučilištu u »gradu svjetlosti« upoznao s osnovama egzaktnih znanosti i medicine. O Kažotićevom afinitetu prema medicinskim znanostima svjedoči učeni magistar Arnold iz Bamberga. Ovaj na njegovu molbu sastavlja Raspravu o brizi za zdravlje koju 1317. posvećuje zagrebačkom biskupu. Prosvjetitelj naroda i utemeljitelj višeg hrvatskog školstva, biskup Kažotić se obilno koristi svojim prirodo-znanstvenim i medicinskim saznanjima kako bi poboljšao higijenske i zdravstvene uvjete žitelja svoje prostrane dijeceze. U tom kontekstu treba shvatiti narodnu predaju o Kažotićevoj »čudotvornoj lipi i zdencu« u Cerniku, o lipi u Vugrovcu, zdencu u Zagrebu itd.

Da je naš Blaženik bio poštivana i ugledna ličnost vidi se i po tome što je u više navrata dragovoljno pozivan za suca i posrednika u raznim građanskim sporovima i parnicama. Knezovi Babonići, koji se nisu mogli složiti kod diobe svoje imovine, pozvali su biskupa Kažotića u Topusko da im bude savjetnik i sudac. Augustin vrlo uspješno rješava spor između zagrebačkih cistercita sv. Marije i zagrebačkih redovnica glede nekih posjeda uz crkvu sv. Jakova na Savi.

Augustin Kažotić je čovjek koji nadilazi okvire Hrvatske i predstavlja nam se kao ličnost europskog značenja. U potvrdu toga spominjemo samo nekoliko činjenica. Kardinal Nikola Boccasini uvrštava Kažotića u papinsko poslanstvo koje je 1301. pošlo u Hrvatsku i Ugarsku. Papa Klement V. 1308. godine poziva ga na opći crkveni sabor koji se je održao u Francuskom gradu Vienne od 1311-1312. Magistar Arnold iz Bamberga na Kažotićevu molbu sastavlja i posvećuje njemu djelo iz medicine Rasprava o brizi za zdravlje. U kodeksu 263 knjižnice Kraljevskog sveučilišta u Utrechtu (Nizozemska) nalazi se liturgijski obrazac: Molitva bl. Augustina iz Reda braće propovjednika, nekadašnjeg biskupa crkve sv. Marije u Luceri koju je molio pripremajući se za misu: »Ako pred tvoje oči, Gospodine, iznesemo grijehe«. Premda Kažotić nije autor ove molitve, ona nam pokazuje da je za sastavljača ovog liturgijskog teksta Augustin bio poznata ličnost te mu stoga pripisuje njegovo autorstvo.

Od 1318. do 1322. Augustin Kažotić upravlja biskupijom iz papinskog Avignona gdje nalazi utočište pred osvetoljubivim kraljem Karlom Robertom. Kako se ovaj energično usprotivio Augustinovu povratku u Zagreb, papa Ivan XXII. šalje ga ljeti (22. kolovoza) 1322. u Luceru (Južna Italija) gdje će neumorni pastir u nepunu godinu dana steći nepodijeljene simpatije naroda i 3. kolovoza 1323. napustiti ovaj svijet na glasu svetosti.

Prema svjedočanstvu brojnih suvremenika Augustin Kažotić je već za života, a naročito poslije smrti, uživao glas svetosti. Radi ilustracije spominjemo samo neka svjedočanstva:

Najstarije svjedočanstvo o Kažotićevoj svetosti potječe iz 1322. godine. Na putu iz Avignona u sjedište svoje nove biskupije (Lucera) Augustin se kratko zadržao u talijanskom gradu Paviji. O tome svjedoči njegov suvremenik Opicinus de Canistris koji 8. listopada 1322. bilježi u svoj »Dnevnik«: »Prolazeći kroz Paviju vrlo sveti muž brat Augustin, Reda propovjednika, premješten iz zagrebačke u lucersku biskupiju, predobrostivo me primio, opomenuo i odobrio moja pisana djela«.

Karlo, vojvoda Kalabrije i potkralj Napulja 20. listopada 1325. upućuje molbu papi Ivanu XXII. za pokretanje kanonskog postupka o svetačkom životu i čudesima koja su se dogodila po zagovoru Augustina Kažotića: »Uzvišeni Oče i Gospodine, da ne zamaram dugim govorima prezauzete uši Vaše Svetosti, vidio sam da na ovoj stranici treba prestati nabrajati vrlo veliku hvalu što ju je u ovim krajevima (Italije) blaženi otac Augustin, nekoć biskup grada Svete Marije a odnedavna prozvana Lucera, stekao mnogim čudesima koja je nakon njegove smrti pokazala Božanska blagost, vrlo bogata u svom milosrđu i darežljiva u nagradi, ali i na temelju njegovih zasluga te ih još svakodnevno pokazuje«.

Splićanin Miho Madijev de Barbezanis (umro oko 1353.) u 27. poglavlju svoje kronike O djelima rimskih careva i papa posvećuje dosta prostora uspomeni našeg prvog blaženika. Njegov nekrolog o zagrebačko-lucernskom biskupu Augustinu završava riječima: »Mnogi pobožno hodočaste na Augustinov grob uz koji su vezana brojna čudesa«.

Ovaj kratak osvrt na svjedočanstva prošlosti o Kažotićevoj svetosti zaključujem svjedočanstvom Tommasa iz Modene, koji je fresko-portretima između 1348. i 1350. ukrasio kapitul bivšeg dominikanskog samostana sv. Nikole u Trevisu. U tekstu ispod Kažotićeve slike govori se o njegovoj svetosti i čudesima: »Blaženi brat Augustin Trogiranin, iz Ugarske i Hrvatske provincije, Reda braće propovjednika, lucerski biskup. Bio je zrcalo čistoće, škola kreposti, oduševljen i veoma revan propovjednik koji se proslavio mnogobrojnim čudesima«.

I u naše vrijeme događaju se čudesna milosna uslišanja po zagovoru blaženog Augustina Kažotića, a kojima je javnost upoznata preko glasila Blaženi Augustin Kažotić.

Pomažući sirotinji, ispravljao je socijalne nepravde, dajući siromašnima i bogatima jednake mogućnosti školovanja u katedralnoj školi bori se za jednakost, radio je na prosvjećivanju neukih, liječio bolesne i slično. Kažotić je prožet duhovnošću koja izvire neposredno iz Evanđelja i po kojoj se ljubav prema Bogu dokazuje u djelima ljubavi prema čovjeku (usp. Mt 25, 40).

Marijan Biškup O.P.

Fotografija 'Svetih moći bl. Augustina Kažotića, biskupa zagrebačkoga'; pohranjene su u novosagrađenu kapelicu prema nacrtu arhitekta Aleksandra Freudenreicha 1963.-1964. godine

KARDINALU STEPINCU

Za očaj Ti si dao svijetlu nadu
Za sumnju vjeru što bodri i tješi
I sve si veći bivao u padu
Sa srcem što se u mukama smiješi.

I nisi smio riječ da kažeš blagu
Bio si kao žrtva svoga duha.
U želji da nam udvostručiš snagu
Skriven od našeg pogleda i sluha.

Blagoslov Ti si povrh naših njiva
I dar božanski napaćenoj grudi
I pravda koja ponižena biva
Da uspavane savjesti probudi.

Jer Tvoja smrt se ne završi smrću
Ona tek život u dušama budi
Jer suze što se u očima zgrću
Blistaju dugom što kroz bol zarudi.

Ti nemaš smrti! Kralj vjekova sviju
Što sve živote u rukama ima
Medj sjajne zvijezde što na nebu siju
Tebe je samo uzdigo nad svima.

A.Đ.

Nadbiskup Stepinac zastupao je i branio pravdu

Promjena u vodstvu Zagrebačke nadbiskupije

Mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, na dan ustoličenja 4. listopada 1997., i kard. Franjo Kuharić u trenutku primopredaje nadbiskupske službe

U subotu 4. studenoga 1997. u Zagrebačkoj katedrali za vrijeme svečanog Euharistijskog slavlja preuzeo je upravu Zagrebačke nadbiskupije mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački. U nastuponom govoru spomenuo je slavnu prošlost Nadbiskupije i njene najznačajnije predstavnike, svjedoke Kristove:

»Ova zagrebačka Crkva blagoslovljena je brojnim nebeskim građanima. Iz dugog niza muževa i žena spominjemo: sv. Marka Križevčanina, prezbitera, bl. Augustina Kažotića, biskupa, Sluge Božje: biskupa Josipa Langa, franjevce Antu Antića, Vendelina Vošnjaka i Aleksija Benigara, te vjernika laika Ivana Merza. Na smiraju ovoga dvadesetog vijeka i drugog tisućljeća s pobožnom željom i velikom čežnjom iščekujemo radosni dan kada će nas obasjati svetost najsvetlijeg lika svete Crkve zagrebačke – Sluge Božjega kardinala Alojzija Stepinca, čije zemne ostatke u ovoj katederali vjerni puk časti s velikom pobožnosti.«

Prelat mons. Vladimir Stanković, zahvaljujući nadbiskupu F. Kuhariću za vjerno služenje Zagrebačkoj nadbiskupiji, Crkvi u Hrvata i hrvatskom narodu na akademiji u Zagrebačkoj katedrali, 3. listopada 1997. upriličenoj prigodom primopredaje nadbiskupske službe, reče:

»Svjedoci smo kako ste prihvatili i nastavili stav i djelo svojih velikih prethodnika, osobito nepokolebivu vjernost i pouzdanje Sluge Božjega Alojzija Stepinca. Slijedeći njegov put u tjeskobnim vremenima kad su se pokolebale i rušile mnoge vrijednosti, Vi ste našli sigurni oslonac u svome Bogu i u svome narodu. Narod Vam je vjerovao, a Bog pomagao. Upravo s ovog mjesta ispred Stepinčeva groba Vi ste neustrašivo svjedočili sigurna moralna načela nudeći ih kao mjerilo i lijek također protiv svih nepravda, svih gaženja ljudskih i narodnih prava, kao poticaj obnovi slobode i pravednosti u ljubavi.«

Kardinal Franjo Kuharić, sabirući temeljne odrednice svoga služenja kao Zagrebačkog nadbiskupa, progovorio je o kreposti pravde koju je zastupao i branio nadahnut Evanđeljem i primjerom sluge Božjega Alojzija Stepinca:

»Pravda je isto tako glad čovjeka kao i istina. Crkva mora biti uvijek na strani onih koji gladuju i žeđaju za pravdom, ona mora biti na strani svih koji trpe nepravdu i poniženi su... na pravdi se moraju osnivati odnosi među ljudima i narodima.

Pravedni moramo biti kad prosuđujemo prošlost, pravedni u gradnji sadašnjosti, na pravednost se moraju položiti temelji budućnosti. »Pravdom se utvrđuju prijestolja« (Iz 16, 12)

Ali nadahnuće pravde mora biti ljubav. To sam učio u školi II. vatikanskog sabora. Za to sam nalazio primjer u zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepincu. To sam smatrao obavezom svoje savjesti i poslušnosti Božjoj riječi.

Slijedeći ta načela kroz vrijeme svoje nadbiskupske službe, sma-

trao sam svetom dužnošću u velikim iskušenjima za Crkvu braniti nevinost i čast nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca. Ali braneći njega, branio sam temeljno pravo svakog čovjeka na pravedan sud, branio sam sva ljudska i narodna prava. A toliko je bilo ljudi koji su bili lišeni prava da javno ispovijedaju svoju vjeru, koji su bili krivo optuženi i osuđeni te tako lišeni prava na slobodan i dostojan život! »Poruke sa Stepinčeva groba« imale su taj smisao.

Vođen načelima istine, pravde i slobode govorio sam i djelovao i u vrijeme prošloga, Hrvatskoj nametnutog rata. Bio je to rat protiv tisućljetnog prava hrvatskog naroda da živi slobodno i sigurno svoj život. Obranu svoga doma i domovine, svoga života i slobode smatrali smo ne samo pravom nego i moralnom dužnošću. Ali isto smo se tako zauzimali za prava svakog čovjeka bez obzira na vjersku, nacionalnu ili neku drugu pripadnost. Ali dok smo branili pravo na slobodu hrvatskog naroda, branili smo i dostojanstvo svake ljudske osobe.

Naglašavali smo javno i glasno kroz cijeli domovinski rat da obrana ne smije nikada prijeći u osvetu i mržnju; mora ostati u normama etike i morala, stoga nikada ne smije prijeći u zločin bilo protiv osobe, bilo protiv tuđe imovine.

Radovali smo se kad je, uz veliku cijenu žrtava, ostvareno tisućljetno pravo hrvatskog naroda uspostavom slobodne, neovisne i suverene hrvatske države. Ne samo veliki i moćni narodi, nego i mali narodi imaju pravo na svoj život u punoj slobodi a to im jamči vlastita država. Ako svaka osoba i svaka obitelj ima pravo na svoj dom ili svoj stan, isto tako svaki narod ima pravo na svoju državu, jer je to njegov dom i njegova domovina. Uvijek smo isticali da su sve ljudske osobe jednakog dostojanstva, a isto tako su i svi narodi, bilo veliki bilo mali, jednakoga dostojanstva i jednakih prava. Niti jedan narod, makar kako bio moćan, nema prava tlačiti drugoga.«

Umrla Marija Makuc-Pojatina

U Novom Marofu umrla je 16. rujna 1997. dr. Marija Makuc-Pojatina zauzeta katlička intelektualka, doktor filozofije i književnosti. Rođena je 6. srpnja 1921. u Zagrebu. Budući da su njezini roditelji, osobito majka kao djelatnica u Katoličkoj akciji, bili u vrlo dobrim odnosima s nadbiskupom Stepincem i Marija je usvojila osobitu ljubav prema Katoličkoj Crkvi i žrtvovala se za njezin prosperitet. U Zagrebu je završila studij filozofije i književnosti te Akademiju za kazališnu umjetnost. Bila je neumorna djelatnica u Katoličkoj akciji te pokretač i glavna urednica revije »Djevojački svijet«, namijenjen djevojkama. Od 1947. Marija je vodila u Sisku profesionalno kazalište. Poslije muževe smrti 1984. pristupila je u Treći svjetovni karmelski red gdje je položila doživotne zavjete 1990. Bila je uvijek vedra, plemenita i susretljiva osoba. Kao vrsna spisateljica surađivala je u Glasu Koncila te napisala knjigu o svetištu Majke Božje Remetske: »Bolne zbilje remetskih medaljona«. Pokopana je 23. rujna na zagrebačkom groblju »Mirogoj«.

Pismo gospođici dr. Mariji Makuc. U ovom pismu je Kardinal izrazio svoje udivljen je prema Bogu, koji je uzor, život i svjetlo svakog kršćanina.

Krašić, 29.XII.1956.

Gospođici dr. Mariji Makuc, Zagreb

Primio sam Vašu čestitku k Božiću, na kojoj Vam srdačno zahvaljujem. Vrlo me raduje, da ste promovirala na filozofskom fakultetu, pa Vam na toj promociji izrazujem svoju srdačnu čestitku.

Kad se sjetim Vaše drage pokojne majke, onda sam uvjeren, gdjegod bili i kamogod dospjeli, da se ne ćete nikada odreći ideala, za koje je ona živjela i radila, a mogli bismo reći i umrla. A ti ideali mogli bi se sažeći u jednu riječ – Bog! Bog naš uzor, Bog naš život, Bog i svijetlo naše na stazama ovoga zemaljskog života. Ima pravo kard. Faulhaber, kad veli jednom zgodom: »Wo immer ein Lichtstrahl in ein Menschenleben fällt, Sonnenstrahlen aus dem Herzen der Mutter, Sonnenstrahlen aus dem Herzen des Heilandes, alles Licht zwischen Taufkerze und Sterbekerze und darüber hinaus, bis das ewige Licht uns leuchtet, alles ist Licht aus Gottes Augen«[1].

Neka to svijetlo Božje uvijek obasjava staze Vašega života, da ostanete slična svojoj majci i u životu i u smrti. A što bi Vam drugo i moglo pružiti pravu sreću? Nekad je i sveti Augustin mislio, da će naći tu sreću u svijetu i njegovim užitcima, a onda je ipak morao priznati na koncu: »*Fecisti nos Domine ad Te et inquietum est cor nostrum donec requiescat in Te*«[2].

Velikom se njemačkom pjesnikom Goetheu sigurno smijala sreća, na ljudski sudeći. Pa eto i on je morao priznati: »Man hat mich immer als einen vom Glück besonders Begünstigten gepriesen... Allein im Grunde ist mein Leben nichts als Mühe und Arbeit gewesen, und ich kann wohl sagen, dass ich in meinen 75 Jahren keine 4 Wochen eigentliches Behagen gehabt. Es war das ewige Wälzen eines Steines, der immer von neuem gehoben sein sollte.«[3]

Pođite dakle tragom svoje velike majke, da se jednom sretna opet združite s njom u životu, koji jedini zaslužuje ime život.

Uz blagoslov i pozdrav u Gospodinu.

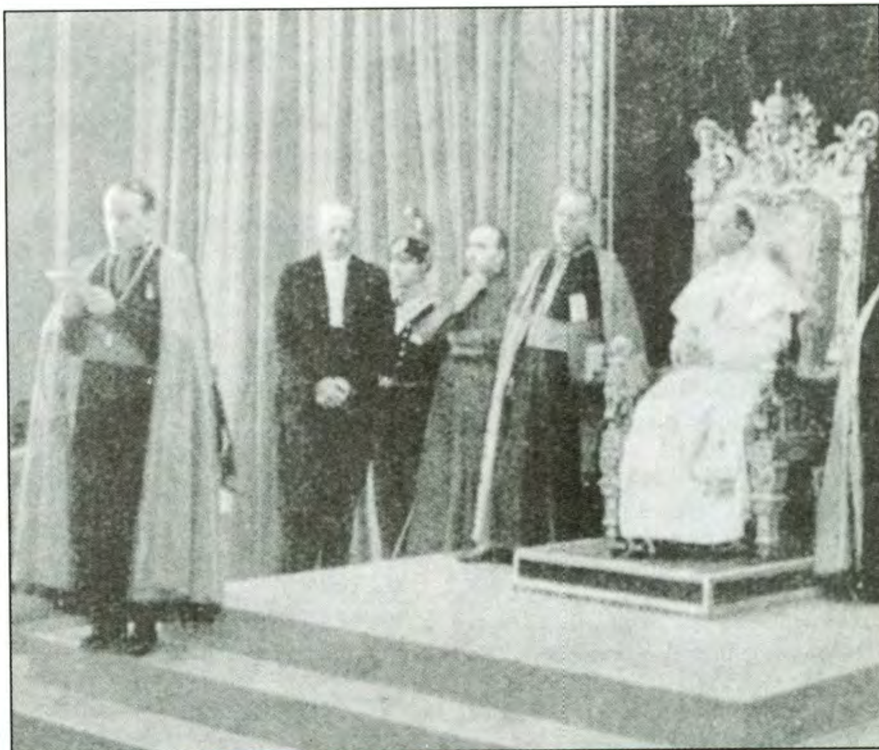
+ Alojzije kard. Stepinac
nadbiskup zagrebački (AP, sv. XIII, str. 447)

1. »Gdjegod se u čovjekovom životu pojavi sunčeva zraka, zrake sunca iz majčina srca, zrake sunca iz srca Božanskoga Spasitelja i sva svjetla što se izmjenjuju od krsne do smrtne svijeće, i svjetle nam do vječnoga Svjetla, sve je to svjetlo iz Božjih očiju.«

2. »Za sebe si nas gospodine stvorio i nemirno je srce naše dok se ne smiri u Tebi!«

3. »Uvijek me je netko prosuđivao kao vrlo sretnog čovjeka ... A, uistinu, u mojem životu nije bilo ništa drugo osim muke i rada te mogu reći, da u 75 godina života ni četiri tjedna nisam bio bez zaduženja. Bilo je to stalno pridržavanje kamena, koji je trebalo uvijek iznova podizati.«

Iz privatnog dnevnika dr. Marije Makuc Pojatina donosimo njezin zapis i doživljaj propovijedi nadbiskupa Stepinca u Zagrebačkoj katedrali, 29. lipnja 1942. u kojoj je, nakon što je vlada NDH zabranila objavljivanje govora Pia XII protiv progona nearijevaca, osudio postupak vlasti i pozvao vjernike na još veću ljubav i vjernost prema Petrovom Namjesniku, rekavši: »Dragi moji vjernici! Jedna od najvećih zala našega vremena jest polovičnost u pitanjima našega vjerovanja. Ne pravimo si nikakve iluzije ni u ovom pitanju, u pitanju poštivanja autoriteta Sv. Petra i njegovih nasljednika rimskih papa. Ili jesmo ili nismo katolici! Ako jesmo, onda valja da se to odrazuje na čitavoj liniji našega života. Ne možemo biti u crkvi katolici, a na ulici napadati kao pogani odredbe Namjesnika Kristovog izdane za opće dobro, a koje možda ne konveniraju našem ličnom raspoloženju. Ne možemo danas, jer nam to možda konvenira, hvaliti Svetoga Oca, a sutra u novinama crvenom olovkom križati njegove riječi i govore, izrečene samo u jednom cilju, dovesti ljude Bogu. Nitko ne može tražiti, da papa pogazi općenita načela prava i poštenja, da zadovolji pojedinim nemogućim zahtjevima. A htjeti se silovito oboriti na instituciju od Boga postavljenu, znači udarati glavom o pećinu, jer stoji tamo do vijeka: »Ti si Petar, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati!«

Sluga Božji pozdravlja Svetoga Oca Pia XII. prigodom audijencije hrvatskog hodočašća u studenome 1939.

Predragi vjernici! Sveta mi je dužnost upozoriti vas na neke pojave koje u zadnje vrijeme mute naše odnose prema Svetoj Stolici i Sv. Ocu Papi; odnose, koji su kroz trinaest vijekova bili najsrdačniji i najprijateljskiji. Već dulje vremena čuju se prigovori, kao da je Sveta Stolica neprijateljski raspoložena prema hrvatskom narodu. Tu krivu tvrdnju i klevetu obara stoljećima potvrđena povjesna činjenica, da je hrvatski narod baš u rimskim papama imao svoje najbolje, a često i jedine prijatelje. Te laži opovrgava osjećaj i briga današnjeg Svetog Oca Pape Pia XII, kojima On prati naš narod i domovinu. O tom mogu uz ostale hrvatske biskupe svjedočiti sigurno i ja osobno. S toga je najveće nerodoljubno djelo prema hrvatskom narodu, kad se osobno kao i prije sa strane nekih sinova toga naroda nastoji oslabiti čvrsta veza našega naroda sa nepobjedivom pećinom Petrovom. To nastojanje nema korijena u našem narodnom duhu, ono je njemu tuđe, a dolazi iz vana, i ne može nikako biti od koristi, makar tko tvrdio protivno. S toga osuđujem u ime hrvatskih katolika zabranu objavljivanja u štampi govora Svetoga Oca Pape održanog prigodom njegovog 25-godišnjeg jubileja. To znači odvoditi hrvatski narod od izvora prave nauke, koja jedina može da spasi svijet, pa prema tome i naš narod od materijalne i moralne propasti. To znači isključiti naš narod iz zajednice svih katoličkih i kulturnih naroda, koji su se putem štampe duhovno okoristili i obogatili tolikim divnim govorima Svetoga Oca. Takav postupak je za hrvatski narod štetan i uvredljiv.«

Došavši kući, gđica Makuc je zapisala:

Zagreb, 29. lipnja 1942.

Doživjela sam neopisiv događaj kojeg neću zaboraviti kroz cijeli svoj život – sav sam dan bila pod njegovim dojmom. Doista je vrijedan da se opet latim svog dnevnika. Sa Skomkama (članicama seljačke katoličke omladine), kojima je danas završio tečaj, bila sam na pontifikalnoj misi koju je u katedrali celebrirao nadbiskup dr. Stepinac. On je održao i propovijed koja me raspalila i oduševila, riječi koje su mi se duboko usjekle u dušu. Javno i jasno je s propovijedaonice napao sve više protukatolički duh koji se širi u našoj državnoj upravi; onaj upravo bezbožnički i zvjerski postupak s parvoslavnima, krilaticu da je papa Pio XII protiv Hrvata, kako cenzura križa njegove propovijedi i zabranila da uđe govor Papin u našoj štampi, a sve je to prouzročio jedan vanjski i hrvatskom narodu strani utjecaj (svi su prisutni znali odakle dolazi, skoro da ga nije imenom nazvao). Čini mi se da je kod nas tim govorom, koji je naravna reakcija na naše prilike, započeo već sluteći »Kulturkampf«. Ova je propovijed od historijskog značenja za našu narodnu povijest. Stepinac je njome spasio čast Hrvatske. Bojala sam se da će se pojaviti detektivi i da će ga još ravno s propovijedaonice odvesti pred zid. Ipak se, hvala Bogu, to još nije dogodilo, nismo još tako daleko dotjerali. Ali tko zna što će se još dogoditi. I vanjska slika katedrale kao da je potcrtavala zama-

šitost. Blagdan je sv. Petra i Pavla, prvaka apostolskih, njihove mučeničke smrti. Prvak hrvatske Crkve, poglavar, kao i najveći hrvatski patriota, mislim da je tu započeo svoju tešku borbu, tko zna, možda i početak mučeništva, da Hrvatskoj sačuva njenu najdragocjeniju baštinu, njenu vjeru, ustao je na obranu Evanđelja za koje su položili svoje živote i prvaci apostolski. Misa je bila u crvenoj boji, boji krvi, borbe, žrtve, ali i žarke ljubavi. U svakoj sitnici otsjevao je sjaj i bogatstvo crkvene liturgije, a stara i bogata crkvena odijela prelijevala su se u bogatstvu crvenih nijansa, poput onih potoka krvi koji su tako usko povezali Hrvate s Petrovim nasljednikom, namjesnikom Kristovim, sjajilo se zlato, caklilo se drago kamenje i čelik značajevi koje je Hrvatskoj odgojila Crkva. Slika je bila dostojanstvena, svijesna zamašitosti koraka: usta su svima bila začepljena, a eto ipak jednog junaka koji se usudi javno ustati na obranu pravde i istine.

Slikovit je bio sam prizor propovijedi: Na sivoj pozadini kamenih zidova isticao se tamni mramor propovijedaonice, da još bolje istakne žarku crvenu boju biskupskog ruha. Biskup je bio ko živi plamen, zadivila je sve njegova odvažnost, svaka njegova riječ bila je promišljena. Žarka, Jelena i ja, željno smo svaku upijale i izmijenjivale poglede pune oduševljenja. Da nije bilo u crkvi, jedino pomisao da smo pred Presvetim nas je suzdržavala da glasno ne počnemo odobravati. Ova propovijed je doista remek djelo našeg hrvatskog govorništva. Činilo mi se kao da i oni kameni stupovi i zidovi s ponosom odbijaju onaj ugodni glas koji spasava čast Hrvatskoj, a i svi pokojni slavni zagrebački biskupi spokojno i zadovoljno su dalje mogli zadrijemati pod starodrevnom katedralom, jer njihov zadnji nasljednik po svojoj hrabrosti i svetosti u ničem ne zaostaje za njima. – Kako je još dugo iza propovijedi bio uzbuđen, da sam se upravo bojala da mu ne pozli. Poslije Mise moje je Skomke (članice seljačke katoličke omladine) primio u audijenciju; bio je neobično drag, valjda što vidi vjerne ovce Kristove. Preduzela sam si da mu zahvalim na tim divnim riječima, ali, ljutim se na samu sebe kakav sam bedak, ništa nisam mogla reći, makar mi je nutrina bila upravo prepuna najdivnijih osjećaja – još se sada ljutim kad se toga sjetim.«

Obilježena 40. obljetnica smrti s. Marice Stanković

Svečanom misom u Zagrebačkoj katedrali koju je 8. listopada 1997. predvodio kard. Franjo Kuharić i potom akademijom u dvorani »Vijenac« Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu obilježena je 40. obljetnica smrti s. Marice Stanković. Prof. Marica Stanković rođena je 31. prosinca 1900. u Zagrebu.

Osnovnu, građansku i učiteljsku školu pohađala je kod sestara milosrdnica u Zagrebu gdje je završila i Višu pedagošku akademiju. Kao nastavnica djelovala je u Podravskoj Slatini, Čakovcu, Kutini i Gračacu, a 1935. dobila je stalno mjesto u Zagrebu. Na poticaj dr. Ivana Merza pripremila je osnivanje Sveze hrvatskih orlica kojemu 1927. postade prvom predsjednicom. Na tom položaju ostaje sve dok diktatorski režim kralja Aleksandra Karađorđevića 1929. nije ukinuo i zabranio djelovanje svih katoličkih organizacija. Orlovi i orlice otpočeli su svoje djelovanje 1931. pod novim imenom »»Veliko križarsko bratstvo« za muškarce i »Veliko križarsko sestrinstvo« za žene. Marica je izabrana i potvrđena za predsjednicu »Velikog križarskog sestrinstva«. Vrlo rano je počela sa spisateljskim radom. Objavila je poznato djelo o kršćanskom životu mladih: »Mladost vedrine« (Zagreb, 1944.), a brojne članke objavila je u časopisu »Za vjeru i dom« koji je bio glasilo katoličke ženske mladeži.

Iz dalekovidnih smjernica o laičkom apostolatu Sluge Božjega dr. Ivana Merza Maričinom zauzetošću osnovan je svjetovni institut: »Ustanova suradnica Krista Kralja«. Njezinu nakanu o ustanovljenju te ustanove nadbiskup Stepinac je odobrio još 1938. Na izričiti pak njegov poticaj iz sužanjstva u Krašiću mons. Franjo Salis Seewis, ordinarij »Sede impedita« odobrio je 18. listopada 1953. djelovanje te ustanove. Svrha ustanove je evangelizacija mladeži i društvenog života osobito na radnim mjestima njezinih članica. Kad je 2. lipnja 1945., u Radničkoj komori u Zagrebu, pred oko 2.500 prosvjetnih radnika javno i lažno napadnut nadbiskup Stepinac, ustala je prof. M. Stanković, i pred svim nazočnima raskrinkala bezočne laži: 'Protestiram u ime katoličke javnosti preotiv ovakvih kleveta. Takve klevete na onoga koji je grmio sa propovijedaonice na one koji su progonili Židove i pravoslavne, koji je svoj cvjetnjak preuredio za sklonište djece, čije su roditelje odvukli u logore, koji je zaklinjao katolike grada Zagreba da idu u Jeronimsku dvoranu po djecu progonjenih i sklone ih u svoje kuće da ih ne zadesi smrt. Ima veliki broj prisutnih koji mogu to potvrditi i zahvaliti svoj život dr. Alojziju Stepincu.'

Otišla je zatim kući i spremila deke, jer je znala da za istinu valja trpjeti. I doista, na montiranom procesu osuđena je i odvedena u zatvor u Požegu. U svom dnevniku zapisala je i ovaj isječak iz svojih duševnih tjeskoba i hrabrosti podržavane vjerom, a odnosi se na kutak posvemašnje izoliranosti u »samici« zvanoj »pasja kućica«. Zapisala je: »Da, u toj pasjoj kućici postidjela sam se prvi put u životu što sam čovjek. Hoće li ljudi 50 godina iza nas vjerovati da su u tim pasjim kućicama živjeli ljudi, da su gurali svoje lice na male rešetke na stropu željni zraka koji nije dolazio, da su večerali u mraku, takvom mraku da se nije vidio prst pred nosom, da su se bezbroj puta morali prati u nekoj kapi vode. A zašto? Zašto? Što su skrivili narodu, državi, vlasti? Pošten svijet. Najpošteniji svijet. Tko je od nas zločinac? Tko opasan za ljudsko društvo? Što mi zapravo predstavljamo? Ja nekad katoličku javnu radnicu. Danas? Stariju sijedu ženu s jakim katoličkim uvjerenjem. I to je sve! Zašto već petu godinu sjedim? Poradi stvari za koju ne bih nigdje na svijetu bila ni zatvorena, ni suđena. Sjedim poradi svog katoličkog uvjerenja i katoličkog rada.«

Nakon povratka iz zatvora, 1. rujna 1952. shrvana od pretrpljenih ponižavanja i boli, započela je svoj hod prema Kalvariji. Umrla je u Zagrebu 8. listopada 1957.

Isus Krist je središte ljudske povijesti (2) u duhovnosti Sluge Božjega Alojzija Stepinca

Razmišljanja uz 1. godinu priprave za proslavu ulaska u treće tisućljeće, posvećenoj dubljem upoznavanju i produbljivanju vjere u Bogočovjeka Isusa Krista

2. ISUS KRIST U PROPOVIJEDANJU I DJELIMA ALOJZIJA STEPINCA

Sluga Božji Alojzije Stepinac gorljivo je propovijedao Isusa Krista. Rekao je: »Naša je sveta dužnost, da se ponašamo i da mislimo samo kao Sluge Kristove i djelitelji otajstava Božjih, da propovijedamo samo Isusa Raspetoga i njegovo Evanđelje.«

Dana 25. studenoga 1939., blagoslivljajući novu zgradu ženske realne gimnazije Sestara milosrdnica, Sluga Božji je održao značajan govor. Otpočeo ga je riječima sv. Pavla: »Odgojitelj za Krista« (Gal 3, 24). Reče: »Te riječi znače cijeli jedan program, zapisao bih ga zlatnim slovima na vrata sviju škola diljem naše domovine gdje god ima katolika i Hrvata. Te riječi kratko i jezgrovito izriču neotuđivo pravo i dužnost, najrealniji, jedini realni cilj i najuzvišeniji zadatak škola tih sjemeništa, u kojima dozrijeva mezimče naroda – njegova mladež, njegova budućnost.

Za Krista! Da, naše škole imaju neotuđivo pravo i svetu dužnost, da im Krist bude temelj i vrhunac, sublimitas et profundum. I nemoguće je ignorirati Krista, jer 'nema drugog imena pod nebom danog ljudima, u kojem bismo se mogli spasiti' (Dj 4,12).«

»Krist je naša mudrost od Boga i pravda i posvećenje i otkup, ugaoni kamen, te stoga nitko ne može postaviti drugog temelja, osim onoga koji je postavljen, a taj je Isus Krist. (1 Kor 1, 30; 3, 11; Ef 2, 20)«

Dvojici inozemnih sjemeništaraca, koji su imali sreću pohoditi kardinala Stepinca zatočenog u Krašiću, napomenuo je: »Recite svojim drugovima, da je pred njima velika budućnost: narodi su zreli za Krista.« Bile su to riječi ohrabrenja i pouzdanja za ona dva sjemeništarca, ali i svjedočke riječi djelovanja i rada Sluge Božjega.

Isus je jedini Učitelj, jedini Liječnik naših duša, jedini Spasitelj našeg života, ponavljao je u svojim propovijedima kardinal Stepinac.

Tako je u propovijedi na svršetku duhovnih konferencija sveučilišne mladeži u bazilici Srca Isusova, 19. ožujka 1942., govoreći o »slatkoj slobodi« jednog naroda, istaknuo ove misli: »Temelj, na kojem počiva istinska i trajna sloboda i sreća jednog naroda ... nisu niti prazni ugovori, niti bombarderi, niti prijateljstva, niti novčana snaga naroda sama po sebi, ako ne prethodi nešto drugo, mnogo vrednije. A to drugo nije ni više ni manje nego Isus Krist.«

Na svršetku uskrsnih konferencija, 18. ožujka 1945., završio je prigodnu propovijed ovim riječima:

»Trinaest tisuća stopa nad morem, na granici Čilea i Argentine, diže se velik kip Krista Kralja. – Saliven iz topova pograničnih utvrda, a na uspomenu, kada je odstranjena pogibelj rata između te dvije države 1900. godine. Na kipu je natpis: 'On je naš mir, koji je od nas učinio jedno!' Kad budu takvi kipovi postavljeni između svih naroda i država, onda će zavladati trajni mir u svijetu. Ne mislim brončane kipove. Mislim živoga Krista u dušama i srcima ljudi, koji je jedini gospodar mira.«

Isus Krist je jedini temelj istinske slobode i pravednog mira, jedini temelj svakog društvenog i svjetskog poretka. On je mir, sloboda, blagostanje za pojedinca, za obitelj, za države, za cijeli svijet.

Službeni logotip Jubilarne godine izradila je Talijanka, rimska studentica, dvadesetogodišnja Emanuela Rocchi. Čine ga plava kružnica koja simbolizira svemir. Pet golubica u isto toliko različitih boja predstavljaju čovječanstvo okupljeno na pet kontinenata. Križ kao stožer svemira i čovječanstva, iste boje kao i golubice, označava otajstvo Utjelovljenja: Isus je uzeo ljudsku narav, Bog je ušao u povijest čovječanstva koje je otkupio.

*U četiri kuta upisane su riječi iz Poslanice Hebrejima.: **Christus – heri – hodie – semper**, što znači: **Krist – jučer – danas – uvijek**.*

Svjetlo koje proizlazi iz središta kruga podsjeća na Krista – svjetlo koje prosvjetljuje svijet, dok okruglasti oblik golubica potiče na duh solidarnosti koji mora nadahnjivati Svetu godinu 2000.

Živopisnost i sklad boja predstavljaju radost i mir kao osobite značajke Velikoga jubileja.

3. MILOSRDNI SAMARITANAC

Isus Krist je Bog, znači on je Ljubav. On traži odgovor čovjeka na tu ljubav. Sluga Božji Alojzije Stepinac spremno je odgovorio na tu ljubav. Još kao svećenik postaje prijatelj sirotinje zagrebačkog predgrađa, onih ljudi koji »stanuju na smetlištima starog sajmišta, u rupa-

ma, s mnogo djece, zajedno sa štakorima i ostalom gamadi«. Bio je pokretač Karitasa Zagrebačke nadbiskupije, izradio je Statut za karitativni rad u Zagrebačkoj nadbiskupiji koji je potvrdio nadbiskup Bauer 20. listopada 1933. Utemeljio je i časopis Karitas sa svrhom »da pokažemo, da u katoličkoj Crkvi još živi onaj duh, koji je božanski Spasitelj ulio u nju ... duh djelotvorne ljubavi«.

Prigodom biskupskog posvećenja *Hrvatska straža* je donijela sljedeći sud o mladom nadbiskupu koadjutoru Alojziju Stepincu: »On je sav milosrđe i ljubav«. Katolički list je objavio ovo svjedočanstvo o Alojziju: »On je srca milostiva prema sirotinji, koju ljubi ljubavlju Vinka Paulskoga.«

Pred sam Drugi svjetski rat utemeljeno je pod pokroviteljskom nadbiskupa Stepinca više dobrotvornih ustanova. Među njima i ove: Akcija (Komitet) za pomoć izbjeglica, Društvo sv. Pavla, Društvo sv. Rafaela i druga. Njihova je svrha bila da prihvaćaju prognanike i bjegunce s područja koja je Hitler okupirao ili protivnike hitlerovskog režima.

Za vrijeme rata Karitas je činio »prava čudesa« u skrbi za progonjene Židove i Srbe, Poljake i Slovence, za ideološki i politički ugrožene osobe, napose za stradalnike i siromahe, izbjeglice i prognanike iz raznih krajeva zemlje, a posebno za zbrinjavanje djece, koja su ostala bez roditelja. Tako je on već 1941. zbrinuo 7.000 djece s Kozare, uglavnom pravoslavih i partizanskih roditelja. Kasnije su nadošla djeca iz logora u Dalmaciji, njih oko 3.000, a pri svršetku rata još 4.000.

U propovijedi na svetkovinu Krista Kralja, 26. listopada 1941., nadbiskup Stepinac reče: »Ono čime je Isus Krist tako privukao ljudska srca i dignuo paloga čovjeka, ono čime je bezbrojne hiljade oduševio, da budu spremni i na najteže žrtve, jest njegova beskrajna ljubav prema čovjeku. Pokazao ju je najprije djelima, jer je zemljom prošao 'čineći dobro i liječeći sve' (Dj 10, 38), pokazao je to i riječima, kad nas je učio: 'Od ove ljubavi nitko veće nema, nego ako tko položi život za svoje prijatelje' (Iv 15, 3) (...).

Sin Božji i Kralj naših duša, nikoga ne izuzimlje od temeljnog zakona ljubavi prema drugom čovjeku. Što više, ne može se spojiti ljubav prema Bogu s mržnjom prema čovjeku. Ljubimac Kristov, sv. Ivan apostol, ne ustručava se ni za čas ustvrditi: 'Ako tko reče: Ljubim Boga, a mrzim bližnjega svoga, lažac je, jer tko ne ljubi brata svoga, koga vidi, kako može ljubiti Boga koga ne vidi.' (1 Iv 4, 20).«

Život Isusov: Navještenje - plenarij od bjelokosti 11. st.; riznica Zagrebačke katedrale

U uvodniku posljednjeg izvještaja Karitasa Zagrebačke nadbiskupije, s nadnevkom od 31. prosinca 1944., nadbiskup Stepinac je napisao: »Neka nam u velikodušnosti prema onima, koji trpe, bude uzorom sv. Pavao, koji je toliko ljubio svoje vjernike, da se nije ustručavao reći: 'A ja ću veoma rado sve žrtvovati, i sama ću sebe žrtvovati za duše vaše.' (2 Kor 12, 15). Žarka ljubav prema bližnjemu kadra je stvoriti čudesa. Ona je jača od razornih bombi zrakoplova i bojnih brodova, jača od vatre, koja pretvara u ruševine gradove i sela, jača i od same mržnje, koja je survala čovječanstvo u ovu nevolju. Vjerujemo, čvrsto vjerujemo, da će mržnja morati konačno ustupiti mjesto ljubavi među ljudima. Na nama je svima, da prema svojim silama doprinesemo triumfu ljubavi, koju nam je Utjelovljena Riječ Božja primjerom pokazala, a ustima zapovijedila, da ju nasljedujemo, ako hoćemo da budemo Njegovi učenici, ili uopće budemo ljudi!«

Ljubav prema bližnjemu, za koju se nadbiskup Stepinac toliko zalagao u svim svojim propovijedima, za koju i on poput sv. Pavla spremno sebe žrtvuje, nije čisto humana stvar, neki blijedi humanizam koji se brzo gasi, već je to ljubav koja je nadnaravnog reda, i koja izvire iz Božjeg srca, iz Isusa Krista, koji je očitovanje Boga koji je Ljubav.

Prigodom blagoslova temeljnog kamena crkve Krista Kralja u Zagrebu, 27. listopada 1940., Sluga Božji Alojzije Stepinac je u prigodnoj propovijedi naglasio ove misli: »Kakva je golema razlika između Njega (Krista), koji je ljubav proglasio najvećom zapovijedi evanđeoskog zakona, i onih vlastodržaca koji su mržnju postavili kao vrhovni princip svoga djelovanja. Mržnju na Boga i mržnju na čovjeka samo zato, jer slučajno pripada drugoj klasi ljudi ... Samo ljubav je trajna velevlast, jer je njezin korijen u Bogu, u Kristu.«

Tu misao će on razvijati i u svojim snažnim propovijedima na blagdan Krista Kralja godine 1943. i 1944.

Značajan je govor nadbiskupa Stepinca i onaj što ga je održao na Zagrebačkom radiju prigodom Tjedna sabiranja za zimsku pomoć, 3. siječnja 1941., u kojem je istaknuo ove značajke kršćanske ljubavi:

»Kada je govor o ljubavi, nitko nije toliko zvan na službu njezinu, koliko Katolička crkva, koja s Kristovim razumijevanjem nastavlja djelo Kristovo (...) djelo božanskog Samaritanca. Nju boli kad mora gledati svoju vlastitu djecu, braću i sestre Kristove po gradskim periferijama, po selima i gradovima naših pasivnih krajeva, kako se pate bez ogrjeva, bez hrane (...) trpe uda Kristova, članovi mističnog tijela Kristova (...).

Bog, začetnik ljudskog roda, nije zamislio ljudskog pojedinca i ne dovodi ljude do društvenog života samo zaštitom prava, nego i potrebom ljubavi. I teško onoj zajednici u kojoj više nema veza ljubavi, nego je sva bazirana na krutim vezama prava. Takva je zajednica nalik lješini, koja će doskora pokazati svu grozotu raspadanja.

Kršćanstvo je poput proljeća, što kiti naša polja i livade bujnim cvijećem i zelenilom, i išaralo bezbroj djela Kristove ljubavi na svim područjima ljudskih nevolja i potreba.«

Taj govor završio je Isusovim riječima iz prispodobe o Posljed-

njem sudu: »Što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste.« (Mt 25, 40. 45).

U Kristovoj ljubavi dakle, prema nauku i životu nadbiskupa Stepinca, otkrivamo istom dostojanstvo svakog čovjeka, kojoj god rasi, narodu, kulturi, nazorima, religiji pripadao. Svaki čovjek je, naime, »svetište« kojemu s poštovanjem i nekim strahopočitanjem moramo pristupiti, jer je svaki čovjek »ikona«, prisutnost Boga, koji ga je stvorio na »svoju sliku i priliku«.

Svaki kršćanin mora gledati u krštenom čovjeku brata i sestru u Kristu, baštinika nebeskog kraljevstva. U patniku i bijedniku, progonjenu i siromahu, bolesnom i izgladnjelom, gledati odraz Kristova lica, samog Krista koji nastavlja u njima svoju patnju, svoju muku.

Život Isusov: Rođenje - plenarij od bjelokosti 11. st.; riznica Zagrebačke katedrale

Kada su počela pristizati prva kozaračka djeca iz logora, nadbiskup Stepinac je napisao župnicima posebno pismo s molbom da pronađu kod dobrih obitelji smještaj za tu djecu. U tom je dopisu napomenuo i ovo: »Tko primi jedno takvo dijete u moje ime, mene prima – a to je sam Isus Krist koji je kao dijete u jaslicama iskusio svu gorčinu života, da ljudima donese najveće dobro, mir s Bogom.«

Kada su počeli pristizati prvi prognani slovenski svećenici, nadbiskup Stepinac se 12. svibnja 1941. obratio župnicima jednom potresnom okružnicom u kojoj je napisao: »Ako za ikoga, to za njih vrijedi, da nam preko njih Isus u prilici skrajnjeg siromaha kuca na vrata i srce. Mi smo skloni da u njihovu dolasku gledamo osobiti pohod Božji.«

Samo ljubav koja izvire iz Kristove ljubavi, koja u svjetlu vjere gleda u svakom čovjeku brata i sestru u Kristu, koja raspoznaje u siromahu i bijedniku ispaćeno lice Kristovo, udo ranjeno Njegova mističnog Tijela, samo takova ljubav stvara »čudesa«. A takova je bila ljubav Sluge Božjega Alojzija Stepinca prema potrebnima i prognanima, i stvarala je »prava čudesa« posebno u ratnim i poratnim godinama.

4. ZA KRISTA SMO SPREMNI UMIRATI

Budući da je Isus Krist Bog, on može tražiti od vjernika i najveću žrtvu, žrtvu života, da bude spreman položiti i ono najdraže za njega, svoj život. To će Sluga Božji Alojzije Stepinac često ponavljati u svojim propovijedima i pismima. Stoga ne čudi da je prigodom smrti kardinala Stepinca, kardinal G. B. Montini, kasnije papa Pavao VI., nabiskup milanski, izjavio: »Kristovo trpljenje se nastavlja. Odatle izvodimo zakon, koji nas iznenađuje, koji nam ne prija, ali koji je nužan i spasonosan: 'Bilo je potrebno, da Krist trpi'. I danas je tako: nužno je da Crkva trpi, da trpi zbog svoje vjernosti Kristu, zbog svoje nepatvorenosti, zbog svoje sposobnosti, da potiče svijet, da ga pridigne i spasi. Mučeništvo je, dakle, jedan od njezinih darova Duha Svetoga.«

Na montiranom, boljševičkom, »prežalosnom« procesu, nadbiskup Stepinac je u svojoj završnoj riječi, 3. listopada 1946., na sudu svečano izjavio: »Znajte, Isus Krist je Bog! Za Njega smo spremni umirati.«

I uslijedila je nepravedna osuda nevina čovjeka, koji je kriv samo zato, što ostaje vjeran Isusu Kristu i njegovoj Crkvi. Bila je to »krivnja protiv naroda i države«. Sud ga je »u ime naroda« osudio 11. listopada 1946. na »kaznu lišenja slobode s prisilnim radom u trajanju od 16 godina«. Bilo je to, kako je sam Nadbiskup rekao: »pravno ubojstvo« nevina čovjeka, nakon čega će slijediti psihičko i fizičko ubojstvo koje će završiti mučeničkom krunom, 10. veljače 1960. U ovoj presudi, kako je nadbiskup Stepinac na sudu izjavio, nije se sudilo »optuženiku Stepincu« nego Nadbiskupu zagrebačkom, primasu Crkve u Hrvata, prvom čovjeku Crkve u Jugoslaviji, dosljedno Crkvi Katoličkoj, samom Isusu Kristu.

Život Isusov: Uzašašće - plenarij od bjelokosti 11. st.; riznica Zagrebačke katedrale

Sluga Božji bio je na to potpuno spreman. Na dan svećeničkog ređenja, o podne je, na stolu, pokraj svakog tanjura pripremljenog za pojedinog mladomisnika, ležao crveni cvijet. Zagledavši se u cvijet pokraj njegova tanjura, Alojzije proročki reče: »Crveni cvijet mučeništva«.

Na dan biskupskog posvećenja sve se odvijalo prema njegovim sjećanjima u znaku križa, mučeništva. Apostolski nuncij mons. Hermenegildo Pellegrinetti o tome je posvjedočio u pismu-čestitci, u kojoj je napomenuo: »Zahvaljujem Ti što si pristao na to da kao dobri Cirenac uzmeš na sebe sjajan, doduše, ali težak i trnjem posut križ zagrebačke Crkve i što si ga spreman ponijeti za Isusom ponizno i srčano.«

Na pozdav Prvostolnog kaptola i Prebendarskog zbora, 3. lipnja 1934., Sluga Božji je odgovorio riječima: »Moje imenovanje je za mene težak križ.« Kolege iz rimskog Zavoda »Germanicum-Hungaricum« poželješe mu pismenim putem »slavu križa, milost križa«.

Znakovito i proročki je njegovo biskupsko posvećenje pozdravio isusovac, pjesnik Milan Pavelić, napisavši:

»...Mlad i neznan tako do pred koji dan,
Da, al' star vrlinom, tebi dobro znan.
I ti skrovit bješe, mlad se na križ pope!
Sluga tvoj i u tom u tvoje će stope.

Krvavog će znoja mnogu prolit kap,
Udarit će ljuto pastirski ga štap,
Bodljikama oštrim mitra će procvasti,
Nadbiskupski prijesto u križ će izrasti.
O, on znade, da mu proć je Golgotom...«

Otac Mijo Škvorc, subrat o. Milana, to će potvrditi sljedećim stihovima:

»Što je pjesnik reko sve se ispunilo,
Ništa tebi nije pošteđeno bilo:
Nadbiskupsku čast su na križ pribijali,
Oko glave vijenac trnja savijali.«

Sluga Božji je to radosno i smireno prihvatio. I mogao je sa sv. Pavlom ponoviti: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? ... U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi.« (Rim 8, 35–37)

Sluga Božji Alojzije Stepinac za Krista podnosi muku, ispravnije, Krist u njemu nastavlja svoju muku. Odmah nakon Nadbiskupova uhićenja, mons. Franjo Salis-Seewis, pomoćni biskup i generalni vikar, 21. rujna 1946. napisao je vjernicima okružnicu, koja je odmah bila zaplijenjena. U njoj je napisao i ove svjedočke riječi: »Obljubljeni nadpastir dr. Alojzije Stepinac (...) lišen je slobode i čeka, da bude predveden pred sud kao najteži politički krivac, kao 'neposredni učesnik i podstrekač i pomagač' u radu 'protiv slobode naroda Jugoslavije' i kao krivac 'za provociranje rasnih sukoba', onda je razumljivo, da mi nad tim nepojmivim činom ostajemo zaprepašteni, da zastaje pamet i da nam se ledi srce. I gledajući to, nužno nam se u duši budi sjećanje na Božanskoga našega Učitelja Isusa Krista, koji je bio najveći dobročinitelj svojega puka i najgorljviji propovjednk mira, a ipak je okrivljen i predan na suđenje kao onaj, koji se diže protiv rimskog cara i buni mirni narod.«

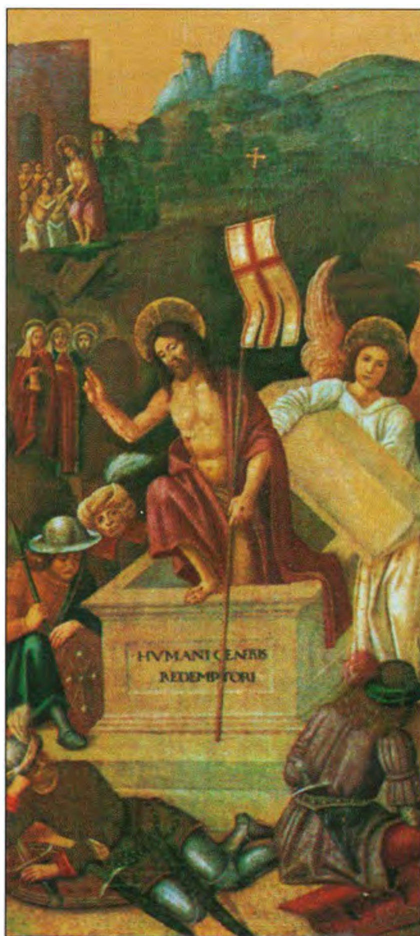
Sluga Božji je uzeo na se svoj križ, križ Kristove Crkve, i uputio se na svoju Golgotu. Veliki papa Ivan XXIII., Dobri, u svojem nezaboravnom govoru na svečanim zadušnicama, 12. veljače 1960., u bazilici Svetog Petra, usporedio je njegovu smrt s Gospodinovom. Na kardinala Stepinca primijenio je riječi liturgije Velike subote nad Spasiteljevim grobom: »Ostavio nas je naš pastir, izvor žive vode, za čijeg je umiranja sunce pomrčalo.«

I još: »Kako je uzvišeno, što je ponovio (Stepinac) riječi umirućeg Gospodina: 'Oprosti im, jer ne znaju što čine' u prilog onima, koji su mu nanijeli tako nepravedne patnje.«

I Kardinalov slavan ukop Papa Ivan Dobri uspoređuje s Isusovim. Pilat je ustupio Kri stovo tijelo samilosti Josipa iz Arimateje i Nikodema. Promatrajući taj evanđeoski prizor Papa je ustvrdio: »U teškoj boli, koja ne prestaje probadati našu dušu, viša je vlast dopustila – po primjeru nekadašnjeg rimskog upravitelja – da puk uzmogne iskazati poštovanje smrtnim ostacima pastira i oca.«

5. ISUS KRIST – PUT, ISTINA I ŽIVOT

Što je bio za Slugu Božjega Alojzija Stepinca Isus Krist? Bio je sve u njegovu životu. Isus Krist, utjelovljeni Bog i raspeti Otkupitelj, bio je nadahnitelj njegova rada i djelovanja, za njega je živio i za njega mučeničkom smrću završio tijek ovozemnog života. Isus mu je bio Put, Istina i Život.

Uskrsnuće Isusovo - oko 1500. god. - tempera na drvu; detalj triptiha na oltaru u sakristiji Zagrebačke katedrale

Nadbiskup zagrebački, Franjo kardinal Kuharić, rekao je u svojem govoru na Teološkom pastoralnom Tjednu, 29. siječnja 1970.: »Kardinal Stepinac bio je čovjek jedne jedine riječi: to je bila riječ – Bog! Za njega je riječ Bog bio živi Bog, kojega bi se /danas/ htjelo staviti na periferiju života i misli. Tu je bila njegova odlučnost, njegova snaga, njegova hrabrost.«

Sam Sluga Božji je jednom svećeniku prije svoje blažene smrti, 18. siječnja 1960., napisao: »Moje zdravlje je uvijek vrlo kolebljivo (...). Ali, kad bi baš i čuli, da sam završio život ovdje, ni časa se ne pokolebati u pouzdanju u Boga, koji bdije nad svojom Crkvom. Mi smo i tako servi inutiles, beskorisne sluge, pravi branitelj Crkve Božje je Krist Bog, koji ju je osnovao. Ako on kaže: *'Ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi* – S vama sam do svršetka svijeta' – a znamo da je Krist Bog, onda nije teško pogoditi, tko će iznijeti konačnu pobjedu u svijetu. Krist nije priča. Zemaljski bogovi od mesa poslužit će kao hrana crvima, dočim regni Christi non erit finis – Kristovu kraljevstvu neće biti konca.«

Sam Sluga Božji je u pjesmi »Što znači Isus?«, koju nam je ostavio kao spomen svoje žive vjere u Euharistijsku prisutnost Isusovu, odgovorio na pitanje što i tko je za njega Isus Krist, slijedećim stihovima:

Biti bez Isusa gorki je pakao,
Biti s Isusom slatki je raj,
Bez Isusa svaki je čovjek skapao,
Zato, o Isuse, sebe mi daj!

Boli i jadi, tuga i žalost
Gdje nema Isusa, imaju moć,
Smijeh i veselje, sreća i radost
Gdje bude Isusa, opet će doć.

Oj, sinci Adama, kad biste znali,
Što znači Isus za svakoga nas,
Blago i život, sve biste dali,
Samo da Isus bude uz vas.«

Celestin Tomić

Pismo kardinala Stepinca »Ustanovi "Suradnice Krista Kralja"« o važnosti dobrog duha u crkvenim ustanovama i u redovničkim zajednicama.

U Krašiću, dne 12.VII.1953.

USTANOVI »SURADNICA KRISTA KRALJA«
na ruke voditeljice – prof. Marice Stanković
Zagreb

Primio sam Vaše pismo od 5.VII. o.g. sa priloženim dopisom na zagrebačkog Ordinarija *Sede Impedita,* u cilju odobrenja Konstitucija Svjetovne Ustanove »Suradnica Krista Kralja«.

Razmotrivši čitavu stvar, a poznavajući rad Ustanove već toliko godina; gledajući ćor-sokak u koji je svijet prispio svojim otpadom od Boga; sjećajući se i riječi Spasiteljevih, kad je govorio o razoru Jeruzalema i koncu svijeta, da će »bezbožnost uzeti mah, ljubav će ohladnjeti kod mnogih« (usp. Mt 24, 12), onda moram reći, da je sa osnutkom Ustanove »Suradnica Krista Kralja« Božja providnost učinila opet jedan potez u cilju spasavanja besmrtnih duša, kakav baš odgovara vremenima u kojima živimo i koja još dolaze, potez, koji je dokaz ljubavi Božje prema našem teško iskušanom narodu, kad je u pitanju njegovo najveće dobro, sveta vjera.

Držim zbog toga, da nema nikakva razloga oklijevati sa odobrenjem Ustanove »Suradnica Krista Kralja«, nakon što se Konstitucije pregledaju, pa sam u tom smislu i odaslao dopis svome zamjeniku, da se to odobrenje što prije podijeli, te se u svakom slučaju uzmognu zavjeti obaviti na blagdan Krista Kralja. Bitnih nekih promjena jedva da bi moglo biti, a da se ne dirne u samu svrhu Ustanove, koja je tako divna, i kako rekoh, tako odgovara vremenima, u kojima živimo. Osim toga, ta je Ustanova prošla kroz vatru iskušenja od dugog niza godina, napose ovih zadnjih godina i tako opravdala pravo na povjerenje i blagoslov sa strane crkvene vlasti.

Sjećajući se riječi Duha Svetoga, da je »sva slava kraljeve kćeri iznutra« (Ps 44, 14), stavljam na srce Ustanovi, kao što je uostalom i u Konstitucijama istaknuto, da se najveća važnost polaže na duh, duboku duhovnu izgradnju. Nije važan broj nego duh. Jedan sveti don Bosko preporodio je što izravno što neizravno milijune duša. Jedna Terezija Avilska preporodila je što izravno što neizravno milijune duša i danas ih još preporađa. Jedna Mala Terezija digla je i danas još diže iz mrtvila milijune duša. Nitko ne može predvidjeti, što može da slijedi iz rada jedne jedine duhovno izgrađene članice Ustanove »Suradnica Krista Kralja«. To će pokazati tek budućnost, a u punom svijetlu svakako vječnost.

U vezi s time smatram ipak vrlo dobrim, da se mogu učlaniti u širu skupinu članica i djevojke slaba zdravlja ili čak teško bolesne. Smatram velim to vrlo dobrim, jer je to smatrao dobrim i jedan od najvećih učitelja duhovnog života, sveti Franjo Sales, koji je nešto slično učinio kod osnivanja Reda Vizitandinki. Nije ni čudo. Jer ako je rod ljudski otkupljen strašnom patnjom Boga-Čovjeka, patnja je i žrtva u ekonomiji spasa zauzela jedno od prvih mjesta. Te će dakle članice patnice na svoj način činiti ono, što je Mojsije činio na gori, dok se Jozua mačem u ruci borio sa krvnim neprijateljem naroda svoga, Amalečanima. Dok je Mojsije držao ruke u vis na molitvu, pobjeda je naginjala Izraelu. Kad bi ih spustio, pobjeda je naginjala Amaleku. Morali su dakle poduprijeti ruke Mojsiju Aron i Hur, dok nije izvojevana pobjeda oštricom mača. Tako će svojim patnjama članice bolesnice na neki način držati ruke neprestano u zraku, da izmole pobjedu onima, koje se budu borile u vrtlogu dnevnoga života, da zalutale privedu na put istine i spasa. Nikada se ne može dovoljno ocijeniti patnja, podnošena u duhu vjere i slijedeći stope najvećeg Patnika sviju vremena, Krista Boga!

S. Marica Stanković predsjednica »Velikog križarskog sestrinstva« predstavlja nadbiskupu A. Stepincu studentsku mladež koja se ispovijedila i pričestila o Uskrsu 1944. (»Uskrsna borba«)

Ne ću da duljim, ali jednu važnu opasku želim još ipak staviti. Iskustvo i povijest Crkve dokazuje, da je svaka nova ustanova upravo cvala revnošću u prvim vremenima. Naravski, da neprijatelj svega dobra, sotona, ne može toga dugo podnositi. Zato ubacuje sjeme kukolja. Jedno od najpogibeljnijih je mlitavost, koja s vremenom nastupa. Neka se dakle uvijek podržava vatra svete revnosti u Ustanovi »Suradnica Krista Kralja«, i onda, kad osnivača više ne bude u životu. »Koji ustraje do konca, on će se spasiti« (Mt 10, 22), veli Isus. Tako će i »Suradnice Krista Kralja« samo onda donijeti stostruki rod, ako sveti plamen revnosti nikada ne ugasne u njihovim dušama. Da se ta vatra uzdrži dobro je da se češće čitaju Konstitucije, jer ih one upućuju, gdje je izvor revnosti. To je Krist u svetoj Euharistiji, Krist, koji je rekao: »Vatru sam došao da bacim na zemlju, i što hoću nego da se razgori.« (Lk 12, 49) Onda će »Suradnice Krista Kralja« spasiti ne samo sebe, nego i bezbrojne druge duše, koje bi inače jurnule u propast.

Ja dakle zazivljem milost Božju na Ustanovu »Suradnica Krista Kralja« i kao zalog tih milosti šaljem svoj natpastirski blagoslov Vama, svima sadanjim članicama zavjetovanim, novakinjama, postulanticama.

Izričem od srca taj blagoslov i nad onima, koje će doći iza svih vas, i kad mene više ne bude u životu. Bit će mi utjeha i preko groba, da se je u ovim apokaliptičkim vremenima našlo junačkih duša među kćerima našega naroda, koje su znale ostaviti i oca i majku i braću i sestre i obiteljski život radi viših ideala, da zalutale duše privedu natrag k Bogu i učine ih zauvijek sretnima.

Kad sam ovo naše doba nazvao apokaliptičkim, nema razloga strahovanju. I prvi kršćani nisu imali boljih vremena, kako dokazuje povijest Crkve. I baš u to doba gledamo najdivnije primjere vjere. Baš u to doba gledamo onaj veličanstveni apostolat pojedinaca, koji su osvajali dušu za dušom, trgajući ih iz pandža sotone i privodeći ju Kristu: apostolat ne samo muževa nego i žena, koje ne jedanput hvali sveti Pavao u svojim divnim poslanicama, a kojima je i sveti Jeronim ostavio divan spomenik u svojim poslanicama, koje doduše nisu kanonske, ali kroz vijekove već djeluju kao da su od Boga inspirirane.

Ako se dakle ponavlja danas pokvarenost poganstva u novom obliku, providnošću Božjom obnavlja se i revnost prvih kršćana u raznim formama, među kojima je i Ustanova »Suradnica Krista Kralja«. I kao što je nakon tristogodišnjih krvavih progonstava kršćanstvu osvanuo dan slobode, tako nema sumnje, da će Krist Kralj opet pokazati svoju moć i Crkvi omogućiti razdoblje mira, da duše odahnu i u radosti srca služe Stvoritelju svomu.

A kad završi historija svijeta i osvane dan vječnosti, moći će vjerne »Suradnice Krista Kralja« ponosno dignuti glavu, jer su se borile za Njegovu čast i slavu u vremenima, kad su mnogi slabići podlegli i radi straha pred tamnicom ili gubitka kore kruha zatajili svoga Boga.

+ Alojzije kard. Stepinac, nadbiskup zagrebački
(AP, sv. XII, str. 191–193)

Uz obljetnicu smrti Sluge Božjega Miroslava Bulešića

Svjedočanstvima o 50. obljetnci umorstva Sluge Božjega Miroslava Bulešića, objavljenima u prošlom broju Glasnika Postulature želimo nadodati i ovo pismo kardinala Stepinca, što ga je on, nakon izlaska iz tamnice u Lepoglavi i premještaju u kućni pritvor u Krašiću, napisao mons. dr. Ivanu Paviću, svećeniku Porečko-pulske biskupije.

Krašić, 16. kolovoza 1953.

Carissime!

Gdja Mila Wood izručila mi je Vašu raspravu *'De communio parvulorum'* i 'Istarsku' Danicu' za 1951. koju ste po njoj poslali.

Srdačna hvala za jednu i za drugu, jer ima toliko zanimivih stvari o Istri.

Sa velikom boli saznao sam nakon svog dolaska iz tamnice, da je ubijen vlč. g. Bulešić, taj dobri i idealni mladi svećenik. To umorstvo ne će donijeti blagoslova ubojicama niti onima, po čijim su direktivama izvršili to gadno umorstvo. Žao mi je veoma, da je jedan dobar radnik manje na njivi Gospodnjoj u dragoj Istri.

Uz pozdrav i sveti blagoslov

+ Alojzije, kardinal-nadbiskup zagrebački

Hvala svim čitateljima, štovateljima i prijateljima kauze u domovini i širom svijeta za molitve i darove kojima nesebično i velikodušno promiču glas svetosti i mučeništva kardinala Alojzija Stepinca.

Zagledan kroz prozor župnog dvora u Krašiću, kamo ga je na daljnje izdržavanje kazne premjestio MUP 5. prosinca 1951. iz Lepoglave, Sluga Božji ostvaruje svoj kutak slobode.

Hvala Vam što čitate i drugima omogućujete primati glasnik »Sluga Božji Alojzije Stepinac«. Ako navrijeme podmirite svoje obveze prema Glasniku, moći će redovito izlaziti i biti vjesnik njegovih vrlina kojima ga je Bog proslavio za dobro svoje Crkve i hrvatskog naroda. Glasnik može svaki čitatelj i svjedok obogatiti svojim dopisom i uspomenama na kardinala Stepinca ili fotografijom iz njegova života. Ako ste bili dionik koje svečanosti priređene u njegov spomen, izvijestite o tome putem Glasnika sve prijatelje i štovatelje kard. Stepinca.

Mučeništvo Sluge Božjega Alojzija Stepinca

Zbog svoje načelnosti u postupcima, hrabrosti u ispovijedanju vjere, vjernosti u vršenju biskupske službe i nevinosti u odnosu na optužbe zbog kojih ga je bezbožni sustav, podržan komunističkom diktaturom, nepravedno osudio, zbog smrti u zatočeništvu prouzročene sustavnim progonom, slugu Božjega Alojzija Stepinca još su za života držali svecem i mučenikom. Tako je protumačena i njegova smrt, a glas o njegovoj svetosti i mučeništvu svjedoče rijeke Kristovih pobožnika koji na njegovu grobu upućuju Bogu svoje molitve i prošnje i nalaze mir duše.

Stoga nastavljamo donositi svjedočanstva o glasu mučeništva kojim su obilježeni život i smrt zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca, uz napomenu da u teološkom smislu mučeništvo pretpostavlja nasilje koje progonitelj vrši na žrtvi iz mržnje prema istinama kršćanske vjere, sve do prolijevanja krvi, nasilje koje je dovelo do trenutne ili prijevremene smrti (materijalna strana mučeništva) te spremnost mučenika da podnese takvu smrt iz ljubavi prema Kristu i njegovoj Crkvi, opraštajući pri tom onima koji ga mrze, progone i nanose smrtni udarac.

41. Mons. J. P. Hurley, apostolski nuncij u Beogradu (imenovan 15.I.1946.) zapisao je, 12. svibnja 1947, nakon posjeta zatočenom nadbiskupu Stepincu u Lepoglavi, a bio je i posljednji njegov odlazak u Lepoglavu: »Dok je malo vjerojatno u ovom času da bi se vlada usudila ubiti ga, jasno je da prijetnja smrti služi kao sredstvo da slomi njegovu volju. Moramo se sjetiti da je Nadbiskup sada potpuno izoliran od svih izvora inozemnih vijesti. Njegovi tamničarski čuvari drže ga na svoju milost i nemilost. Ako ga ne mogu pokoriti, a ja sam siguran da u tom i neće uspjeti, mogli bi zaboraviti svaki obzir i ubiti ga, ili pustiti ga da umre "prirodnom smrću".« (*Arhiv Postulature* (AP), sv. C, str. 721–724)

42. Gosp. Miha Marinko, politički i partijski jugoslavenski moćnik, priopćio je iščekivanje Kardinalove smrti, u Beogradu, početkom 1953, nizozemskom piscu A. Van Daarstadu, ovim riječima: »Još najdulje do proljeća i onda će nestati!« (VRANEKOVIĆ J. (VJD), *Dnevnik*, sv. II., str. 15s.)

43. U pismu prof. Ivanu Meštroviću, Kardinal je 3.VII.1953. napisao: »Sada je konzilium liječnika pronašao da imam previše crvenih krvnih tjelešaca (možda jer me "crveni" neprestano grizu)«(AP, sv. XII, str. 188s.).

44. Dr. John Lawrence, nekatolik koji je bolesnoga Kardinala mogao pohoditi tek nakon što je na molbe američkih Hrvata i katolika američki Kongres izvršio pritisak na Tita da to dopusti, istaknuo je govoreći o bolesti kard. Stepinca, na povratku iz Krašića, u Trstu slijedeće misli: »Najveća opasnost za njegovo zdravlje proizlazi iz duševnog trpljenja koje je proživio i još podnosi, iz mučne napetosti zbog svega što mora vidjeti, čuti i podnositi. Ako pogledate bilo koju medicinsku enciklopediju, vidjet ćete da policitemija ne potječe, obično, niti od nasljeđa niti traumatske naravi, već nadasve i u prvom redu iz uzroka psihološke i moralne naravi.« (*Vita Nuova*, 1. kolovoza 1953, str. 1.)

45. Ljubav prema svojim neprijateljima Kardinal je očitovao u brojnim pismima. Zabilježio ju je i **u pismu što ga je uputio vlč. Josipu Gjuranu,** župniku u Svetoj Jani. Naime, njega su komunistički aktivisti, skupljeni sa svih strana dočekali pred župnom crkvom i fizički napali. Narod ga je trenutno obranio i dopratio u župni dvor. No, neprijatelji Božji došli su noću i nakon prepada odveli župnika na policijsku stanicu, pretukli, zatvorili i udaljili iz župe. Da ga ohrabri, Kardinal mu je 12.IV.1953., uputio ove riječi: »Carissime! Doznao sam sve što se je s Vama dogodilo. Tako zvani »narod« odigrao je komediju koju mu je naredio CKKP preko svoga područnog organa D. Ja Vam čestitam, što je i Vas Spasitelj pronašao dostojnim da pretrpite nešto za Njegovo sveto Ime. »Narod« će proći, a Isus će ostati, a već Vam sa-

Vlč. Josip Vraneković moli nad odrom Sluge Božjega: »Združeni u trpljenju, smrti i u slavi neba!«

da dovikuje što je rekao u Evanđelju: »*Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in coelis.*«

Brigu za župu prepustite Spasitelju. Ostale su Vam dvije ruke za molitvu, sveta Misa, meditacija, brevir, duhovno štivo dok duhovna oblast ne odredi što će sada s Vama. Doći će vrijeme kad ćete se vratiti na svoju župu. Sada molite za nju. Molite i za onaj tako zvani »narod«, onu šačicu zavedenih i zaslijepljenih ljudi, da im se otvore oči i da nađu put k Bogu svome prije nego ih zadesi pravda Božja. U najtežoj muci molio je Isus za svoje krvnike i one koji su Mu se rugali: »Oče, oprosti im jer ne znaju što čine!« Mi ne bismo bili dostojni učenici našeg Učitelja kad Ga ne bismo nasljedovali i u ljubavi prema neprijateljima. Njima je vodič i lozinka mržnja. Nama mora biti ljubav koja ostaje i preko groba, kad nema više mjesta vjeri ni ufanju, jer ćemo biti u posjedu Onoga koga sad vjerom i ufanjem tražimo.

Tko zna, koliko će još napadaja biti sa strane »naroda«. Ali bilo kako bilo, ostaje na snazi: »*Confidite, Ego vici mundum!*« Budite dakle puni pouzdanja, puni dobre volje i vedre duše i spremajte se na posao koji Vas još čeka u životu, bilo u ovoj ili onoj formi. U časovima eventualne osamljenosti i potištenosti zapamtite dobro: »*Deus non deserit nisi deseratur.*« Ne će niti Vas, to je apsolutno sigurno, ako Mu ostanete vjerni, kao što sam uvjeren.« (*AP*, sv. XII, sv. XII, str. 195)

46. U drugoj polovici travnja godine 1953. liječnici su utvrdili bolest Vasquez. **U pismu upućenom mons. Marku Periću**, u Mostar, 29.X.1953. Kardinal je ustvrdio: »Moja je bolest smrtonosna.«(AP, sv. XII, str. 200)

47. Na svoj imendan, 21. lipnja 1954. **u pismu dr. Ivi Andresu** Kardinal je obrazložio stanje svoga sužanjstva i razlog svoje ustrajnosti: »Taj dan ili bolje ovi dani ispunjeni su silnim pojačanim terorom u župi (...). Naši siromašni i vjerni seoski župnici pribijeni su na križ boli i danju i noću da ih duševno dotuku, kad nije uputno i dalje ubijati fizički, kao što se činilo u ratu i poratnim godinama (...). *Dominus,* veliki Bog naš znade vrlo dobro da mi nismo nikakvi buntovnici protiv građanskog poretka, nego branimo neotuđiva prava Božja u našem narodu i zato se ne bojimo nikoga.« (AP, sv. XII, str. 245)

48. **U pismu P. Ivanu Kukuli,** provincijalu DI Kardinal je, 30. VI. 1954., prikazujući teške prilike svoga sužanjstva i progon koji nikada nije jenjao, očitovao herojsku hrabrost u obrani vjere, ovim riječima: »Mi smo ovdje u opsadnom stanju. Sve pokušavaju da nam slome živce: pojačali straže, opljačakli župnika već drugi put, teroriziraju vjernike na svakom koraku, prijete sad ovim sad onim (...). Izgleda, da sveta Marijanska Godina tek sada počinje. Zato se isplati trpjeti i umrijeti. Vidim da bi ovim stalnim teroriziranjem htjeli djelovati na mene da se udaljim iz mjesta kamo su me silom doveli baš oni, da mi se narugaju tobožnjom slobodom. Ali ja ostajem, makar i pod cijenu života, osim da Sveti Otac drukčije ne odredi, u što ne vjerujem, jer i on zna dobro o čemu se radi.« (AP, sv. XII, str. 247)

49. Kardinal je **u pismu Ustanovi »Suradnica Krista Kralja«,** napisao 24.IV.1955: »Mržnja nas naših neprijatelja progoni ove godine takvom žestinom da prije mogu računati na pogoršanje negoli poboljšanje zdravlja.« (AP, sv. XII, str. 325)

50. **Vlč. Josip Vraneković,** krašićki župnik i stanodavac zasužnjenom Nadbiskupu i Kardinalu zabilježio je 27.III.1957. u svom dnevniku da su toga dana Kardinala pohodili dr. B. Bogičević, liječnik, vlč. M. Pišonić, nadbiskupski tajnik, te medicinske sestre s. S. Prpić i s. K. Sobota, milosrdnice. Kardinalu su pustili 7 dcl krvi. Do toga dana su mu izvadili 27 l krvi. Dr. Lawrence putem pošte, koja nije uvijek bila pouzdana, primao je izvještaje o Kardinalovu zdravstvenom stanju od dr. Bogičevića. U svojim je uputama inzistirao na tome da se Kardinalu snizi broj elektrocita (sic!) na 5,000.000. »Do danas to nije uspjelo«, piše župnik i nastavlja: »Najniža je mjera bila 5,600.000. Isti Amerikanac je preporučio da se Eminenciji krv uzima češće, ali u manjim količinama, ne kao do sada (...). U nedjelju 24. o. mj. razgovarali su dr. Bogičević i dr. Šercer o izjavi dr. Lawrencea i dr. Heilmeyera. Isti izjavljuju da ovakvog pacijenta – sa ovakovom policitemijom, kako ima Eminencija, oni još nisu imali u svojoj praksi. Naši liječnici zaključuju da su 'crveni' u Lepoglavi na neki način otrovali Eminenciju (...). Crveni su ga mrzili, od naroda izolirali, iz Lepoglave ga morali pustiti – e da ne bude njihov poraz potpun – otrovali ga.« (VJD, nav. mj., sv. III. str. 124–125).

51. Mržnja progonitelja nije jenjala. Kardinal Stepinac ju je opisao i u jednom od svojih posljednjih pisama iz sužanjstva, napisanog 16. I. 1960. **p. Ivanu Kukuli**, provincijalu DI: »Mržnja progonitelja kipi na mene i dalje, nadajuć se da će mi ipak na koncu slomiti živce. Bog je međutim jači. U Njega sam uvijek stavljao svoju nadu i nisam se prevario. Ne ću se prevariti ni ubuduće. Bolje je časno poginuti negoli sramotno živjeti kao izdajnik Crkve. Znam da ona ne će propasti, ali će prije ili kasnije propasti oni koji rade na njezinoj propasti. U Njega se i nadalje uzdam!« (AP, sv. XIV, str. 808)

52. **Mons. Alfredo Cifuentes,** nadbiskup La Serena u Čileu, objavio je u »El Diario Ilustrado« od 16. veljače 1960., pod naslovom (u prijevodu) »Jedan je mučenik uzišao na nebo«, ovo svjedočanstvo o kardinalu Stepincu: »Nije bio u rimskom anfiteatru, pred krvožednom gomilom; nijesu ga proždrle bijesne zvijeri, njegova glava nije pala pod oštricom sjekire. Ali kad je umro, cijeli je svijet gledao njegovu smrt. Njegovo mučeništvo ne bijaše prolazan prizor. Četrnaest godina bijaše mučenik dušom i tijelom i tako je posvjedočio svoju nepokolebivu vjeru i svoju neograničenu ljubav prema Crkvi.

Njegovi su ga krvnici htjeli uništiti, a uveličali su ga mučeničkom aureolom. Mislili su, da će izbrisati njegovo ime, a učinili su ga besmrtnim. Računali su da će kukavička krutost njihove 'pravde' izazvati strah i trepet. Postigli su protivno: pojavio se je primjer herojstva za čitave generacije.

Za svoje progonitelje kardinal Stepinac je umro. Za nas i za cijeli katolički svijet započeo je njegov besmrtni život slave i pobjede, jer jedan je mučenik uzišao na nebo.«

* DOKUMENTI * (13)

Radi donošenja objektivnog suda o nekim događajima koji su se zbili u drugome svjetskom ratu, nastavljamo donositi pojedine dokumente koji će svim čitateljima i svim tražiteljima istine omogućiti istinito prikazivanje i tumačenje osobe Sluge Božjega. Tako ćemo iz broja u broj upoznavati desetke, stotine i tisuće osoba različitih narodnosti, vjeroispovijesti i svjetonazora, pa i pripadnike, simpatizere i bojovnike Komunističke partije koji svoj životni iskoračaj iz bunkera smrti ili sablasti tamnice duguju zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepincu.

Ovdje donosimo dio uvodnog teksta iz knjige o djelatnosti Sluge Božjega Alojzija Stepinca u pomoganaju i zaštiti Židova koja će uskoro biti objavljena.

Nadbiskup Stepinac zaštitnik židova

Dolaskom Nijemaca u Hrvatsku započeo je pojačani progon Židova. Hrvatska vlada počela je tada protiv Židova izdavati oštre zakonske mjere. Većina Hrvata osuđivala je taj postupak. Najbolji dokaz je poznata »Akcija Stadion«, kada se godine 1941. hrvatska mladež u Zagrebu solidarizirala sa Židovima. To potvrđuje i činjenica da je preko pedeset Hrvata proglašeno *pravednicima među narodima*, jer su ti ljudi uz cijenu životne pogibelji spašavali Židove. I sam dr. Pavelić bio je oženjen Židovkom, a isto tako i neki ministri u vladi NDH.

Mons. Stepinac, na hodočašću u Mariju Bistricu, predvodi Misu kod kapelice Majke Božje Sljemenske

U prošlosti su se mnogi Židovi uključili u život hrvatskog naroda i nikad se kod Hrvata nije očitovala netrpeljivost prema Židovima. Rasistički zakoni u NDH bili su diktat Njemačke i pojedinih njezinih podložnika u NDH. O tome je bio uvjeren i nadbiskup Stepinac kao i papin izaslanik, opat Marcone koji u jednom izvješću napominje da je sam zapovjednik njemačke policije Himmler došao u Zagreb i davao naredbe kako se ima postupati sa Židovima. Nadbiskup Stepinac se u ovom pitanju, i uz opasnost po vlastiti život, pokazao doista velikim braniteljem i zaštitnikom Židova.

1. Prijeratna pomoć prognanima pred naletom rasne ideologije

Kad je Hitler počeo progoniti narode nearijevskog podrijetla i svoje političke protivnike, mnogi su bježali na jug i tražili utočište u Jugoslaviji, uglavnom u Zagrebu. »U Zagrebu na kolodvoru viđali su se izgladnjeli, izmoreni, preplašeni bjegunci, bez odjeće i obuće, bez novčanih sredstava. Mnogi bi se od njih po nekakvu nagonu uputili i prema katedrali, i vidjevši nadbiskupski dvor, ušli bi u nj s pouzdanjem da će u njemu naći dobro srce koje će im u nevolji pomoći. Broj takvih je danomice rastao.« (BENIGAR A., *Alojzije Stepinac ...*, nav. dj., str. 364)

a) Pomoć Židovima protjeranima iz Njemačke, Austrije i Poljske

Videći potrebe tih stradalnika, nadbiskup Stepinac je 16. prosinca 1938. uputio pismo Prvostolnom kaptolu zagrebačkom u kojem je zaiskao za pomoć progonjenim Židovima: »Kako Vam je dobro poznato, uslijed zakona 'za čuvanje rase' mora iz Njemačke i Austrije iseliti veliki broj pripadnika židovskog naroda, ponajčešće bez ikakvih novčanih sredstava i bez određenog cilja. Mnogi od njih su pokršteni i pripadnici su Katoličke Crkve. Takovi se u sve većem broju obraćaju ovamo za pomoć ili zagovor. Činimo im koliko možemo, da dobiju produženje boravka ili vizum za putovanje u druge države. No sve to nije dosta. Broj takovih koji se na nas obraćaju svakim je danom veći. Osim toga sada se obraćaju ne samo za intervencije nego i za novčanu pomoć (...).

Vama je, prečasna Gospodo, poznato da zagrebački nadbiskup u današnjim prilikama nipošto nije u stanju da sam pomogne sve što bi ovim nesretnicima bilo

od potrebe. Treba pomoći i s drugih strana. Zato sam htio da se s Vama posavjetujem što da se učini.« Zatim je konkretizirao slijedeće prijedloge: 1. Koji bi od preč. gospode kanonika mogao i bio voljan da toj akciji bude na čelu? i 2. Da li bi bilo zgodno da se upute pismene molbe, u prvom redu pokrštenim Židovima, da prema mogućnostima pridonesu novčana sredstva za ovu akciju (usp. *Arhiv Postulature* (AP), sv. CVIII, str. 3140).

Bijaše tada doista velik broj i velika bijeda tih jadnih ljudi. Da bi se moglo pomoći najsiromašnijima, on je 31. prosinca 1938. osnovao *Akciju za pripomoć izbjeglicama* i stavio je pod protektorat samog nadbiskupa zagrebačkog Alojzija Stepinca koji je bio posrednik kod jugoslavenskih vlasti.

Da bi ublažio bijedu i teško stanje tih prognanika, on je na adrese uglednijih građana katolika uputio oko 298 pisama slijedećeg sadržaja:

Zagreb, dne 11. januara 1939

Poštovani gospodine!

Uslijed žestokih i nečovječnih progona morao je veliki broj ljudi ostaviti svoju domovinu. Ti su jadnici ostali ne samo bez domovine nego i bez sredstava za život. Lutaju po svijetu da nađu zemlju koja će im dati mogućnosti da stvore sebi i svojima novu organizaciju. Velik broj takovih boravi privremeno u Jugoslaviji. Mnogi su od njih sa ženom i djecom. Njihova je tragika teška, a bijeda neopisiva.

Svaki se dan obraća na nas veliki broj takovih emigranata tražeći savjeta, intervencije, preporuku, pripomoć u novcu ili naravi. Ima među njima i intelektualaca i takovih koji su negda dobro stajali.

Naša je kršćanska dužnost da im pomognemo. Stoga držim za potrebno obratiti se na ljude dobra srca i plemenitih osjećaja s molbom za pripomoć spomenutim bijednicima. Slobodan sam obratiti se i na Vas, Poštovani Gospodine, kao člana naše Crkve, koji ćete najbolje shvatiti tragiku ovih ljudi bez doma, bez sredstava, bez pravoga cilja, da dadete svoju potporu fondu koji će biti upotrebljen u korist emigranata.

Molim da na priloženom listu označite svoj dobrovoljni mjesečni doprinos, kojim ćete podupirati ovu tako potrebnu akciju.«

+ Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački
(AP, sv. C, str. 708)

No to pismo nadbiskupa Stepinca nije kod svih građana primljeno s odobrenjem. Osobito ga je boljelo pismo puno žuči i mržnje, koje mu je upućeno s prijekorom radi potpore Židovima. Naime, neki »Hrvat nacionalista« iz Zagreba, u siječnju 1939., napisao je oduži pamflet u kojem je naveo: »Sabiranje milodara za gladne i bijedne vrlo je lijepa kršćanska pojava i prvi puta vidim, da se je jednoj takovoj akciji stavio na čelo sam naš zagrebački, odnosno hrvatski Nadbiskup, davši si truda da lično upućuje apele na pojedince.

Za koga se je ali sa tolikom kršćanskom ljubavlju zauzeo tako aktivno naš dobri g. Nadbiskup? Za Židove i k tome još Židove tuđince!!! (...). G. Nadbiskup smatra 'kršćanskom dužnošću' pomagati onom narodu čija je vjera u najvećoj opreci sa pojmom ljudske časti; čija vjera niječe sve pojmove kršćanske etike i morala; čija vjera odgaja svoje pripadnike u najvećoj i najkrvoločnijoj mržnji naprama svim kršćanima (...).

Pod prijetnjom najtežih kazna zahtijeva vjera od Židova da ne smiju pomagati kršćanima ni u najvećoj bijedi pa makar isti krepali (njihov originalni izraz), jer baš radi uništenja kršćana i svih nežidova dozvoljava, dapače propisuje im vjera nekažnjivo lihvu, prevaru, pljačku, krivu prisegu, pa čak i ubojstvo.«

I u takovom bijesu nastavlja i na kraju završava taj na više stranica tiskani pamflet: »I kao što je Isus Krist bičem istjerao Židove iz hrama Božjeg, tako će i u novom duhu preporođeni narodi istjerati iz svojih sredina sve nenacionalne ili nekrštene, nosili na grudima potajno Davidovu Zvijezdu ili javno svećenički ornat.« (nav. mj., sv. C, str. 708–710; podvukao J.B.)

Iz ovog pisma zrači mržnja i bijes nacizma koji će ubrzo s njemačkim trupama zakoračiti u Hrvatsku. Već se osjeća dah pogubne nauke koja najavljuje novi poredak, poredak utemeljen na mržnji svega i svakog koji nije tvoje krvi i rase. No nadbiskup Stepinac se ne da prestrašiti. Ljubav je jača od mržnje. Ne ljubav čovječanska, nego ljubav Kristova koja je u srcu nadbiskupa Stepinca razlivena snagom Duha Svetoga, snagom Duha Isusa Uskrsnuloga. Nikakvi napadi, izrugivanja, prijetnje neće ga pokolebati da Kristovu ljubav posvjedoči kao istiniti i pravi apostol Evanđelja ljubavi.

Dapače, nadbiskup Stepinac je uskoro utemeljio *Akciju za pripomoć izbjeglicama* (Komitet) koji je pružao izbjeglicama financijsku i moralnu pomoć, liječničku njegu i lijekove, poučavanje u raznim jezicima, dozvolu boravka koja im bijaše odobrena uz posebnu intervenciju samog Nadbiskupa, troškove putovanja u razne krajeve, vizu za mjesto njihovog odredišta koja im bijaše dana na preporuku Komiteta.

Najveći broj ovih ljudi je otputovao u Francusku, a potom u Ameriku, Englesku, čak u Kinu i Japan.

Među tisućama ovih izbjeglica nalazili su se ugledni ljudi, kao Dr. Gere, kasnije ministar pravde u Austriji, šef tajne službe Beneševog kabineta koji je pobjegao sa svim dokumentima češke vlade, inžinjeri češki, osobito poljski koji su masovno prelazili u našu zemlju. Komitet im je na kolodvoru pružao utočište te im davao i znatnu novčanu pomoć koju je organiziralo za to posebno osnovano *Društvo prijatelja Poljske.*

U Zagrebu se još i danas nalazi kolonija austrijskih izbjeglica koja je bila u to doba pod zaštitom nadbiskupa Stepinca.

Komitet za pomoć izbjeglicama je davao pomoć i utočište koloniji Istrana u Zagrebu, jer ovi siromašni ljudi nisu uživali u Kraljevini Jugoslaviji nikakova prava i radi toga su bili primorani živjeti u najvećoj bijedi.

»Radi toga Komiteta nadbiskup Stepinac je bio često predmet ismijehivanja i novine su ga napadale, ali

on je nastavio ovo veliko djelo milosrđa do posljednjeg dana«, svjedoči gđica Terezija Škringer, tajnica *Akcije za pripomoć izbjeglica.* (usp. *Arhiv Postulature,* sv. CVIII, str. 3173–3174)

b) Osnivanje Komiteta za pomoć prognanim Židovima

Spomenuti *Komitet* radio je s *komitetima* »za pomoć izbjeglica« iz čitavog svijeta, a Zagreb bijaše središnjica, jer je bio najbliži austrijskoj granici.

Komitet je radio sve do dana dolaska Nijemaca u Zagreb. U strahu pred racijom Nijemaca spaljen je bio sav arhiv da se tako izgubi svaki trag ovih jadnih ljudi i da ih se sačuva od bijesa nacista.

Kakovu je važnost Njemačka vlada pridavala *Komitetu* dokazuje i uhićenje gđice Terezije Škringer, tajnice koju je Gestapo dao uhititi 15. travnja 1941., ubrzo nakon ulaska Nijemaca u Zagreb. Najprije je bila odvedena u zatvor u Graz i u Beč gdje je bila osuđena na smrt. Na intervenciju nadbiskupa Stepinca gđica Škringer je 1. rujna 1941. puštena na slobodu. (usp. *Akcija za pripomoć izbjeglica,* izvješće gosp. Terezije Škringer, bivše tajnice, bez datuma, *Arhiv Postulature,* sv. CVIII, str. 3173–3174; Nadbiskup je u istražnom postupku nakon uhićenja u svibnju 1945., dana 20. svibnja 1945. o tome izjavio: »Gestapo se nije ništa obazirao na hrvatske vlasti, nego je našu činovnicu koja je tamo besplatno radila uhapsio i odveo u zatvor u Njemačku, gosp. Škringer, gdje je odsjedila 5 mjeseci u zatvoru.«, nav. mj., sv. XCIII, str. 4391)

Uz uspostavu ovog *Komiteta* za pomoć svim izbjeglim Židovima nadbiskup Stepinac je već prije, 24. studenoga 1938., odobrio ustanovu *Djelo sv. Pavla,* kojoj bijaše svrha da »duhovno i socijalno pomogne svima obraćenicima koji iskreno žele da stupe u Katoličku Crkvu, a naročito – u ovim izvanrednim prilikama – sinovima i kćerima Izraelskog naroda«. (nav. mj.)

Istog dana Nadbiskup je najtoplije preporučio »svim ljudima dobre volje i plemenita srca da svojim velikodušnim doprinosom pomognu 'Djelu sv. Pavla' koje ide za tim da u ovim teškim vremenima omogući i olakša život tolikima koji su vjere radi izgnani iz svojih domova, svoje zemlje i inače toga radi trpe progonstvo«. (AP, sv. CVIII, str. 3137)

Treba istaknuti da je spomenuta društva i komitete svojim dopisom od 9. siječnja 1939. preporučio i kardinal E. Pacelli, tajnik Državnog tajništva Svete Stolice. I mons. Wilhelm Beming, biskup biskupije Osnabrück u Njemačkoj je dopisom upućenim 5. ožujka 1939. nadbiskupu Stepincu istaknuo da se što svrhovitije ostvare poticaji Svete Stolice za pomoć izbjeglicama, Židovima, kako pokrštenima tako i nepokrštenima. (Pri tome valja napomenuti kako su se pokršteni Židovi nalazili u većoj bijedi, jer ih ostali Židovi nisu prihvaćali u svojim zajednicama te su bivali lišeni svake pomoći. Njima je izdašnu pomoć pružalo *Društvo sv. Rafaela* ('St. Raphaelverein'), (usp. AP, sv. XC, str. 3737–3739).

Ali valja i to napomenuti da je nadbiskup Stepinac te poticaje Svete Stolice ne samo spremno prihvaćao,

Ljubav prema Sluzi Božjemu očitovala se i množinom položenoga cvijeća i natpisima, koji su bili izraz povjerenja i ljubavi.

već im je upravo radi prirođenog suosjećaja sa stradalnicima i nezaštićenima u mnogočemu prethodio. I u tom njegovom radu se očitovalo kako je Ljubav Kristova doista domišljata: »Sve ispričava, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi«. (1 Kor 13, 7). (...)

2. Nadbiskup Stepinac u spašavanju židovske djece

Nadbiskup se zauzimao i za djelovanje zagrebačke Židovske bogoštovne općine. Ista je Nadbiskupu proslijedila nekoliko pismenih molbi za pomoć. Jedna od tih bila je i molba za pomoć u spašavanju »oko 200 djece u dobi od 7–17 godina. Najveći dio te djece ovdje (u Zagrebu, op. J.B.) je bez očeva, stanoviti broj bez očeva i majki. Naša je namjera odobrenjem nadležnih vlasti sukcesivno preseliti ovu djecu u Italiju. Kao mjesto smještavanja dolazi u obzir Firenza ili Padova«. (AP, sv. LXVI, str. 1187)

Nadbiskup Stepinac se odmah zanimao kod talijanskog veleposlanika u Zagrebu gosp. Casertana i ovaj mu je rekao, jer je to karitativna, a ne politička stvar, da bi preporuka Svete Stolice bila najučinkovi-

tija. Nadbiskup je doista 9. siječnja 1942. poslao pismo kard. L. Maglioneu, tajniku Državnog tajništva Svete Stolice u kojem je preporučio molbu Židovske općine te zamolio da se za tu djecu isposluje kod talijanskih vlasti što brže dopuštenje za ulazak u Italiju, jer su djeca u opasnosti (usp. AP, sv. XCIV, str. 4672)

Kard. Maglione je odgovorio 23. siječnja 1942., napomenuvši da talijanske vlasti nisu voljne udovoljiti molbi i dati dozvolu spomenutoj djeci za ulazak u Italiju (usp. AP, sv. XCIV, str. 4674).

Židovska Bogoštovna općina je 13. travnja 1942. zamolila Nadbiskupa preporuku u otpremi pedesetoro židovske djece u Tursku. On je tu molbu osobno odnio ministru unutarnjih poslova koji je molbu odobrio (usp. AP, sv. LXVI, str. 1188).

Grupa srednjoškolaca iz Varaždina u pohodu grobu Sluge Božjega

Dapače, nadbiskup Stepinac je intervenirao, iznijevši spomenutu preporuku i glavaru Ravnateljstva za javni red i sigurnost, napisavši: »U svrhu nastavka ove akcije potrebni su razgovori s mađarskim vlastima, kako bi se spomenuta djeca mogla u Budimpešti priključiti skupini koja odavle odlazi u Tursku. U tu je svrhu zagrebačka bogoštovna općina podnijela molbu da se izda njenom nadrabinu dru Miroslavu Freibergeru putnica za putovanje u Mađarsku i natrag. Ovu molbu židovske bogoštovne općine u Zagrebu najtoplije preporučam da joj se udovolji.« (*Dokumenti nedavne prošlosti*, u: *Službeni vjesnik Nadbiskupije zagrebačke*, 32 (1945), br. 8., str. 51)

Radi nastalih poteškoća omogućeno je iseljenje za samo 11 djece. Tada je Nadbiskup, na ponovnu zamolbu Židovske bogoštovne općine u Zagrebu, pismeno intervenirao kod ministra unutranjih poslova NDH da se »povrh neiskorišćenih 38 odobrenja izda daljnje za tridesetero djece sa pratnjom« (AP, sv. LXVI, str. 1188).

Značajne su intervencije nadbiskupa Stepinca i za oslobađanje iz zatvora 17-godišnje Inge Kraljević, djevojke židovskog podrijetla, rođene u Sarajevu, a osuđene radi komunističke djelatnosti. Navodimo te dokumente i kao potvrdu Nadbiskupove pomoći pružene Židovima, ali i radi očitovanja njegove brige za sve progonjene, bez obzira na stranačku pripadnost ili političku opredjeljenost.

Da bi omogućio preživjeti progon i školovanje židovske djece, osobito djevojčica, nadbiskup Stepinac bi ih preporučivao na čuvanje pojedinim obiteljima ili internatima koje su vodile časne sestre. Tako su u »Domu sv. Terezije« na Vrhovcu u Zagrebu, uz 15-oro pravoslavne djece i dvije muslimanke, bila smještena i židovska djeca: Sabina Berkeš, Koleta Njemiravski, Karla Haas, Ruth Dajč Perl, Djuro Engelsrat i drugi (usp. *Kronika Doma Sv. Terezije ss. Karmelićanki Božanskog Srca*, u Zagrebu, Vrhovac 29)

Učenici osnovne škole iz Jakšića na grobu Sluge Božjega 10. prosinca 1997.

Dana 6. rujna 1944. nadbiskup Stepinac je osobno intervenirao kod dr. Mate Frkovića, ministra unutranjih poslova, za 19 zatočenih građana. Među njima su bili i supružnici Židovi – Bernard i Elizabeta Wiesner sa sinovima Mirom i Vladom.

Valja osim toga spomenuti i to kako su upravo na intervenciju nadbiskupa Stepinca, a po preporuci vlč. Franje Jurića, župnika u Modriči, spašena dvojica Židova, studenta iz Modriče, sinovi trgovačkih obitelji od kojih se jedna prezivala Elakzar (*Svjedočanstvo Tome Bekavca*, izbjeglice iz Modriče, Bosna i Hercegovina, Dubrovnik, 26. listopada 1992., u AP).

Ljubav prema siromasima i progoniteljima

Upoznajmo novi grob Sluge Božjega Alojzija Stepinca

Na lijevom krovnom reljefu južne strane groba prepoznajemo Slugu Božjega Alojzija Stepinca kao krašićkog zatočenika od 5. prosinca 1951. do preminuća 10. veljače 1960., u radosnu susretu s djecom. Ta prepoznatljiva slika podsjeća na ljubav prema siromasima koju je Alojzije Stepinac očitovao svega svog života. Samilost prema ljudskoj bijedi ispunjala je od mladosti njegovu dušu te nije mogao ravnodušno gledati beskućnika bez odjeće ili siromaha bez pokrivača.

Kao mladi svećenik rado je obilazio i pomagao siromašne obitelji u zagrebačkim predgrađima, a studentima koji su dolazili u Zagreb potražio bi pogodniji smještaj i pobrinuo se da imaju toplu hranu. Na njegovu inicijativu utemeljio je nadbiskup Bauer 25. studenoga 1931. *Karitas Zagrebačke nadbiskupije* kojemu je svrha bila »njegovati, jačati i širiti duh djelotvorne ljubavi prema bližnjemu«.

Za vrijeme 2. svjetskog rata taj Karitas činio je 'prava čudesa'. Osobnim zauzimanjem ili putem Karitasa Nadbiskup je smjestio oko 15.000 djece prispjelih iz Hercegovine, Dalmacije ili iz logora. Bilo je tu djece čiji su roditelji pripadali različitim vjeroispovijestima, narodnostima i svjetonazorima. Njegovim zauzimanjem, prema svjedočanstvu sačuvanih dokumenata, izbavljeno je od smrti ili iz logora na tisuće ljudi: Židova, Srba, Poljaka, Slovenaca, Hrvata, a materijalnu pomoć primali su svi koji su se na nj obratili.

U danima pak osobnog progona i izolacije u krašićkom sužanjstvu osobitu su mu utjehu pružala djeca koju bi susretao i darivao bombonima na šetnji ili u župnoj kući. Po njegovom nastupu i odgovoru djece na njegovu dobrotu očito je kako je vjerno usvojio u svoj život Isusove riječi iz Evanđelja: 'Pustite malene k meni, takvih je kraljevstvo nebesko'. (Mt 19,14)

S djecom za vrijeme sužanjstva u Krašiću - reljef u srebru na novome grobu Sluge Božjega

Djeca su mu govorila 'ti' što je Nadbiskupu bilo izvanredno drago i od srca se radovao toj dječjoj povjerljivosti. Dijete koje bi ga prvo opazilo kako ide na šetnju (sa župnikom i u pratnji naoružanoga policajca), zavikalo bi i pozvalo ostalu djecu: 'Ide Isus! Idu župniki!'

Znakovita je zgoda koju je u svom dnevniku zabilježio vlč. Josip Vraneković, župnik krašićki, velikodušni domaćin i supatnik Kardinalov. Naime, prigodom prve pričesti i na Kardinalov imendan, 21. lipnja 1956., Sluga Božji je, nemajući ni dinara, zamolio župnika da mu posudi 1.000 dinara da može dati malenu nagradu ministrantima. A dijeleći svetu pričest bio je opazio da je jedna djevojčica išla bosa na sv. pričest. Stoga je zamolio župnika da joj kupi cipele, a on kad bude imao, vratit će mu i taj novac. Župnik je poslušao Kardinalovu molbu, pozvao je majku te djevojčice i priopćio joj Kardinalovu želju. Žena zaplakala od ganuća te kroz plač priopćila župniku: »Nije samo jedno moje dijete bilo boso danas kod sv. Mise, nego troje.«

Bila je to dobra žena, no siromašna. Župnik joj dade 4.000 dinara da barem dvoje obuje. (usp. VJD, *Dnevnik*, sv. III, str. 60)

Dobri ljudi u Zagrebu koji su poznavali samilosno srce Kardinalovo slali su mu katkada pakete s odijelima. A kad mu župnik reče da će ti darovi začepiti mnoge rupe, on sav radostan usklikne: »**Kako je dobar Bog! Ništa nemamo u obilju. Ništa ne možemo primiti redovitim putem, a ipak možemo davati.**«

Kršćansku krepost ljubavi je Sluga Božji Alojzije Stepinac vršio i prema svojim progoniteljima. Za njih je prikazivao mise, molio i prikazivao djela pokore, a često je i svećenicima davao misne nakane za obraćenje progonitelja Crkve. Dana 22. listopada 1956. župnik je zapisao kako Kardinal 'gleda policajca kako budno pazi na svaki naš kret i tko ulazi k nama'. A onda je zabilježio tako prepoznatljive Kardinalove riječi kršćanskog opraštanja i ljubavi:

– Mi ih ne smijemo mrziti. Daleko to od nas! Jadni su – vidim – ti naši stražari. »Čuvamo svoj kruh«, ispričavaju se. Vjerujem da je gorak taj kruh. Da jednom ovo svrši i da odem u Zagreb, vjerujte mi, bio bih sretan da im svima mogu prirediti jedan dobar objed i sve bez razlike imati za stolom. (usp. VJD, *Dnevnik*, sv. III, str. 80)

I u svojoj oporuci upravljenoj vjernicima 28. svibnja 1957. Sluga Božji je u jedinstvenom poticaju prozborio o djelima kršćanske ljubavi i potrebi praštanja:

Konačno, jer je Bog ljubav, kao što veli apostol, ljubite se među sobom! Pomažite se uvijek bratski među sobom! Budite jedno srce i jedna duša! Ali ljubite i neprijatelje svoje, jer je zapovijed Gospodnja. »Tada ćete biti djeca Oca svojega nebeskoga koji pušta da sunce Njegovo izlazi nad dobre i zle i daje da dažди na pravedne i na griješne.« Neka vas od te ljubavi prema neprijatelju ne odvrate opačine njegove. Drugo je čovjek, drugo je opačina njegova. Čovjek je, veli sveti Augustin, djelo Božje, opačina je djelo ljudsko. Ljubi ono što je Bog načinio, a ne ono što je čovjek načinio.

(Alojzije kard. Stepinac, nadbiskup zagrebački: *Oporuka*, Krašić, 28. svibnja 1957.)

Pismo Jage Zdenčar

Vaška, 21. 11. 1993.

Zovem se Jaga Zdenčar, r. Reksa. Rođena sam 1926. godine u lijepom selu Vaška u Slavoniji. Župa mi je Sopje. U Zagreb smo otišli ja, muž i troje djece. Radili smo i ja i muž i tako djecu othranili i postali i oni roditelji te sada i oni svoju djecu odgajaju i paze na njih.

Kućicu smo si kupili u Zagrebu u Dubravi, Resnički put 54. U njoj sada živi najmlađi sin sa svojom obitelji, a u Zagreb smo došli 1959. godine. Eto malo sam opisala kao svoju biografiju.

Čitam rado Glas Koncila. Baš danas sam pročitala članak, 21.11.1993., u vezi dragog nam i nezaboravljenog Alojzija Stepinca. Dragog Pokojnika prvi puta sam vidjela u mom rodnom mjestu Vaški. To je bilo kada sam imala 9 godina. Posvetio nam je križ pred crkvom. To je bilo 1933. godine. Mislim da je bilo tako, a možda ranije ili kasnije, ne mogu se sjetiti baš sve u dane, ali bilo je.

Kada je Križ posvetio rekao je: »Pogledajte tko je na križu. Onaj koji se dao raspeti za nas, molimo mu se.«

U svojoj dječjoj glavi sam razmatrala: pa to je svetac, zračilo je iz njega nešto neopisivo. Vidite, naš nebeski Otac, čim se rodio Alojzije, sigurno ga sebi odabrao. Zato je i morao puno trpjeti da nam bude uzor kako moramo i mi trpjeti, ali, da ne bude uzalud.

Bila sam u Zagrebu kada je umro dragi naš, slobodno rečem svetac. Znam da me dragi Bog neće za to kazniti. Preko radia bilo rečeno da će biti sahranjen u svom rodnom Krašiću a ne u katedrali. Kako smo svi slušali radio, od jednoć netko govori da se pokop obavlja u katedrali. Nisam stigla na sahranu, jer je kasno bilo objavljeno. Moje susjede su ranije čule pa su trčale do tramvaja i stigle i rekle su mi da je zračila od njega cijela crkva čistoćom i svetošću.

Kasnije sam išla na njegov grob kada sam god mogla.Molila sam najprije za njega, a onda njega neka nas preporuči dragom Bogu da nam udijeli one milosti koje su nam potrebne za dušu i tijelo. Kad sam se god vraćala sa njegovoga groba bila sam sretna i zadovoljna i u duši mirna.

To je moj doživljaj i razmatranje i stvarnost o dragom Pokojniku.

Ja se sada nalazim u svojem rodnom mjestu Vaška sa svojim mužem. Primamo skromnu mirovinu, ali smo zadovoljni.

Od srca Vas pozdravljam sa mirom i Božjim blagoslovom.

Jaga Zdenčar

Pismo Josipa Bučara

U to vrijeme bio sam nastanjen u selu Galin, kuća br. 1, općina Vivodina, Hrvatska.

U ljetu, godine Gospodnje 1957, uputio sam se u Krašić na sajam.

Prilazeći selu Krašić, sa zapadne strane (pješice), oko 100 metara od krašićke župne crkve, susreo sam kardinala Stepinca, tada zatočenog u Krašiću, i krašićkog župnika Vranekovića. Nekoliko koraka iza njih dvojice išao je naoružani policajac. Malo podalje, naslonjen na dvorišnu ogradu jedne kuće, stajao je drugi, bolje naoružani policajac.

Prolazeći pokraj Kardinala i svećenika ja ih pozdravim s »Hvaljen Isus i Marija!«. Na to oni odgovoriše: »Uvijeke!« Prolazeći pokraj policajca pozdravim i njega sa »Dobar dan!« On mi odgovori: »Zdravo!«

Tek sam ih prošao nekoliko koraka, kad začuh zapovijed: »Natrag!« Misleći da je to za mene, da sam im možda sumnjiv (jer nisam iz tog sela), ja se okrenem. Ali, vidjeh da je zapovijed bila za Kardinala i svećenika. Oni se okrenuše natrag, put prema crkvi, a policajac pričeka dok oni dođu pred njega i on opet za njima.

Tako je završila jedna kratka šetnja nevinog Robijaša.

Žao mi je da sam ga morao sresti u ovakovoj okolnosti, ali sam Bogu zahvalan da smo ga imali, i da mi se bila pružila prilika sresti tog svetog čovjeka.

U Clevelandu, 12. veljače 1997.

Josip Bučar

Obnovljen stari župni dvor u Krašiću

U Krašić, napose posljednjih šest godina, dolazi sve više ljudi. Privlači ih mjesto, župa u kojoj je rođen, gdje je živio svoje djetinjstvo i prve mladenačke godine, te konačno dovršio svoju žrtvu vjernosti Bogu i Katoličkoj Crkvi, Sluga Božji Alojzije kard. Stepinac.

Prošle je godine Krašić pohodilo oko sedam tisuća osoba, koje bez neke pretencioznosti možemo nazvati hodočasnicima. Dolaze pojedinci, obitelji, organizirane skupine preko raznih putničkih agencija. Veliki je broj dolaznika napose u travnju i svibnju, kad mnogi učitelji dovode u Krašić djecu osnovnih i srednjih škola. Krašićki župnik koji put teško može uskladiti te posjete s ostalim pastoralnim obvezama, osobito ako je posjet nenajavljen. No, hvala Bogu, tu su dvije čase sestre iz družbe »Služavki Maloga Isusa«: s. Lucija i s. Bonfilija, koje primaju dolaznike dok je župnik spriječen.

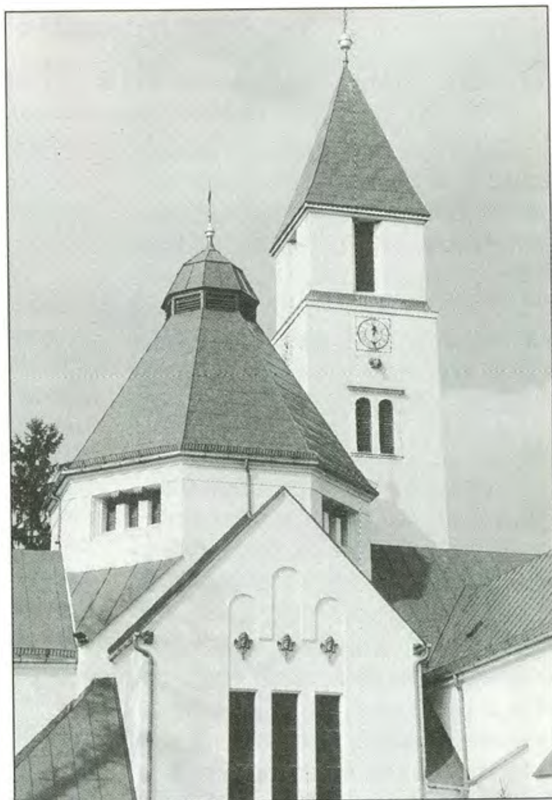
Novoobnovljeni župni dvor u Krašiću (1997)

Cilj je svakog hodočasnika krašićka župna crkva Presvetog Trojstva i stari župni dvor, koji čuva dvije skromne spomen-sobe u kojima je zadnjih osam godina zatočeničkog života živio Sluga Božji Alojzije. Ta zgrada, stara oko 300 godina, bila je nagrižena zubom vremena, a napose jakom vlagom. Župni je dvor u proteklim vremenima nekoliko puta obnavljan, koliko su to materijalne mogućnosti dopuštale u vrijeme župnika Josipa Vranekovića i župnika Franje Nežića. Sada smo prišli temeljitoj obnovi župne kuće »od vrha do dna«, kako bi ovi prostori bili dostojni uspomene na Slugu Božjega, koji ih je svojom žrtvenom nazočnošću od 1951. do 1960. posvetio.

Bio je to velik zahvat. Sama župa Krašić, unatoč nesebičnom zalaganju župljana, ne bi posao uspjela privesti kraju. No, našlo se dobrih ljudi koji su pomogli. Dužni smo iskreno zahvaliti poslovnici »Zagrebačke banke« u Jastrebarskom, a napose gospodi Miroslavu Blaževu i Andreju Deuru iz Zagreba, koji su pomogli na poziv krašićkog sina gosp. Ivana Penića – ministra unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Nadamo se da su problemi zaštite starog župnog dvora u Krašiću ovom obnovom riješeni na duži rok. Ovom prilikom u obje župne kuće, kao i u crkvu, uvedeno je centralno grijanje.

Dok radosno zahvaljujemo Gospodinu i dobrim ljudima za uspješno dovršen posao na očuvanju naše baštine za buduće naraštaje, preporučamo se i svim budućim dolaznicima u Krašić, kako bi svojim makar skromnim prilogom pomogli u održavanju ovih prostora i župne crkve.

Neka sve bude Bogu na slavu i na što skorije uzdignuće Sluge Božjega Alojzija kard. Stepinca na čast oltara. Na tu nakanu svakodnevno molimo, i tome se radosni nadamo.

Novoobnovljena župna crkva Presvetog Trojstva

Vlč. Josip Balog, krašićki župnik, i gđa Terezija Ćuk, stogodišnjakinja krašićke župe

Krašićka stogodišnjakinja

Dana 30. kolovoza 1997. u Krašiću je bilo osobito svečano. Toga je dana župljanka Terezija Ćuk s kućnog broja 152 navršila 100 punih godina života. Rođena je 28. kolovoza 1897. u selu Hrženiku od oca Mate Torbara i majke Roze rođ. Županac. Godine 1923. ušla je u brak s Josipom Ćukom i rodila troje djece, od kojih je kćerka Terezija umrla kao jednogodišnje dijete, te sinove Franju i Matiju. Suprug Josip otišao je uskoro u svijet i tamo ostao, dok je Terezija, uz velike žrtve, ostala sama podizati djecu. Ono što joj je davalo snagu, bila je čvrsta i nikad pokolebana vjera u Boga. Gledajući njezin život, moramo na nju primijeniti riječi Svetoga pisma – majka Tereza bila je uvijek »*mulier fortis*« – jaka žena. U vjeri od koje je živjela odgajala je i svoju djecu, te je njezin odgoj na sinovima ostavio značajan trag.

Našu slavljenicu resi duboka mudrost u prosuđivanju znakova vremena i razboritost u donošenju sudova. Njezini će sinovi s ponosom reći: »Naša je mama uvijek bila stroga, ali pravedna.«

Naša Tereza i danas mnogo čita, osobito vjerski tisak, i to bez naočala i neprestano moli. Župnik krašićki iz svakog susreta s njom odlazi radostan i ohrabren. Blažena vjera i ustrajnost tih naših seljaka! To su ti »maleni«, kojima Bog objavljuje otajstva Kraljevstva sakrivena od »mudrih i umnih« ovoga svijeta.

Tereza Ćuk osam je mjeseci starija od Sluge Božjega Alojzija Stepinca. Jako ga je dobro poznavala – išla je s njim u školu. Ona je autentični svjedok svega događanja iz Alojzijeve mladosti, kao i iz vremena njegove žrtve. Ona je pravi simbol svih Krašićanaca, koji su sa Slugom Božjim neustrašivo nosili križ vjernosti Bogu i Crkvi. Našoj dragoj župljanki Terezi čestitamo proteklo stoljeće, moleći Gospodina da joj udijeli još snage. Rođena je u 19. stoljeću, proživjela je 20., a ona se ne bi ljutila da uđe i u 21. stoljeće. No, kako ona voli reći: »Sve je dragom Bogu u rukama, pa nek se vrši njegova sveta volja!«

Josip Balog, župnik krašićki

Zapisi iz knjige dojmova »Spomen-zbirke Sluge Božjega Alojzija Stepinca«

Nakon svečanog otvaranja »Spomen-zbirke Sluge Božjega Alojzija Stepinca« 7. veljače 1995. u prizemlju Nadbiskupskoga duhovnog stola u Zagrebu, iza katedrale tisuće vjernika i kardinalovih štovatelja imala je priliku izbližega upoznati njegovu osobu, život i djelo. U ovom broju Glasnika donosimo nekoliko zapisa što su ih pojedini posjetitelji upisali u knjigu dojmova.

U mjesecu lipnju i srpnju 1997. posjetilo je zbirku nekoliko razreda osnovnih i srednjih škola iz Zagreba, Splita, Sv. Ivana Zeline, Donje Zeline, vjeronaučnih zajednica iz raznih krajeva Zagrebačke nadbiskupije te brojni hrvatski vjernici koji su iz daleka svijeta došli, nakon mnogo godina, u posjet svojoj slobodnoj domovini Hrvatskoj. Iz brojnih zapisa odabrali smo nekoliko misli koje sabiru molitve i želje za beatifikacijom kardinala Stepinca, udivljenje posjetitelja nad njegovom duhovnom i moralnom veličinom i utjecanje u njegov moćni zagovor.

Hvala, Kardinale, što si bio tako požrtvovan za svoj narod i time omogućio pobjedu dobra nad zlim. Vodi nas kroz naš odabrani put da ustrajemo kao što si i ti – s. Terezija od D.I., s. Samuela, s. M. Antonija, s. Marina, 7. studenoga 1996.

* * *

Sretna sam što postoji ovakva izložba. Molit ću se za proglašenje svetim Alojzija Stepinca – Sanda, 9. lipnja 1997.

* * *

Ovo je zadnji dan boravka u Hrvatskoj strine Willie i strica Marka koji su došli prvi put od 1958. kad je stric kao dječak otišao, a danas završavamo najsvečanijim činom zahvale na grobu kardinala Stepinca čije smo posmrtne ostatke sinoć dopratili u Katedralu gdje je sada obnovljeni prekrasni sarkofag. Posebnom dozvolom smo prije odlaska u Australiju snimili novi grob kardinala Stepinca. Sve što smo uspjeli ostvariti zahvaljujemo upravo dragom Kardinalu koji nas je svojim zagovorom pratio. Stoga mu vječno HVALA – Miše Lukač, s. Imakulata Lukač, M. Lukač, W. Lukač – 10. lipnja 1997.

* * *

Hvala kardinalu Alojziju Stepincu za sve što je učinio za hrvatski narod. Preporučam se i nadalje u zagovor – s. Anđela Brkić FDC – 10. lipnja 1997.

* * *

Hvala ti, dragi Kardinale, hvala ti za sve, dragi naš Alojzije Stepinac što si učinio za našu dragu domovinu Hrvatsku. Ostaješ mi u prelijepom sjećanju s blagoslova naše crkve sv. Nikole Tavelića u Kustošiji. To su bili divni dani naše duhovne jakosti. Hvala ti i moli za nas – M. Sydney (Australia), 16. lipnja 1997.

* * *

Dragi Kardinale! Ti si se u Gospodina pouzdao i živo ga svjedočio. Daj nam snage da i mi slijedimo taj put. Čuvaj nas i naše obitelji – Snježana, Mateja Đ., David Đurasek.

Množina uspomena izvire razgledavanjem ove izložbe a i poneki primjer za slično predstavljanje mučenika Miroslava Bulešića – Mr. Marino Baldini, 19. lipnja 1997.

* * *

Zadivljene smo tvojim iznimnim životom koji je u današnjem svijetu tračak nečeg posebnog. Mi, obični ljudi divimo se takvim osobama koje se izdižu iz masa i ostavljaju vječan trag u povijesti – Stella, 19. lipnja 1997.

* * *

Dirnuti bliskošću i veličinom našeg Kardinala od srca zahvaljujemo Bogu na ovom susretu te molimo i želimo što brži dolazak na oltar tog dragocjenog svjedoka vjere i junaka Crkve – Ivan Šešo, duhovnik, Đakovo i posjetitelji iz Njemačke i Rumunjske, 20. lipnja 1997.

* * *

Zahvalne Gospodinu našemu Isusu za svako saznanje o našem dragom Kardinalu koji svjetli Kristovim svjetlom cijelom našem narodu – s. Beata, Anica Dujmović – Majurec, 20. lipnja 1997.

* * *

Zahvalne smo i sretne što smo imale priliku upoznati nešeg velikog i svetog kardinala Alojzija Stepinca. Preporučujemo se u Njegov zagovor za sretnu budućnost – Djevojke u duhovnim vježbama kod ss. milosrdnica – Ines Herceg, Zrinka Zrnetić, Sanja Varga, Marina Večević, Maja Pintar, Marija Lihvarček, s. Ksenija, Ivana Zemljičanec, Marinka Blatarić, Mirka B., Maja K., Valentina Ban, s. M. Anđela, Marta Lončar, Ivana Škverić, Ivana Makar, Nikolina Lončar, Jelena Zenko, Antonija Vrbanić, 21. lipnja 1997.

* * *

Nakon posjeta Križevcima i sudjelovanju na natjecanju Vjeronaučnoj olimpijadi 1997. na temu: Isus

»Društvo prijatelja cvijeća« u pohodu »Spomen-zbirci iz ostavštine Sluge Božjega Alojzija Stepinca«, 16. listopada 1997.

Krist, u organizaciji 'Malog Koncila', posjetili smo spomen zbirku kardinala Stepinca: HVALA TI, ISUSE, NA TAKVOM HRVATSKOM SINU! – Slijede potpisi vjeroučenika (11) osnovne škole 'BIJAĆI', župa Kaštel Novi, 22. lipnja 1997.

* * *

Spomen-zbirka ostavlja duboki dojam. Čovjeka zahvaća snažan osjećaj da se nalazi pred ostavštinom svetoga čovjeka i pastira Crkve! Dao Bog da ga što prije mognemo i javno častiti kao blaženika i sveca! – dr. Slavko Zec, bisk. tajnik, Krk, 7. srpnja 1997.

* * *

Duboko zahvaljujem da sam primila dar Duha Svetoga iz Vaših ruku u Sv. Martinu na Muri. To mi je ostalo u vječnoj uspomeni. Sada sam u svojoj dragoj domovini Hrvatskoj u posjeti iz Švedske – Anna Kovacs sa kćerkom Annom, 7. srpnja 1997.

* * *

Velika je stvar kada netko duhovno uzdigne jednog čovjeka, ali kada netko uzdigne čitav svoj narod onda taj ne ostavlja ravnodušnim ni svoje neprijatelje – Demir Ljubica, Split, 15. srpnja 1997.

* * *

Dio solo basta! Questo servo buono e fedele posti pace e amore in tutto il popolo croato – Intercedi per la Chiesa universale e prega anche per me /Samo Bog dostaje! Ti, dobri i vjerni slugo, uspostavi mir i ljubav u cijelom hrvatskom narodu. Zagovaraj sveopću Crkvu i moli za me! – p. Giovannangelo M. Polloni, OSM, 28. srpnja 1997.

* * *

Dvadeset i tri svećenika iz nove biskupije varaždinske posjetili smo danas grob sluge Božjega i ovu krasnu zbirku te preporučili u njegov zagovor sve članove naše biskupije, posebno nam dragog biskupa mons. Marka Culeja – Valent Posavec, župnik vinički, 2. rujna 1997.

* * *

Dragi, sveti Kardinale! Hvala ti na svemu što si učinio za hrvatski narod i Katoličku Crkvu. Na svjetlom primjeru koji si svojim svetim životom ostavio svima nama. Dao Bog da svim mladim ljudima Ti budeš uzor i da u svojim životima pokušavaju nasljedovati Tvoj život.

Blagoslovi cijelu moju obitelj, posebno moga brata. Stavi ga pod svoju zaštitu i blagoslovi svakim blagoslovom. Molim te i za svoju budućnost, svoga dečka i našu obitelj. Ispuni naše živote svojim blagoslovom. Amen – S.I., 5. rujna 1997.

Darovi za pokriće troškova u postupku proglašenja blaženim kard. Alojzija Stepinca

Uz popis prijatelja i štovatelja sluge Božjega Alojzija Stepinca koji su uz molitvu poslali i novčani dar sa zahvalnošću se sjećamo svih darovatelja koji su uz svoj dar izričito napomenuli da se ne objavljuje njihovo ime. Raduje činjenica što su među darovateljima zastupljeni gotovo svi staleži, nastanjeni diljem svijeta što potvrđuje općenarodnu želju za proglašenjem blaženim kardinala Stepinca.

Nakon objavljivanja zadnjeg broja Glasnika svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje blaženim kard. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji:

Hrvatska Katolička župa »Naša Gospa Kraljica Hrvata« u Torontu (vlč. Josip GJURAN); Mary NIKOLICH – Fairview (USA); T. P. – Zagreb; N.N. – Zagreb; prim. dr. sci. med. Ivan KILIĆ – Imotski; vlč. Stjepan DESKAR – Pitomača; Javorka MOSKOVINA – Tugare (Split); Vjekoslav KLARIĆ – Varaždin; Georg PRPIĆ – S.A.D.; Provincijalna uprava ss. Kćeri Milosrđa – Zagreb; Marija KONJEVIĆ – V. Lošinj; Manda TOMAŠEVIĆ – Vidovice (Bosanska Posavina); Vrhovna uprava družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga – Zagreb; Zora KODIĆ – Zagreb; Miro ŠTEFANEC – Zagreb; N. N. – Zagreb

Svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje blaženim i svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime: **Postulatura kard. Stepinca**

devizni račun: 012101-01-2421741339
kunski račun: 012101-12-2320444313

Vjernici koji na zagovor sluge Božjega budu uslišani, zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje ili koju osobitu milost neka opis uslišanja i kompletnu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

Postulatura Sluge Božjega Alojzija Stepinca
Kaptol 31
10000 ZAGREB

Svaki dopis na Postulaturu kojim se priopćuje primljeno uslišanje ili uspomena na slugu Božjega neka bude potpisan te obilježen nadnevkom i mjestom pisanja. Anonimna pisma se ne arhiviraju. Vjernici koji žele ostati anonimni neka to napomenu u dopisu.

Molitva za proglašenje blaženim Alojzija Stepinca

Gospodine Bože, ti si sluzi svome Alojziju Stepincu udijelio milost ne samo vjerovati u Isusa Krista nego i trpjeti za njega. Neustrašivim apostolskim žarom i ljubavlju prema Crkvi ostao je vjeran do smrti.

Proslavi ga čašću oltara da nam bude primjer i zagovornik u borbama života na putu vječnoga spasenja. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Obljetnica smrti kardinala Stepinca

Ovogodišnju, 38. obljetnicu smrti Sluge Božjega Alojzija Stepinca, proslavit ćemo u razmišljanjima o 100. obljetnici njegova rođenja. On je bio svjestan istinitosti liturgijskih riječi: ništa nam ne bi koristilo što smo se rodili, da se krštenjem nismo za nebo preporodili.

Njegov zemaljski i nebeski rođendan obilježit ćemo u pripremnoj godini za Jubilej o početku trećeg tisućljeća kršćanstva. A ta je godina posvećena 3. Božanskoj osobi: Bogu Duhu Svetomu. Važno je stoga prisjetiti se njegovih riječi kojima je, iskusivši sve protivnosti svijeta, želio sve nas upozoriti na potrebu njegovanja pobožnosti u čast Boga Duha Svetoga: »Jao onome koji odbija milost Duha Svetoga!« I drugom prilikom reče: »Štetno je ako kršćanin ne njeguje pobožnost u čast Duha Svetoga i ne govori o njemu!« Dapače, upozorio je: »Ne bi smjelo biti dana u našem životu da se ne preporučimo Bogu Duhu Svetomu da nas krijepi u borbi protiv grijeha i zla i da nam pomogne do pobjede nad neprijateljima naše duše. Strašna je stvar opirati se milosti Duha Svetoga.«

U svjetlu tih misli, uoči Stepinčeva '98., održat će se u Zagrebačkoj katedrali prigodna trodnevnica:

– u subotu 7. veljače: euharistijsko slavlje predvodi i propovijeda mons. Antun ŠKVORČEVIĆ, biskup požeški; pobožnost Krunice predvodit će srednjoškolska i studentska mladež iz župa grada Zagreba;

– u nedjelju 8. veljače: euharistijsko slavlje predvodi i propovijeda mons. Ivan MILOVAN, biskup porečko-pulski; dramsko skazanje na temu: »Oče budi volja Tvoja!« (iz života i pogibije svećenika mučenika vlč. Miroslava Bulešića) izvodi dramska skupina Pazinskog kolegija – klasične gimnazije; napisao: o. Ivo PERAN ofm; scenografija: dr. Živko NIŽIĆ;

– u ponedjeljak 9. veljače: euharistijsko slavlje predvodi i propovijeda mons. Marko CULEJ, biskup varaždinski; euharistijsko klanjanje predvodit će redovnici i redovnice grada Zagreba.

Pobožnosti će započinjati u 16, 45 h, a sveta Misa s prigodnom propovijedi u 17, 30 h.

Na samu obljetnicu preminuća Sluge Božjega, 10. veljače 1997., s početkom u 10 sati, euharistijsko slavlje u Krašiću predvodit će uzoriti gosp. Franjo kard. KUHARIĆ, nadbiskup zagrebački u miru.

U 14 sati u Zagrebačkoj katedrali, uz grob Sluge Božjega, bogoslovi Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu upriličit će svetu uru preminuća kardinala Stepinca.

U 19 sati svečanu Euharistiju u Katedrali predvodit će mons. Josip BOZANIĆ, nadbiskup zagrebački.

Kad je vlast dopustila ukop tijela Sluge Božjega u Zagrebačkoj katedrali, mnoštvo je vjernika dočekalo lijes i suzama popratilo duhovni susret sa svojim Pastirom, vođom i učiteljem

Mons. Franjo Šeper, apostolski administrator, pokraj odra Sluge Božjega

Postulatura moli župnike u domovini i sve voditelje hrvatskih katoličkih misija u svijetu, da slikom i riječju izvijeste o proslavama koje će se u njihovim sjedištima pripremiti i održati s Božjim narodom o 38. obljetnici preminuća ili 100. obljetnici rođenja Sluge Božjega Alojzija Stepinca.

»Oživljujmo trajno našu vjeru, ufanje i ljubav prema Duhu Svetome, da se učinci njegove milosti odraze što bolje i u našim dušama!«

+ Alojzije kard. Stepinac, nadbiskup zagrebački

Pobjednik u znaku križa (13)

Piše: Serafin Romanov

Privremeni upravitelj župe u župi Sveti Ivan Zelina

Uskoro je Alojzije bio opet imenovan privremenim upraviteljem župe. Ovaj puta je to bilo u župi Sv. Ivan Zelina gdje je 21. veljače 1933. umro župnik dr. Martin Gjuranec i župljani su za novog župnika tražili dotadašnjeg kapelana Janka Vedrinu. Odbijali su prihvatiti bilo kojeg drugog svećenika. Nadbiskup nije mogao prihvatiti zahtjeve župljana. Oni, naime, svoju želju nisu obrazložili pastoralnim i crkvenim razlozima a i način podastiranja molbe bio je nalik ucjeni i prijetnji. Radi duhovnog boljitka župe nadbiskup Bauer je 28. veljače 1933, imenovao svoga obredničara, vlč. Alojzija Stepinca, privremenim upraviteljem župe Sv. Ivana Zelina. Odredba toga imenovanja glasi:

Broj 2281

Veleučeni gospodin
dr. Alojzije Stepinac, nadbiskupski ceremonijar
Zagreb

Ovime Vas imenujem privremenim upraviteljem župe Sv. Ivan Zelina s time da Vam ima dosadanji upravitelj Ivan Vedrina, koji se rješava službe upravitelja, odmah predati sve stvari, spadajuće na crkvenu, zadužbinsku i nadarbinsku imovinu župe Sv. Ivan Zelina.

U Zagrebu, dne 28. veljače 1933.

+ Antun
Nadbiskup

Kad su zelinski župljani saznali da im dolazi drugi svećenik, a ne onaj kojega su oni tražili, nastala je prava uzbuna. U želji da ostvare svoj naum, zatvorili su vlč. Janka Vedrinu u župni dvor i oko njega postavili danonoćnu stražu. Dok su se za njega svesrdno brinuli, odlučili su bojkotirati svećenika kojega im šalje Nadbiskup. Dapače, zabarikadirali su crkvena vrata. Osim toga bez svećenika su pokapali mrtve, bolesnicima nisu omogućili primiti popudbinu, a ni djeca nisu bila krštavana.

Alojzije je iz Zagreba prispio autobusom. Kad ga ugledaše, župljani mu zapriječiše ući u župni dvor. Nije mogao unići ni u crkvu. No, on je mirno izvadio naredbu nadbiskupa Bauera i pročitavši je dao do znanja da je vlč. Janko Vedrina razrješen službe upravitelja župe Sv. Ivan Zelina, a ta je služba povjerena njemu.

Tada je nastala još veća uznemirenost među narodom. Sluga Božji im je uzaludno pokušao protumačiti kako u ispražnjenoj župi samo Nadbiskup ima po crkvenom zakonu pravo imenovati novog župnika. Prema Nadbiskupovim uputama pozivao ih je na pokornost zakonitoj duhovnoj vlasti. Ni te njegove riječi nisu primljene s odobravanjem, nego s pojačanim negodovanjem.

U tako uzavrelim okolnostima Alojzije je odlučio mirnim putem doći do smirivanja duhova i pravednog rješenja. Isključio je mogućnost rješevanja toga crkvenog problema prinudnim načinom i civilnom vlašću. Iznajmio je sobicu u prizemlju svratišta smještenog nasuprot crkve. Uzimao bi u ruke najjača sredstva do pobjede: časoslov i krunicu. Šetao bi po sobi i molio. Nije se obazirao niti odgovarao na neprimjerena zavirivanja kroz prozor ili dobacivanja i psovke, osobito ženskog svijeta. Predaja je zabilježila uvredljivu upadicu očitovanu riječima: »Gledaj ga, tu moli Boga, a sam greha dela!«

Kad je drugog dana ujutro želio unići u župnu crkvu i slaviti Euharistiju naišao je na zaključana i crkvenim klupama zapriječena vrata. Bez uznemirenosti se povukao i krenuo u 5 km udaljenu župnu crkvu u Donjoj Zelini kamo će ubuduće svakog dana odlaziti slaviti misu.

Da smiri uzavrele prilike obratio se 5. travnja pismom isusovcu p. Josipu Vrbaneku (r. u Zorkovcu, župa Vivodina 4.X.1882.; + 12.VI.1945.), duhovniku Djevojačkog Društva Presvetog Srca Isusova koje je u župi imalo snažan ogranak. Moleći za njegovu pomoć, napisao je:

»Kao najboljem poznavaocu duha, svite i organizacije Djevojačkih Društava Srca Isusova, pišem Vam nekoliko redaka ravnanja radi.

U ovdašnjoj župi već devet mjeseci vrije. Smrću blakopokojnog župnika Djuranca stvar ne samo da nije svršena nego se do skrajnosti zaoštrila i došla dotle da sam ja morao preuzeti privremenu upravu ove velike župe, a bivši kapelan i upravitelj je suspendiran i ne može vršiti nikakve funkcije. Njega sad drže zatočena u župnom dvoru ... u nedjelju nije bilo Mise, mrtvi se pokapaju bez svećenika, jer ne mogu dozvoliti, da se sveti obredi nedostojno ponizuju.

Kad bih ja naime izašao kuda na crkvenu funkciju navalile bi žene i zahtijevale da samo bivši kapelan vrši funkciju...Većina je naroda, a svi razumni i pošteni ljudi bez iznimke za to da se pokore svom nadbiskupu, a ovi harangaši spremni su otići vele (premda toga neće izvršiti) i na drugu vjeru. Ja si ne mogu nikako zamisliti kako u ovakvom bezbožnom djelu (jer duh vjerskoga prkosa protiv zakonitoj duhovnoj vlasti, a to je naš nadbiskup, duh prkosa velim i neposlušnosti ne može biti duh Božji), kako u tom mogu sudjelovati i pomagati najaktivnije članice Društva Srca Isusova. Od muških se našao u tom kolu i jedan trećoredac i čujem da ga je centrala već isključila...Što je svećenički ugled pretrpio ovih dana to znade samo dragi Bog....Ja imadem nalog od Preuzvišenoga biti što blaži prema narodu i zato sam do sada priječio da ih državna vlast ne pograbi; no od Uskrsa više neću nikako čekati, jer zaostaju matice i svi drugi poslovi...Pozdravlja Vas i preporuča u Memento u sv. Misi ovaj nesretni zaslijepljeni narod.– Odani Vam u Kristu

A. Stepinac, privremeni upravitelj župe Sv. Ivan Zelina

(AP, sv. XI, str. 75)

Dani su prolazili, a duhovi se nisu smirivali. Jedne večeri su buntovni seljaci pripremili zamku da ga uhvate i bace u bunar. Na vrijeme je to doznao i vratio se drugim putem u svoj iznajmljeni stan. Jednog dana pozvao ga susjed na objed. Tek što su sjeli za stol, pojavi se pred prozorom nekoliko žena: zurile su kroz prozor i počele siktati od bijesa. Udaljile su se na izričiti zahtjev Alojzijeva gostoprimca.

Jednog dana ga je posjetio vlč. Vilim Cecelja, kapelan u Bedenici. Promatrajući zbivanja i slušajući Alojzijeva svjedočanstva, reče: »Bilo je toplije vrijeme. Prozor je bio otvoren. Dolazila su djeca i žene, bacali bi kamenčiće u sobu, a neke žene su i prostački pljuvale u sobu. Stepinac se na sve to smješkao i kazao da će se narod već umiriti (...). Bio je to žalostan događaj, ali se upravo tom zgodom ispoljila ponizna, ustrpljiva, neustrašiva, mudra i kreposna ličnost dr. Stepinca. Dok su u sličnim događajima iskorištavali prilike obično starokatolici, kao nekoć u Stenjevcu gdje su zbog istoga slučaja uspjeli osnovati svoju župu, dr. Stepinac je u potpunom zatajivanju svoje osobe gledao samo na besmrtne duše i postavio sebe za žrtvu da ih privede na pravi put i spasi.« (BENIGAR A., *Alojzije Stepinac...*, nav. dj., str. 104s.)

Fotografija središta mjesta Sveti Ivan Zelina iz 1918.; strelicom označen prozor gdje je stanovao Sluga Božji kao privremeni upravitelj zelinske župe, dok nije mogao ući u župni dvor

Uslijed napetosti koja se nije smirivala Alojzije je 29. ožujka 1933. uzeo kovčeg i vratio se u Zagreb da obavijesti nadbiskupa o stanju u župi. Nadbiskup Bauer mu naloži da se odmah vrati s nalogom i upozorenjem župljanima, da će, ako ustraju u otporu zakonitoj crkvenoj vlasti, morati primijeniti odgovarajuću crkvenu kaznu interdikta. Nadbiskup je vlč. Stepincu dao i sljedeće pismeno priopćenje: »Vaš sam izvještaj o prilikama u župi Sv. Ivan Zelina primio na znanje te Vam i nadalje povjeravam privremenu upravu ove župe dok se ona definitivno ne popuni. Prvom danom zgodom upozorite župljane, da su dužni pokoravati se odredbama duhovne vlasti, a ne budu li se pokoravali, to ću biti prisiljen da ih kaznim interdiktom, a Vi njima protumačite posljedice ove teške crkvene kazne.«

Sluga Božji je nastavio svoj pastoralni rad i većina župljana, izuzev onih iz sela Biškupec, videći njegovu smirenost i nedužnost, počeli mu prilaziti. U oglasnoj knjizi župe zapisao je za V. korizmenu nedjelju 1933: »Zbog nereda i nemira nije bilo nikakovih funkcija od 18.III. - 8.IV.33.«

Obvezan na poslušnost i nadbiskupovu nalogu, uz pomoć žandara, crkva je otvorena uoči V. krozmene nedjelje. Najavljujući misu s procesijom na Cvijetnicu i misne nakane u tjednu, na kraju oglasa najavio je da će prva tri dana u tome tjednu služiti mise »na čast Srcu Isusovu da prestanu smutnje i uvede mir i red u ovoj župi«. Prisjećajući se nasilnog otvaranja crkve, kao sužanj u Krašiću, reče: »Što sve tu nisam morao slušati? Najviše sam se bojao krvoprolića. Molio sam tiho u duši Boga dragoga, da se to ne dogodi. I prošlo je mirno. Crkva je otvorena. Poslije sam ušao u župni stan.« (VJD, *Dnevnik*, sv. I, str. 39s.)

U knjizi oglasa na drugu uskrsnu nedjelju zabilježio je sljedeći oglas vjernicima: »Sutra je prvi svibanj, mjesec posvećen na čast Majci Božjoj Kraljici Svibnja. Dok sam ja ovdje, bit će svaki dan večernica u 7^h na večer. Kad preuzme župu novi g. župnik, odrediti će glede svibanjskih večernica po uviđavnosti.«

Njegova molitva, neograničeno pouzdanje u Božju pomoć i zagovor Majke Božje dokrajčili su neslogu i mir se vratio u savjesti i život vjernika. »Mjesec dana je već skoro prošlo«, prisjećao se tih dana kao krašićki sužanj, »a nijedno dijete koje se rodilo u to vrijeme nije bilo kršteno. Oglasio sam u crkvi, da će prema postojećim propisima biti kažnjeni oni koji u roku od mjesec dana ne dadu krstiti i upisati dijete u župske matice. Drugi dan donesoše cijeli niz djece da ih krstim. Na sreću bližio se svibanj, Marijin mjesec. Najavio sam da će svaki dan biti svibanjska pobožnost i propovijed. Prvi dan bilo nas je oko deset: ja, zvonar, ministranti i još nekoliko njih. Nisam se smeo zbog malog broja, nego sam propovijedao. Pročulo se to, i drugi dan bilo ih je oko 30 do 50 osoba. Svakoga dana je broj sve više rastao, dok je potkraj mjeseca crkva bila ispunjena vjernicima. Marija je pomogla i pobijedila! Koliko sam mogao uredio sam kancelariju. I nakon mnogih gorkih časova, kad je kriza prošla, pozove me Nadbiskup u Zagreb, a ovamo dođe novoimenovani župnik.« (nav. mj.)

Već 12. svibnja nastupio je novi župnik: vlč. Zvonimir Štefančić, a Alojzije se vratio u Zagreb. Njegovo

primjereno pastoralno djelovanje u Sv. Ivanu Zelini imalo je velik odjek. Pohvalio ga je i mons. Dominik Premuš, pomoćni biskup posebnim pismom od 16. lipnja 1933. u kojem je Sluzi Božjemu napisao sljedeće priznanje: »Ovime Vam se izrazuje zahvala i priznanje što ste u tako teškim prilikama vodili upravu župe Sv. Ivan Zelina, te što ste dragovoljno od svojih prihoda namirili ondje nadarbinske i crkvene račune odrekavši se i dijela dohotka *pro rata temporis* u korist nasljednika.«

Već slijedeće godine (1934.) Sluga Božji bijaše posvećen za nadbiskupa-koadjutora. U Sv. Ivanu Zelini održavale su se od 19. do 26. kolovoza pučke misije. Župnik Štefanec mimo običaja pozove i nadbiskupa koadjutora da prigodom misija propovijeda. On se spremno odazvao. Sam o tome pripovjeda: »Još je bilo svježe u uspomeni i meni njima, ali sam mislio i odlučio: idem da po mogućnosti do kraja razoružam one koji su još bili u zabludi.« (usp. BENIGAR A., *Alojzije Stepinac...*, nav. mj, str. 40)

Nadbiskup koadjutor došao je u Sv. Ivan Zelinu 25. kolovoza, održao pontifikalnu misu i propovijed na Isusove riječi: »Tko hoće za mnom, neka uzme svoj križ i slijedi me«. Na kraju se osvrnuo na žalosne događaje prošle godine i rekao: »Sve opraštam što sam onda doživio i kada su mi pljuvali u lice i kad su mi pisali pisma puna prostote, psovki, kletava i izrugivanja, sve to opraštam svima iz dubine svoga srca. Mnogobrojna pisma koja sam primio, pročitao sam i bacio u koš i rekao: Bože, oprosti im, jer ne znaju što čine! Uvijek molim Gospodina Boga da bi mi dao tu milost da svaku uvredu oprostim odmah čim mi je nanesena. Nikad nisam bio osjetljiv i danas mi nije ni na kraj pameti da se komu osvećujem. Ali iako praštam sve što je bilo, naglašujem posebice da sam tražio i da ću uvijek tražiti poslušnost poglavarima i neću dopustiti da itko dira u crkvenu stegu.« (KL, 85 /1934/ str. 451–452)

Kada je spomenuo kako su pljuvali po njemu, obuze neku ženu takav strah da je glasno zavikala: »Ja nisam! Ja nisam!«

Poslije crkvenih obreda zadržao se u duljem razgovoru. Njegov pohod je razbio i posljednji led, pa su se konačno smirili i najokorjeliji.

Prisjećajući se tih događaja reče kao sužanj krašićkom župniku: »Kasnije sam vidio kako je to bila dobra škola za mene i velika milost Božja kad su došli slični pa i gori slučajevi. Kad ne bih imao nekog iskustva, teško bi se koji put kasnije bio snašao.« (VJD, *Dnevnik*, sv. I, str. 40)

A selo Biškupec koje je vodilo i prednjačilo u buni, pred Božić je poslalo k mladome nadbiskupu koadjutoru izaslanika s molbom da im za božićnu polnoćku pošalje svećenika, jer su u selu imali kapelicu. Budući da su već svi svećenici bili raspoređeni, Nadbiskup koadjutor reče izaslaniku: »Moj Joža, uz najbolju volju ja vam nemam koga dati. Jedino da ide moj ceremonijar«.

Joža, ne znajući što znači ceremonijar, reče:

»Naj bu ki će, samo ako zna mašiti.«

I od tada bi Nadbiskupov ceremonijar redovito za božićne blagdane odlazio u Biškupec.

Očeva smrt

U ljetu te godine, 1. kolovoza 1933. nakon dulje bolesti preminuo je njegov tata: Josip Stepinac. Saznavši za očevu smrt odmah je otišao u Krašić na tatin sprovod. Koliko mu je za život značilo očevo svjedočanstvo vjere očitovao je u pismu što ga je 11. listopada 1933. napisao p. Josipu Vrbaneku:

»Malo, doduše, kasno, ali tim srdačnije zahvaljujem Vam na izrazu sućuti kao i *Mementu* u sv. žrtvi za mog blagopokojnog oca.

Ako dospijem jednom poslao bih Vam par redaka o njemu kako ste me molili. Njegova živa katolička vjera meni je uvjek imponirala, a sad ju kao svećenik još stoput više cijenim. Uvijek će mi ostati u pameti s kakovim je poštovanjem susretao i primao svećenike u svojoj kući, kako je visoko cijenio svećenika pa i nevrijednoga, ne njegove čine, nego njegov svećenički karakter.

Ja se nadam da mu je dobri Bog bio milostivi sudac.«

Bogato pastoralno iskustvo i rad u središnjim ustanovama nadbiskupije dobro će doći u životnim obvezama koje će Alojzije uskoro preuzeti kao nadbiskup koadjutor zagrebački.

Božji narod župe Sveti Ivan Zelina na »Ivanje« 1997.

Časopis Sluga Božji Alojzije Stepinac glasnik je Postulature za proglašenje blaženim i svetim kardinala Alojzija Stepinca te časopis svih njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.

God. 5 (1998) Broj 1

Cijena: 5 kn; za inozemstvo 3 DEM ili 3 USD

Glasnik izlazi četiri puta godišnje s dozvolom crkvenih poglavara.

Izdavač: Postulatura Sluge Božjega Alojzija Stepinca, Kaptol 31 – 10000 Zagreb

Uređuje i odgovara: Dr. Juraj Batelja, Kaptol 31 – 10000 Zagreb

Adresa uredništva: Postulatura Sluge Božjega Alojzija Stepinca, Kaptol 31, 10000 Zagreb, telefon: **4811781**

Sve što se u našem Glasniku navodi ili naziva »čudo«, »svetost«, »svetac« i slično, sve to, u duhu crkvenih propisa, treba uzeti i razumjeti u našem običnom ljudskom načinu izražavanja. O svemu će tomu konačni sud izreći Crkva.

Rješenjem Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, br. 532-03-1-7-94-01, časopis »*Sluga Božji Alojzije Stepinac*« oslobođen je plaćanja poreza na promet.

Lektor: s. M. Ancilla ZRINJŠĆAK

Slog: LASER plus

Tisak: Tiskara PULJKO

Mila Wood: »Juda!« Lik napravljen za jednog nevjernog svećenika, koji je, prozrevši nakanu umjetnice, otklonio poklonjeni rad. Sluga Božji ga je stavio na svoj radni stol, gdje stoji i danas. Došavši u Krašić, prof. dr. Tomàš Špidlìk, ugledavši ovaj lik, reče: »Zamislio sam si Kardinala kako sjedi za stolom i upirući prstom u ovu figuru, hrabri sebe i ostale: "Ne biti kao on! Ne biti Juda, izdajnik!"«

KAZALO

Na zadnjoj strani: *Mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, na dan ustoličenja za nadbiskupa zagrebačkoga, 4. listopada 1997., u pratnji svoga predšasnika, kard. Franje Kuharića, kard. Vinka Puljića, nadbiskupa vrhbosanskoga te mons. Giulia Einaudia, apostolskog nuncija u Hrvatskoj, nakon završetka Euharistijskog slavlja, pošao je pomoliti se na grobu Sluge Božjega Alojzija Stepinca; gesta značajna, znakovita i poučna!*

Učenici Gimnazije iz Sesveta pohodili su 10. prosinca 1997. grob kardinala Stepinca i »Spomen-zbirku« iz njegove ostavštine, na Kaptolu 31.

Srednjoškolci u pohodu Sluzi Božjemu u novome grobu u Zagrebačkoj katedrali

A L O Y S I U S

(...)

II.

Glas Istine silu združenih ortaka
u klanac on surva u kovitlac mraka;
u zbilju nam, dozor novovjekih dâna
nad jecaj u slavu još grimiznih râna.
Uz vječnoga treptaje svjetla pod svodom,
u stolnici grobu mi hrlimo hodom
do mjesta zov trublje gdje čeka u slavi
a vijenac neuveli ures je glavi.
– Aloysius! – zvoni.
– Aloysius! – pjeva.
Štit uzdignu pravde, bez srdžbe i gnjeva,
taj zagorski pokrov modrine i zvijezdâ
pelikan gdje mlade hrani vrh gnijezda
u muku dok ječi kraj milosnog zdenca
poniznost i hrabrost,
sveta Eminenca.

– Fidei defensor! – sjaj malenu Krasu,
uz branik si stao k Raspetome Spasu
kad raskolni naum gujolika zloba
htjede žilje čupat s Petrovoga groba,
ne bi li sa debla o koje se hvata
skršila je, granu Crkve u Hrvata...
»Što dalje od Stijene, što dalje od Rima!«
u nakani štono klancem zvečat stade
– prozreo si spletku, vonj sumporna dima
i stao pred one što tuže i sude.
Iz naroda
za nj bje,
za Crkvu i ljude.

Pula 1997. Danijel NAČINOVIĆ

Srednjoškolci iz Sesveta u pohodu »Spomen-zbirci iz ostavštine Sluge Božjega Alojzija Stepinca«